

INTERNATIONAL REFEREED ACADEMIC JOURNAL OF SPORTS, HEALTH AND MEDICAL SCIENCES

PRINT ISSN: 2146-8508 - ONLINE ISSN: 2147-1711

ISSUE: 41 YEAR: 2021

PRIVILEGE

“Bu Dergi Türk Patent Enstitüsü Tarafından Marka Tescili İle Tescillidir”

(2015/04313-2015-GE-18969)

GÜVEN PLUS GRUP A.Ş.

www.guvenplus.com.tr

SSTB DERGİMİZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

- 1 Dergimiz hakemli ve uluslararası indeksli bir dergidir. Her yayın en az iki alan uzmanı hakem tarafından değerlendirilmektedir. İki alan hakemi tarafından olumlu “yayınlanabilir” yönünde rapor almayan yayınlar dergimizde yayınlanmaz. Bu durum karşısında hiçbir yazar(lar) dergimiz üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz. Dergimizde yayınlanmaya hak kazanan “Etik Kurul Raporu” bulunan yayınlara dair etik kurul bilgileri yazılı olarak editörlüğe gönderilmesi ve sisteme yayın yüklenirken sisteme yüklenmesi zorunludur. Etik kurul raporu olan ve sisteme bilgisi girilmeyen ya da yazılı olarak editörlüğe bilgileri ulaştırılmayan çalışmalardan doğan her türlü sorumluluk yazar(lar)’a aittir. Dergimizin hiçbir kurulu ve yetkilisi bu konuda maddi ve manevi sorumluluk kabul etmez. Dergi kurul ve üyeleri “yetkilileri” Hukuki yükümlülük altına alınamaz. Her yazar ve yazarlar bu durumu peşinen kabul etmiştir.
- 2 Dergi hakem ve kurullarında yer alan akademisyen ile diğer yetkililer hakkında yazar(lar) dergi sistem işleyişi sürecine dair bir talepte bulunamaz. Bulunsalar bile herhangi bir bilgi kendilerine verilmez, sistem süreci değiştirilmez. Dergimiz ile ilgili her türlü bilgi derginin web sayfasında [www. sstbdergisi.com](http://www.sstbdergisi.com) adresinden edinilebilir.
- 3 Dergimiz yılda DÖRT sayı şeklinde çıkmakta her yılın “Mart – Haziran – Eylül ve Aralık” aylarının son günü derginin sayısında bulunan tüm makaleler tek cilt halinde dergi web sistemine yüklenir. Dergi web sisteminden makaleler tüm okuyucular tarafından indirilir ve ilgili eser “makale” ve dergimize atıf yapılmak koşulu ile kullanılabilir. Dergimizin tüm sayılarına okuyucular ücretsiz olarak ulaşmaktadır.
- 4 Dergimizde yayınlanan tüm makaleler (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) kalite belgeleriyle ve (2015/04313-2015-GE-18969) Marka patent ile güvence altına alınmıştır. Yayınlanmış olan makaleler kalite, marka patent ve doi bilgileri ile ilgili çalışmanın yazarlarına eserleri hakkında her türlü hukuki hak ve uluslararası güvence sağlamaktadır.
- 5 Dergimiz basılı ve e dergi olarak yayınlanmaktadır. Print: 2146-8508 / Online: 2147-1711 numarası ile T.C. Kültür Bakanlığında dergimiz hakkında her türlü bilgiye ulaşılabilir.
- 6 Metin içinde (Yılmaz, 2015: 1) veya (Yılmaz ve diğ., 2015:1) şeklinde kaynak gösterimi,

kaynakçada ise YILMAZ, M., (2015). Üniversiteler Arası Futsal Müsabakalarına Katılan Sporcuların Başarı Yönelim ve Motivasyon Davranışlarının İncelenmesi, SSTB Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi, Sayı: 15, Cilt: 5, ss.1-2 şeklinde gösterilir. Tüm yazarlar dergimizin son güncel sayılarını takip ederek ilgili sayılarda yayınlanan makalelerdeki yazım formatını kendi çalışmalarında uygulayabilir. İnternet kaynaklarında mutlaka erişim tarihi ve son ulaşılabilen internet linkinin tamamının başta kaynakça ve metnin kullanıldığı sayfa altında numaralandırılarak gösterilmesi bir zorunluluktur.

- 7 Kaynakça Türkçe alfabe sıralamasına göre düzenlenir. Tüm yazarlar için derginin son sayısındaki yazım formatı dikkate alınmak zorundadır.
- 8 Dergimiz uluslararası indeksli bir dergi olup dergimizde yayınlanan tüm çalışma ve makaleler derginin yayınlandığı tarih itibariyle ilgili indekslere mail yolu ile ulaştırılır.
- 9 Dergimizde özgün araştırma, inceleme, derleme, olgu sunumu, proje ve kitap tanıtımı “makale formatında olmak zorundadır” türünde yayınlara yer verilmektedir.
- 10 Dergimize gönderilen tüm çalışmalar sisteme yüklendiği şekil ve an itibariyle başka bir dergide yayınlanmamış, değerlendirmeye alınmamış ve red edilmemiş olması gerekir. Tüm sisteme yüklenen makaleler yazar(lar) tarafından bu kurallara uyulduğunu kabul etmiş sayılır. Aksi durumda ilgili yazar(lar) hakkında dergimiz hukuki haklarını saklı tutar. Oluşabilecek olumsuzluk karşısında maddi ve manevi tüm sorumluluk ilgili yazar(lar)’a aittir. Dergimiz T.C. Kanunlarına göre hareket eder.

GENERAL INFORMATION ABOUT SSTB JOURNAL

- 1** Our journal is a refereed and internationally indexed journal. Each paper is evaluated by two referees who are field experts. The articles not reported as “issuable” positively by two field referees aren’t published in our journal. None of the author(s) can lay a claim on our journal in this case. Data, concerning the ethics committee of the studies, approved to be published in our journal, having the Ethics Committee Report, should be submitted to the editors in written and uploaded to the system with the article. Author(s) should take the responsibility of their articles, having the Ethics Committee Report, which were not submitted to the editors in written and were not uploaded to the system. None of the committees and the authorities in our journal are responsible for pecuniary and non-pecuniary damages. The committees and the authorities in our journal do not have any legal obligations. Author(s) have accepted this situation beforehand.
- 2** Author(s) cannot make a demand for the journal’s procedure concerning the academicians in journal’s referee board and other boards and other authorities. Even if so, they aren’t given any information, system process cannot be changed. Necessary information about our journal can be obtained from the website of the journal www.sstbdergisi.com.
- 3** Our journal publishes four times a year, all articles in the relevant volume of journal are uploaded to the web system of the journal in one volume on the last day of the months “March, June, September and December” All readers can download the articles from the journal’s web system and the relevant paper “article” can be used on condition that our journal is cited. Readers can download all volumes of our journal for free.
- 4** All articles published in our journal are assured with certificate of quality (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) and trademark patent (2015/04313-2015-GE-18969). Articles published provide their authors with all kinds of legal rights and international assurance regarding their articles with quality, trademark, patent and doi information.
- 5** Our journal has both printed and online versions. Necessary information about our journal can be obtained from the T.R. Ministry of Culture with the number Print 2146-8508 Online ISSN NO: 2147-1711

- 6** Reference within the text should be (Yılmaz, 2015: 1) or (Yılmaz et al. 2015:1), in the reference part YILMAZ, M., (2015). Futsal Competition Between University Athletes Who Participated Orientation And Motivation Of Conduct Investigation Of Success , SSTB International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences Issue:15, Volume:5, pp.1-2. All authors must follow the latest volumes of our journal and apply the print format of the published articles in their own papers. It is an obligation to indicate the access date of the internet sources and the last accessed full internet link in the references and below the page by giving numbers.
- 7** References are arranged by the Turkish alphabet. The printing format in the last volume of the journal should be taken into account by all authors.
- 8** Our journal is an internationally indexed journal, and all articles and papers published in our journal are sent to relevant indices via e-mail by the publication date of the journal.
- 9** Original research, analysis, compilation, case study, project and book introduction “have to be in an article format” and these publications are also included.
- 10** All papers sent to the journal and uploaded to the system shouldn't be previously published, not evaluated and not rejected. All articles uploaded to the system are acknowledged that author(s) conform to these rules. Otherwise, our journal keeps its legal rights reserved. All material and moral responsibility regarding a negative situation belong to author(s). Our journal acts in line with the T.R. Law.

İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA ve UYGULAMA

**BEBEKLERİN TAMAMLAYICI BESLENMEYE
GEÇİŞ SÜRECİNE İLİŞKİN ANNE GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ** 1-16

*Nurcan ALAGÖZİ, Kübranur VARLIKLIÖZ,
Zekeriya ARSLAN*

**SİGARA VE ALKOL KULLANIMLARINA GÖRE
KADIN FUTBOLCULARIN SALDIRGANLIK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ** 17-37

Özlem EKİZOĞLU, Mehmet ACET

**GÜVENLİK İKLİMİ VE KÜLTÜRÜNÜN GÜVENLİK
PERFORMANSINA ETKİSİ: BİR TIP FAKÜLTESİ
HASTANESİ ÖRNEĞİ** 38-53

Kevser TUNCER KARA, A. Ferdane OĞUZÖNCÜL

**DETERMINING THE LEVELS OF CYBERBULLYING
SENSITIVITY AND INTERNET ADDICTION IN HIGH
SCHOOL STUDENTS** 54-69

Seda GÖGER, Ayşe ÇEVİRME

**TÜRKİYE'DE YEME BOZUKLUKLARI İLE İLGİLİ
YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ** 70-90

*Kübranur VARLIKLIÖZ, Oğuz EMRE, Ayşegül (Ulutaş)
KESKİNKILIÇ, Zekeriya ARSLAN, Nurcan ALAGÖZ,
Semra AKTO*

BAŞ EDİTÖR

Prof. Dr. Çetin YAMAN - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye
BAŞ EDİTÖR YARDIMCILARI
Prof. Dr. Erdal ZORBA - Gazi Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Fatih ÇATIKKAŞ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Gülten HERGÜNER - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Metin YAMAN - Dokuz Eylül Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Ümrhan SEVİL - İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi - Türkiye

TEKNİK EDİTÖRLER

Prof. Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ - Hitit Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Levent ARIDAĞ - Gebze Teknik Üniversitesi - Türkiye
Öğr. Gör. Ozan KARABAŞ - Hitit Üniversitesi - Türkiye
Ozan DÜZ - İstanbul Aydın Üniversitesi - Türkiye
Burhan MADEN

İNGİLİZCE DİL EDİTÖRLERİ

Doç. Dr. Gökşen ARAS - Atılım Üniversitesi - Türkiye
Dr. Öğr. Üye. Abdullah KARATAŞ - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi - Türkiye
Dr. Sinem HERGÜNER - Gazi Üniversitesi - Türkiye

TÜRKÇE DİL EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. Yakup POYRAZ - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Gülsemir HAZER - Sakarya Üniversitesi - Türkiye

İSTATİSTİK EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. Ahmet ERGÜLEN - Balıkesir Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ - Yıldız Teknik Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Serdar TOK - Manisa Celal Bayar Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Ayşe ÇEVİRME - Sakarya Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Emre DÜNDER - Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Salih ÖZPINAR - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi - Türkiye

SİSTEM EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. Çetin YAMAN - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Gülten HERGÜNER - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Ali Serdar YÜCEL - Fırat Üniversitesi - Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi. Ayça GÜRKAN - İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi - Türkiye
Arş. Gör. Merve ÖZYILDIRIM - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ - Yıldız Teknik Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Ali KIZILET - Marmara Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Andrew R. MAHON - Central Michigan University - A.B.D
Prof. Dr. Ahmet ERGÜLEN - Balıkesir Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK - Okan Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Ayhan AYTAÇ - Trakya Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Azmi YETİM - Gazi Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Carl WALTERS - University of British Columbia - Kanada
Prof. Dr. Çetin YAMAN - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. David MARTIN - University of Vitten - Almanya
Prof. Dr. Dusan MITIĆ - University of Belgrade - Sırbistan
Prof. Dr. Erdal ZORBA - Gazi Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Eray YURTSEVEN - İstanbul Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Gülten HERGÜNER - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN - Marmara Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Fatih ÇATIKKAŞ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Fatih KILINÇ - Akdeniz Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Fahri ERDOĞAN - İstanbul Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Fazilet KAYASELÇUK - Başkent Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Gaetano RAIOLA - University of Salerno - İtalya

Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ - Bozok Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Helena Cristina BRITES MARTINS - University of Porto - Portekiz
Prof. Dr. İlkin ÇAVUŞOĞLU - Uludağ Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Jacques BROWN - University of Laval - Kanada
Prof. Dr. Jo WILLIAMS - University of Southern Maine - A.B.D
Prof. Dr. John AMIS - University of Edinburgh - İskoçya
Prof. Dr. John TRİBE - University of Surrey - İngiltere
Prof. Dr. Kadir Emre AKKUŞ - İstanbul Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Kafiyi EROĞLU - Koç Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Kaya YILDIZ - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Keith GILBERT - University of East London - İngiltere
Prof. Dr. Laurentiu Gabriel TALAGHİR - Universitatea Dunarea de Jos Galati - Romanya
Prof. Dr. Leigh ROBINSON - University of Stirling - İskoçya
Prof. Dr. Metin YAMAN - Dokuz Eylül Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Mehmet GÜÇLÜ - Gazi Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Mehmet GÜNAY - Gazi Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Faik ÖZÇELİK - İstanbul Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Mehmet BAYANSALDUZ - Dokuz Eylül Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Meliha HANDZİC - International Burch University - Bosna Hersek
Prof. Dr. Mustafa AYTAÇ - Uludağ Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Mustafa TALAS - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Nevin HOTUN ŞAHİN - İstanbul Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Nevin AKDOLUN BALKAYA - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ - Gazi Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Rana VAROL - Ege Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Raziye Gül TIRYAKI SÖNMEZ - University of New York City - A.B.D
Prof. Dr. Ramon SPAAJ - Victoria University - Avustralya
Prof. Dr. Ronald PRINEAS - Wake Forest University - A.B.D
Prof. Dr. Robert N. LUSSIER - Springfield College - A.B.D
Prof. Dr. Serpil AYTAÇ - Fenerbahçe Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Sibel GÜNDEŞ - Memorial Bahçelievler Hastanesi - Türkiye
Prof. Dr. Serdar TOK - Manisa Celal Bayar Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Tim MEYER - Saarland University - Almanya
Prof. Dr. Ümrhan SEVİL - İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Veynel BOZKURT - İstanbul Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Yaşar Nuri ŞAHİN - Kastamonu Üniversitesi - Türkiye
Prof. Dr. Yaşar İnci ALİCAN - Doğu Akdeniz Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Ali Serdar YÜCEL - Fırat Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Anni VANHATALO - Exeter of University - İngiltere
Doç. Dr. Ayşe ÇEVİRME - Sakarya Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Haluk ŞENGÜN - İstanbul Aydın Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Müge ARSLAN - İstanbul Aydın Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Nazan ERENOĞLU SON - Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Shannon KERWIN - Brock University - Kanada
Doç. Dr. Seyhan HİDIRLOĞLU - Marmara Üniversitesi - Türkiye
Doç. Dr. Selvinaz SAÇAN - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi - Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi. Ayça GÜRKAN - İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi - Türkiye
Dr. David MARKLAND - Bangor University - İngiltere
Dr. Maria KRİSTİNA KOSTELI - Edge Hill University - İngiltere
Dr. Osman SON - Anadolu Hastanesi - Türkiye
Dr. Süleyman DERMAN - Sağlık Bilimleri Üniversitesi - Türkiye

HUKUK DANIŞMANLARI

Av. Fevzi PAPAÇI
Av. İbrahim DURSUN
Av. Hasan Basri KORUKLUOĞLU
Av. Mehmet AYDIN
Av. Nazmi ARIF
Av. Onur BAYKAN
Av. Rozerin Seda KİP
Av. Yusuf ÇİMEN

BİLİM DALLARI

- ✓ AKTİF YAŞLANMA VE YAŞLI BAKIMI
- ✓ BESLENME DİYETETİK VE OBEZİTE
- ✓ CERRAHİ TIP BİLİMLERİ
- ✓ ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ
- ✓ DAHİLİ TIP BİLİMLERİ
- ✓ DOPİNG VE ERGONOJİK YARDIM
- ✓ DİĞER TIP BİLİMLERİ
- ✓ ERİŞKİN VE PEDIATRİK DÖNEM SPOR TRAVMATOLOJİSİ
- ✓ FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON
- ✓ GEDİATRİ VE TOPLUM SAĞLIĞI
- ✓ HEMŞİRELİK BİLİMLERİ
- ✓ ORTOPEDİ VE TRAVMATOLOJİ
- ✓ PSİKOLOJİ VE PSİKİYATRİ
- ✓ SAĞLIK YÖNETİMİ
- ✓ SPOR BİLİMLERİ
- ✓ SPOR CERRAHİSİ SONRASINDA AKTİVİTE VE SPORTİF REHABİLİTASYON HİZMETLERİ
- ✓ SPOR HEKİMLİĞİ
- ✓ SPOR YARALANMALARI SONRASI TEDAVİ VE SAKATLIKTAN KORUNMA
- ✓ SPORA YÖNLENDİRME VE UYGULAMALARI
- ✓ SPORCU BESLENMESİ
- ✓ SPORCU PSİKOLOJİSİ
- ✓ SPORCU SAĞLIĞI
- ✓ SPORCUDA FİZİKSEL TESPİT EDİLEN KAS İSKELET PROBLEMLERİ
- ✓ SPORCUDA PERFORMANS GELİŞTİRME
- ✓ TEMEL TIP BİLİMLERİ
- ✓ TIBBİ BİYOLOJİK BİLİMLER
- ✓ TIP TARİHİ ve ETİK
- ✓ YAŞLILIK DÖNEMİ SPORCU SAĞLIĞI
- ✓ İŞ GÜVENLİĞİ VE ÇALIŞAN SAĞLIĞI

DISCIPLINES

- ✓ ACTIVE AGING AND OLDER CARE
- ✓ NUTRITION DIETETICS AND OBESITY
- ✓ SURGICAL MEDICAL SCIENCES
- ✓ CHILD DEVELOPMENT AND EDUCATION
- ✓ INTERNAL MEDICAL SCIENCES
- ✓ DOPING AND ERGONOJIK HELP
- ✓ OTHER MEDICAL SCIENCES
- ✓ ADULT AND PEDIATRIC PERIOD SPORST TRAUMATOLOGY
- ✓ PHYSICAL THERAPY AND REHABILITATION
- ✓ GEDIATRIC AND SOCIAL HEALTH
- ✓ NURSING SCIENCE
- ✓ ORTHOPEDY AND TRAUMATOLOGY
- ✓ PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY
- ✓ HEALTH MANAGEMENT
- ✓ SPORTS SCIENCE
- ✓ ACTIVITIES AND SPORTS SPORTS REHABILITATION SERVICES AFTER SURGERY
- ✓ SPORTS MEDICINE
- ✓ SPORTS INJURIES AFTER TREATMENT AND PREVENTION OF DISABILITY
- ✓ SPORTS STEERING AND APPLICATIONS
- ✓ SPORTS NUTRITION
- ✓ SPORT PSYCHOLOGY
- ✓ ATHLETES HEALTH
- ✓ ATHLETIC PHYSICAL PROBLEMS DETECTED MUSCULOSKELETAL
- ✓ ATHLETIC PERFORMANCE DEVELOPMENT
- ✓ BASIC MEDICAL SCIENCES
- ✓ MEDICAL BIOLOGICAL SCIENCES
- ✓ MEDICAL HISTORY AND ETHICS
- ✓ AGING PERIOD OF SPORTS HEALTH
- ✓ JOB SAFETY AND EMPLOYEE HEALTH

TARANDIĞIMIZ İNDEKSLER

TEİ Türk Eğitim İndeksi	TÜRK MEDLINE	arastirmax Eurasian Science Index	INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL	TÜRKİYE ATIF DİZİNİ	INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL
asos Akademik Sosyal Bilimler İndeksi	DRJI	Akademik Dizin Akademik Tıp Dergileri İndeksi	GetInfo FIND THE WORLD OF SCIENCE AND TECHNOLOGY	한양대학교 백년학술정보관	DRJI
ISRA JIF	JOURNAL INDEX	IISA International Islamic Science Association	ADVANCED SCIENCE INDEX	JIF JIFACTOR	ACARindex akademik araştırmalar indeksi
CNKI SCHOLAR	crossref metadata search	GIF GLOBAL IMPACT FACTOR	ESJI Eurasian Scientific Journal Index www.ESJIndex.org	JOURNAL FACTOR	OCLC
SCIENTIFIC WORLD INDEX	ROOTINDEXING	SPARC INDEXING An OCLC/EBSCO/IEEE/Elsevier Program	SHERPA	PIF Powered by I2OR	ACADEMY Journal Index
ERIH					

Prof. Dr. Çetin YAMAN
Baş Editör

Değerli okurlar, kıymetli bilim insanları.,

Dergimizin bu sayısında toplam 05 araştırma ve uygulama çalışmasına yer vermiş bulunmaktayız. Dergimizin bu sayısında da birbirinden kıymetli çalışmaları ile bizleri destekleyen yazarlarımıza yürekten teşekkür ederiz. Her sayıda olduğu gibi bu sayının siz kıymetli okurlarla buluşmasında emek ve katkıları ile bizleri yalnız bırakmayan kıymetli hakem kurulumuza da ayrıca teşekkür ediyoruz. Dergimizin sizlere ulaştırılmasında arka planda çalışan ve büyük emek sarf eden editörler kurulu, sistem yönetimi ve yayın kurulundaki kıymetli bilim insanlarına da teşekkür etmeden geçemeyeceğiz. Değerli bilim insanları; dergimizin farklı indekslere girmesi konusundaki başvuru ve çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Dergimizde yayınlanan çalışmaların yine farklı okur ile literatür açısından değerlendirilmesi konusundaki duyurularımız da ayrıca devam etmektedir. Farklı dünya ülkelerinden bilim insanlarına dergi ve sayıları konusundaki iletiler ile iletişim çalışmalarına da ayrıca hız vermiş bulunmaktayız. Şimdiden destek ve katkılarımızdan dolayı teşekkür eder gelecek sayılarda yeniden görüşmek üzere esenlikler dileriz.

(Dergimizde etik kurul raporu gerektiren her türlü çalışmada yazar(lar) editörlüğe ve derginin sistemine yayın yüklerken gerekli etik kurul rapor bilgilerini girmekle yükümlüdür. Hiçbir koşul ve şartlarda oluşun ya da oluşacak bir sorunda problemde dergimiz, yayın kurulu, imtiyaz sahibi, yazı işleri, hakem ve bilim kurulları sorumluluk kabul etmez. Yazar(lar) bu bilgiyi dergiye yazılı olarak vermekle yükümlüdür. Bu konuda tüm sorumluluk yazar(lar) a aittir).

Basın Yayın Kanununun “5187” gereğince basılı eserler yoluyla işlenen fiillerden doğan maddi ve manevizarar m-13-14 kapsamında dergimizde yayınlanan yayınların içeriği ve hukuki sorumluluğu tek taraflı olarak yazar(lar) a aittir. Dergimiz, yönetim, hakem, editör, bilim ve imtiyaz sahibi bu yükümlülükler kabul etmez. Dergimizde bilimsel içerikli, literatüre katkı yapan, bilimsel anlamda değer ifade eden çalışmalar kabul edilir ve yayınlanır. Bunun dışında siyasi, politik, hukuki ve ticari içerikli fikri sınai haklarkanununa aykırılık içeren yayınlara yer verilmez. Olası bir olumsuzluk durumunda yazar(lar) doğabilecek her türlü maddi ve manevi zararı peşinen kabul etmiş ve yüklenmiştir. Bu nedenle ikinci üçüncü ve diğersahıs ile kurumlar konusunda dergimiz yönetimi ve kurulları hiçbir sorumluluğu kabul etmez. Bu yönde dergimiz ve kurulları üzerinde bir hukuki yaptırım uygulanması söz konusu olamaz. Eserlerin içeriği vemevcut durumu yazar(lar) ait olup dergimiz bu yayınların sadece yayınlanması ve literatüre kazandırılması aşamasında görev üstlenmiştir. Tüm okuyucu, kamuoyu ve takipçilerine ilanen duyurulur.

Dear readers, precious scholars.,

In this issue of our journal, there are a total of 05 research and application studies. In this issue of the journal, we would like to express our sincere thanks to the authors who support us with their valuable studies. We would also like to express our thanks and appreciation to the precious arbitration committee members who never leave us alone and enable this issue to meet with our dear readers with their worthwhile efforts and contributions, as they have done in each issue. We also greatly appreciate the efforts of the editorial board, system management, and the precious scholars taking place in the editorial board for making an effort in the background of the publication of this journal. Dear scientists, we still continue our applications and works to enable our journal to be in different indices. Our announcements about the evaluation of the studies published in our journal to be assessed by different readers and literatures also still continue. We have also speeded up our communication studies and the delivery of the journal and its issues to scientists and scholars all around the world. We thank you for your support and contributions already, and we pray for reconciliation.

(In any kind of study requiring ethical board report in our journal, author(s) is/are obliged to enter the data of necessary ethical board report while uploading their publication in editorship and journal system. Our journal, publication board, grant holder, editorial office, referee and science boards do not undertake any responsibility for a problem to occur under any circumstances and conditions. Author(s) is/are obliged to give this information to journal in written. All liability in this issue belongs to author(s)).

As per the “5187” of Press Law, material and emotional damage arising from the actions via published works, the content and legal responsibility of the publications published in our journal within the scope of m-13-14 unilaterally belong to author(s). Our journal, executive board, referees, editor, science board and publisher don’t accept these obligations. The scientifically valuable papers with scientific content which contribute to literature are accepted and published in our journal. Apart from this, the papers with political, legal and commercial content which are against the intellectual property rights are not accepted. in case of a possible negative situation, author(s) is/are regarded as accepting and undertaking all kinds of possible material and emotional damage beforehand. Therefore, our journal’s management and other boards don’t accept any responsibility regarding the second, third and other persons and institutions under any condition. in this sense, a legal sanction on our journal and its boards is out of question. The content and the current status of the papers belong to author(s) and our journal only takes part in the publication of these papers and contribution to literature. Respectfully announced to all readers, public and followers by publication.

BEBEKLERİN TAMAMLAYICI BESLENMEYE GEÇİŞ SÜRECİNE
İLİŞKİN ANNE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ ⁽¹⁾EXAMINATION OF MOTHER'S OPINIONS REGARDING THE TRANSI-
TION PROCESS OF BABIES TO COMPLEMENTARY NUTRITION*Nurcan ALAGÖZ¹, Kübranur VARLIKLIÖZ², Zekeriya ARSLAN³**¹Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Bingöl / Türkiye**²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Vezirköprü Meslek Yüksekokulu, Samsun / Türkiye**³Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Göksun Meslek Yüksekokulu, Kahramanmaraş / Türkiye**ORCID ID: 0000-0003-1784-4472¹, 0000-0002-1811-4220², 0000-0001-8861-0310³*

Öz: Amaç: Bu çalışmada bebeklerin ek gıdaya geçiş sürecine ilişkin annelerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunu ise ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiş, 6-12 ay arası bebeği olan ve ek besin sürecine geçmiş 19 anne oluşturmaktadır. Verileri toplama araçları olarak anneler ve bebeklerle ilgili genel bilgileri edinmek için demografik bilgi formu ile araştırmacılar tarafından önceden hazırlanmış açık uçlu görüşme soruları kullanılmıştır. Annelerle yüz yüze görüşme yöntemiyle formlar doldurulmuştur. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. **Bulgular:** Araştırma bulgularına göre annelerin ek gıdaya yönelik tutumlarının genel olarak orta düzeyde olduğu, besin seçimini besin değerine göre yaptıkları, beslenme sırasında olumlu duygulara sahip oldukları, ilk besin olarak yoğurdu tercih ettikleri, pişirme yöntemi olarak buharda pişirmeyi tercih ettikleri, bilgi kaynağı olarak internetten yararlandıkları, çoğunun hala anne sütü aldığı görülmüştür. **Sonuç:** Bu çalışmada, bebeklerin genel olarak beslenme sırasındaki davranışlarının olumlu olduğu, beslenme sırasında annesi dışındaki kişilere yönelik tavrının normal olduğu, beslenme sırasında dikkat dağıtıcı araç kullanılmadığı, beslenmeden önce ön hazırlığın yapıldığı ve BLW yönteminin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tamamlayıcı Beslenme, Ek gıda, Anne, Bebek, Beslenme

Abstract: Aim: In this study, it was aimed to examine the views of mothers regarding the transition process of infants to complementary foods. **Method:** Structured interview technique, one of the qualitative research techniques, was used in the research. The study group, on the other hand, consists of 19 mothers who have babies between 6-12 months and who have been in the supplementary feeding process, determined by the criterion sampling method. Demographic information form and open-ended interview questions previously prepared by the researchers were used to obtain general information about mothers and babies as data collection tools. The forms were filled in by face-to-face interview method with the mothers. The data were analyzed by content analysis method. **Findings:** According to the research findings, mothers' attitudes towards complementary food are generally moderate, they choose food according to nutritional value, they have positive feelings during feeding, they prefer yogurt as the first food, they prefer steam cooking as a cooking method, they use the internet as a source of information. most of them were still breastfed. **Conclusion:** In this study, it was concluded that the behaviors of babies during feeding were generally positive, their attitudes towards people other than their mothers were normal during feeding, no distractions were used during feeding, preliminary preparation was made before feeding, and the BLW method was used.

Keywords: Complementary Nutrition, Complementary Food, Mother, Baby, Nutrition

Doi: 10.17363/SSTB.2021/ABCD89/41.1

(1) Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Nurcan ALAGÖZ (Öğr. Gör. Lecturer), Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Bingöl / Türkiye, nalagoz@bingol.edu.tr, Geliş Tarihi / Received: 07.08.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 29.11.2021, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research - Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, None, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var / Yes “Etik Kurul Raporu Var – (Bingöl Üniversitesi Etik Kurul Sayı: 36338 Tarih: 05.11.2021 bilgileri ile izinleri alınmıştır)

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Günümüzde tıbbın bebeklerin beslenmesi için kabul ettiği en tartışmasız gıda anne sütüdür. Anne sütü gelmediğinde, yetersiz kaldığında anne sütüne alternatif olabilecek formül mamalar da kullanılabilir (MEBa, 2011: 11). İlk 6 ay anne sütü ya da formül mamalarla beslenmesi yeterli olan bebekler 6 ayını tamamladıktan sonra ek besinlerle tanışır (MEBb, 2011: 80). Beslenme alışkanlıklarının kazanılması açısından da önemli olan bu dönem diğer yiyecek ve içeceklerin anne sütü ile birlikte verildiği tamamlayıcı beslenme adı verilen dönemdir. Zamanında, uygun şekilde başlayan ve de sürdürülebilir tamamlayıcı besin süreci, bebeğin bir yaşına yaklaştığında artık aile sofrasında yer alarak besinleri tüketebileceği olgunlaşmayı sağlar. (Köksal ve Gökmen Özel, 2008: 10). Aile sofrasındaki yerini almaya hazırlanan bebekler için hazır paket yiyecekler yerine evde hazırlanan yiyeceklerin tercih edilmesi önemli olup aynı zamanda aile üyelerinin de sağlıklı beslenmeye gerekli özeni göstermeleri gerekmektedir. Bu dönemde genellikle karşılaşılan zorluklar yemek yemeyi reddetme, reddetmeyle birlikte kusma, kolik, alerjik reaksiyonlar ve ishaldir (Motee and Jeewon, 2014: 56). Yeni besinlerle ilk kez tanışacak bebek bu dönemi sorunlu geçirirse ilerleyen dönemlerde de bu durum onu olumsuz etkileyecektir. Bu yüzden bebeğin duygularına göre hareket etmek, acele etmeden,

zorlamadan, sabırla farklı tatları denetmek ve uygun bir beslenme alışkanlığı kazandırmak gerekir (Devecioğlu ve Gökçay, 2012: 161).

Tamamlayıcı besinlere erken ya da geç başlamanın bebeğe olumsuz etkileri olabilir. Erken başlamak anne sütündeki verimi azaltarak hastalıklara karşı bebeğin daha savunmasız olabileceğinden boğulmalar yaşanabilir, alerjik reaksiyonlar ortaya çıkabilir, yeterince gelişmemiş böbrek ve sindirim sistemi fonksiyonlarında birtakım problemler yaşanabilir. Bununla birlikte geç başlamak da büyüme ve gelişmeyi yavaşlatabilir, artan gereksinimin karşılanamamasına neden olur (İlgaz, 2009: 15). Ek besinlere geçiş sürecinde annelerin uyarılması gereken bazı konular da vardır. Bunlardan bazıları, yeni besine alışabilmesi için bebeğe gereken zamanın tanınmasının gerektiği, ilk kez verilecek besinin çok az miktarda ve yiyebileceği boyut ve şekilde sunulması, tüm yiyeceklerin kaşık ile verilmesi, bebek açken ilk defa verilecek besinin verilmesi ve istemezse asla zorlanmaması, besinlerin ve annenin el temizlik ve hijyen kurallarına dikkat etmesidir (Tokatlı, 2003: 136). Önemli olan bebeğin ne yediğinden ziyade nasıl ne zaman, kiminle ve nerede yediğidir. (Michaelsen, Weaver, Branca and Robertson, 2003: 169). Anne tamamlayıcı beslenme döneminde sadece besinin kalitesi ve miktarıyla ilgilenmek yerine aynı zamanda beslenme

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

davranışlarını da iyileştirmek için beslenme anlarında çocukla uygun iletişimi kurmalıdır (İmdat, Yawar Yakooob, Bhutta, 2011: 1).

Tamamlayıcı beslenme sürecinde geleneksel yöntemlerle birlikte bebek önderliğinde farklı yöntemler de uygulanmaktadır. Popülaritesi artmış fakat bilimsel çalışmalara hala ihtiyaç duyulan “Bebek Liderliğinde Beslenme” yönteminde bebekler, ebeveynleri tarafından sunulan kaşıkla beslenme yerine tercih ettikleri besinlerle kendi kendilerini beslerler. Bu yöntemin avantajları düşük obezite riski, ailenin beslenmeye yönelik olumlu tutumu, motor gelişimin desteklenmesi olarak, dezavantajları ise demir alımının yetersizliği, boğulma riski, büyümeyi yavaşlatması olarak sayılabilir (Akçaboy ve ark, 2017: 146). Geleneksel beslenme yöntemine alternatif olarak ortaya çıkmış olsa da kime, kimler tarafından ve nasıl bir eğitim verileceği, uygulamaların nasıl yapılacağı hakkında da kabul edilmiş bir kılavuz bulunmamaktadır (Muslu ve Ersü, 2019: 59). Genellikle sosyoekonomik düzeyi yüksek annelerin blw yöntemini kullandıkları bilinmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmada annelerin tamamlayıcı beslenme sürecine ilişkin tutumları, duyguları, besin seçimleri, bilgi düzeyleri ile bebeklerin

tepkileri ve davranışlarına yönelik annelerin görüşleri incelenmiştir.

KAPSAM

Bu araştırma, 6-12 ay arası bebeği olan ve ek besin sürecine geçen 19 anneyle yüz yüze görüşülerek yürütülmüştür. Araştırmanın kapsamı, 19 annenin araştırmacılar tarafından sorulan sorulara verdiği yanıtlardan oluşmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlamıştır. Bu durum görüşmecinin ihtiyaç duyduğu anda sorularına cevap alabilme avantajı sağlayan bir yöntemdir. Ayrıca bu yöntem araştırmacıya hızlı kodlama, analiz ve ölçüm kolaylığı da sağlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2016: 154).

Evren Örneklem

Çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde araştırma için belirlenen ölçütlere sahip kişi, olay, nesnelere veya durumlar örnekleme alınır (Büyüköztürk vd., 2016: 92). Çalışma grubunu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, 6-12 ay arası bebeği olan ve ek besin sürecine geçmiş 19 anne oluşturulmuştur. Annelerle yüz yüze görüşme yapılmıştır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 1. Demografik Bilgi Formu

		F	%
Annelerin Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	0	0
	Okur-Yazar	0	0
	İlkokul	0	0
	Ortaokul	0	0
	Lise	3	15,79
	Üniversite	16	84,21
Toplam		19	100
Annenin Çalışma Durumu	Kamu	9	47,37
	Özel Sektör	3	15,79
	Ev Hanımı	7	36,84
	Toplam	19	100
Ekonomik Durum	Gelirim Giderimden Az	2	10,53
	Gelirim Ve Giderim Eşit	11	57,89
	Gelirim Giderimden Fazla	6	31,58
	Toplam	19	100
Bebğiniz Şuan Kaç Aylık	6.Ay	3	15,79
	7.Ay	3	15,79
	8.Ay	4	21,05
	9.Ay	3	15,79
	10.Ay	1	5,263
	11.Ay	2	10,53
	12.Ay	3	15,79
	Toplam	19	100
Bebğin Cinsiyeti	Kız	13	68,42
	Erkek	6	31,58
	Toplam	19	100

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Bebeğiniz Prematüre Mi?	Evet	1	5,263
	Hayır	18	94,74
	Toplam	19	100
Bebeğiniz Kaçınçlı Çocuk	İlk Çocuk	8	42,11
	İlk Çocuk Değil	11	57,89
	Toplam	19	100
Bebeğinizin Anne Sütü Alma Durumu	Hiç Anne Sütü Almadı	0	0
	Halen Emiyor	12	63,16
	Sütten Kesildi	0	0
	Sütüm Olduğu Halede Meme Emmeyi Reddetti	7	36,84
	Emziremedim(Sağlık=Duygusal Problemlerden Dolayı)	0	0
	Toplam	19	100

Tablo 1’de çalışmaya ait demografik bilgiler yer almaktadır. Bu forma göre annelerin 3’ünün lise, 16’sının ise lisans ve lisansüstü mezuniyeti bulunmaktadır. Annelerin çalışma durumuna bakıldığında kamuda çalışan 9, çalışmayan-ev hanımı 7 ve özel sektörde çalışan 3 anne bulunmaktadır. Ekonomik durum açısından gelirim giderimden az seçeneğini 2, gelirim ve giderim eşit seçeneğini 11 ve gelirim giderimden fazla seçeneğini 6 anne işaretlemiştir. Çalışmaya alınan annelerin bebeklerinin 3’ü 6 aylık, 3’ü 7 aylık, 4’ü 8 aylık, 3’ü 9 aylık, 1’i 10 aylık, 2’si 11 aylık ve 3’ü 12 aylıktır. Bebeklerin 13’ü kız, 6’sı erkektir. Bebeklerden yalnızca 1 tanesi prematüredir. Bebeklerin 8’i ilk çocuk, 11’i ilk çocuk değildir. Bebeklerin anne sütü alma

durumlarına bakıldığında 12’si halen emiyor, 7’si süttten kesilen bebeklerdir.

Verileri toplama araçları olarak anneler ve bebeklerle ilgili genel bilgileri edinmek için demografik bilgi formu ile araştırmacılar tarafından önceden hazırlanmış açık uçlu görüşme soruları kullanılmıştır. Görüşme sorularının amaca uygunluğu, anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği açısından 3 alan uzmanından görüş alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda düzeltmeler yapılmış ve soru formu son şeklini aldıktan sonra araştırmaya katılmak isteyen annelerle tek tek görüşmeler yapılmıştır. Görüşmede kullanılan soru formu anne açısından ek besin süreci ve bebek açısından ek besin sürecine yönelik anne görüşleri olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

SSTB
www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021
Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
(TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Görüşme sırasında annelerin sorulara verdiği cevaplar araştırmacı tarafından yazılı olarak kayıt altına alınmıştır.

Veriler toplandıktan sonra içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi daha çok sosyal bilimlerde kullanılan, belli kural-lara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı ke-limelerinin daha küçük içerik kategorileriyle özetlendiği sistematik, tekrarlanabilen bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2016: 250). Çalışmada annelerin sorulara verdiği cevaplar içerik analizi ile anlamlı bütünler oluştura-bilmek için düzenlenmiş ve Excel programı

kullanılarak kodlanmıştır. Kodlamalar daha sonrasında birbiriyle ilişkili olacak şekilde temalar altında birleştirilmiştir. Oluşturulan kodlar ve temalar düzenlenerek bulgular kıs-mında verilmiştir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışma Bingöl'de yaşayan 6-12 ay bebe-ği olan 19 annenin görüşleriyle sınırlıdır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerinin analiz edil-mesi sonucunda elde edilen bulgular yer al-maktadır.

Tablo 2. Anne Açısından Ek Gıda Süreci

		f	%
Ek Gıdaya Yönelik Tutum	Olumlu	4	21,05
	Olumsuz	5	26,32
	Hem Olumlu Hem Olumsuz	10	52,63
Toplam		19	100,00
Besin Seçimi	Alerjik Besinlerden Kaçınma	3	15,00
	Besin Değerine Göre	9	45,00
	Sindirime Uygun	4	20,00
	Tavsiye	1	5,00
	Pütürsüz Sulu Gıda	1	5,00
	Deneyim	1	5,00
Toplam		20	100,00
Annenin Besleme Sırasındaki Duygu Durumu	Olumlu Duygular	12	63,16
	Olumsuz Duygular	7	36,84
Toplam		19	100,00

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

En Çok Tercih Edilen İlk Üç Besin	Yoğurt	15	26,32
	Kabak	12	21,05
	Patates	9	15,79
	Yumurta	5	8,77
	Havuç	10	17,54
	Brokoli	2	3,51
	Pekmez	1	1,75
	Ispanak	1	1,75
	Çorba	2	3,51
Toplam		57	100,00
Pişirme Yöntemi	Buharda	16	51,61
	Haşlama	12	38,71
	Kendi Yedikleri Yiyeceklerden	1	3,23
	Kavurma	1	3,23
	Fırlama	1	3,23
Toplam		31	100,00
Ek Gıdaya Yönelik Bilgi Edinme Kaynakları	Doktor-sağlık çalışanı	6	18,75
	İnternet	14	43,75
	Kitap-Yayın	5	15,63
	Akraba-Arkadaş	7	21,88
Toplam		32	100,00
Beslenme Konusunda Çevredekiler Anneye Müdahale Ediyor Mu? Ediyorsa Nasıl Etki Ediyor?	Hayır	7	36,84
	Evet- Olumlu	4	21,05
	Evet- Olumsuz	4	21,05
	Evet-Etkilenmiyorum	4	21,05
	Toplam	19	100,00

Tablo 2’de annelerin ek gıda sürecine ilişkin görüşlerinin kodlanarak dağılımlarına yer verilmiştir. Annelerin ek gıdaya yönelik tutumlarına bakıldığında 4’ü olumlu, 5’i olumsuz,

10’unun hem olumlu hem olumsuz tutumları olduğu görülmüştür. Besin seçimi kriterlerine bakıldığında 3’ü alerjik besinlerden kaçındığını, 9’u besin değerine göre seçim yaptığı-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

nı, 4'ü sindirime uygun besin seçtiğini, 1'i çevresinden tavsiye aldığını, 1'i kıvamına ve pütürlü sulu gıda tercih ettiğini, 1'i daha önceki deneyimlerinden yararlandığını ve 1'i 3 gün kuralı uyguladığını ve buna göre besin seçtiğini belirtmiştir. Bebeği besleme sırasında 12 anne olumlu, 7 anne olumsuz duygular hissettiğini söylemiş. En çok tercih edilen 3 besin sırasıyla 15 yoğurt, 12 kabak, 10 havuç, 9 patates, 5 yumurta, 2 brokoli, 2 çorba, 1 pekmez ve 1 ıspanak yanıtı verilmiştir. Kullanılan pişirme yöntemi olarak anneler sırasıyla en çok alınan cevaplara bakıldığın-

da; 16 buharda, 12 haşlama, 1 kendi yediklerinden veren, 1 kavurma ve 1 fırınlama yanıtı vermişlerdir. Ek gıdaya yönelik en çok bilgi edinilen kaynak olarak sırasıyla 14 internet, 7 akraba-arkadaş, 6 doktor ve 5 kitap-yayın yanıtı verilmiştir. Beslenme konusunda 7 anne çevredekilerden müdahale edilmediğini söylemiştir. 4 anne müdahale edildiğini ve bundan olumlu etkilendiğini, 4 anne müdahale edildiğini ve bundan olumsuz etkilendiğini, 4 anne müdahale dildiğini ve bundan etkilenmediğini belirtmiştir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 3. Bebek Açısından Ek Gıda Süreci

Bebeğin Beslenme Sırasındaki Davranışları	Olumlu	8	42,11
	Olumsuz	3	15,79
	Yediği Yiyeceğe Göre Değişiyor	8	42,11
Toplam	19	100,00	
Bebeği Anne Dışında Besleyen Biri Var mı Varsa Tavrı Nasıl	Yok	4	21,05
	Var Tavrı Normal-Olumlu	12	63,16
	Var Olumsuz	3	15,79
Toplam	19	100,00	
Bebeğe Yemek Yedirirken Araç Kullanıyor Musunuz?	Hayır	14	73,68
	Evet Tv	1	5,26
	Evet Oyuncak	4	21,05
Toplam	19	100,00	
Bebeği Beslerken Ön Hazırlık	Evet	13	68,42
	Hayır	6	31,58
Toplam	19	100,00	
Blw Yöntemi Kullanıyor musunuz?	Hayır	6	31,58
	Evet	10	52,63
	Kısmen	3	15,79
Toplam	19	100,00	

Tablo 3'te bebek açısından ek gıda süreci anne görüşleri alınarak kodlanmıştır. Bu dağılıma göre annelerin 8'i bebeklerinin beslenme sırasındaki davranışlarının olumlu olduğunu, 3'ü olumsuz olduğunu ve 8'i de yediği yiyeceğe göre değiştiğini ifade etmiştir. Annelerin 4'ü bebeği besleme sırasında kimseden yardım almamaktadır. 12 anne bebeğini besleyen başkalarının da olduğu ve bebeklerinin tavrının normal olduğunu, 3'ü bebeklerini besleyen başkalarının da olduğunu ve bebek-

lerin tavrının olumsuz olduğunu belirtmişlerdir. 14 anne bebeğine yemek yedirirken herhangi bir araç kullanmadığını, 1 anne televizyon eşliğinde yedirdiğini ve 4 anne oyuncak kullandığını belirtmiştir. Bebeği beslemeden önce 13 anne ön hazırlık yaptığını, 6 anne herhangi bir hazırlık yapmadığını belirtmiştir. BLW yöntemini 6 annenin kullanmadığı, 10 annenin kullandığı ve 3 annenin de kısmen kullandığı belirlenmiştir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

TARTIŞMA

Annelerin tamamlayıcı beslenmeye yönelik tutumlarının çoğunlukla hem olumlu hem olumsuz olduğu görülmüştür. Annelerin bir taraftan anne sütünün artık yetmediğini ve bu nedenle ek besine geçme zorunluluğu hissetmeleri, diğer taraftan bebeklerini yeni gıdalarla tanıştırmamanın heyecanı bu duyguların sebebi olabilir. Ayrıca çalışan annelerin bebeklerinin kendilerine olan bağımlılıklarının azalacağını düşünmeleri de bir diğer etken olarak da düşünülebilir. Ünal ve ark. (2008) ek gıdaya geçiş sürecinde annelerin erken dönemde bilgilendirilmelerinin bu süreci kolaylaştıracağını ifade etmişlerdir. Annelerin emzirmeden çok kısa sürede vazgeçmelerine ya da beslenme açısından henüz gerek olmadığı halde ek gıdalara başlamalarına yol açan şey, genellikle sütün olmaması, az salgılanması, yetmemesi veya anne sütünün normal bir bebeğin besin ihtiyaçlarını karşılayamayacağı endişesidir (İnanç, 2013). Şahin'in (2008) çalışmasında altı aydan daha az anne sütü verme nedeni olarak ilk sıralarda; bebeğin emmek istememesi ve annenin sütünün kesilmesi belirtilmiştir. Tunçel ve arkadaşlarının (2006) çalışmasında sütün yetmemesi, işe başlama, yeterince anne sütünün verildiğinin düşünülmesi ve bebeğin emmek istememesidir. Ünsal ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında ise; bebeğin bırakması anne sütünü kesmenin en sık nedeni olarak belirtilmiştir.

Ek gıda süreci hakkında eğitim almanın annelerin beslenme sırasındaki duygu durumunu olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ek besine geçişte en çok tercih edilen besinin yoğurt olduğu görülmüştür. Besin seçiminde ise en çok besin değerine göre seçim yaptıkları saptanmıştır. Yoğurdun probiyotik yönünden zengin olması, kıvam, tat ve besin değeri açısından uygun olması nedeniyle tercih edildiği düşünülmektedir. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde yoğurt cevabının yaygın olarak verildiği görülmektedir (Yayan ve ark., 2016; Şatır ve ark., 2017).

Çalışmamızda ek gıdaya yönelik bilgi edinme kaynağı olarak annelerin en çok internet kaynağını daha sonra sağlık çalışanlarını tercih ettiği görülmüştür. Annelerin kendilerini yetersiz hissettikleri noktada, internetin daha kolay ve daha hızlı bir şekilde bilgi gereksinimlerini karşılayan bir araç olması bu durumun nedeni olarak görülebilir. Arslan ve ark.(2007) ek besin konusunda profesyonel destek almanın ek besin sürecine olumlu katkı sunacağını ifade etmişlerdir. Fein ve ark. (2008) yaptığı çalışmada özellikle eğitim seviyesi düşük annelere beslenme eğitimi ve beslenme rehberliği verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Annelerin çoğu bebeklerinin beslenme sırasındaki tavrının yediği yiyeceğe göre değiştiğini ifade etmiştir. Bazı anneler bebeklerinin meyve gibi tatlı yiyecekleri yediğini, diğer

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

yiyecekleri ise reddettiğini belirtmiştir. Comerford ve ark. (2016) elma, armut, muz gibi aşırı tatlı yiyeceklerin genel beslenme tavsiyelerine uymadığını, bunun yerine avokado gibi doymamış yağ içeren meyvelerin, yağ asitleri ve lif oranının yüksek, şeker oranı düşük olduğunu ve meyveler arasında besleyicilik açısından benzersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca nötr bir tat, ilk gıdalar için uygun kıvam ve dokuya sahip olduğu için bebeklerin tüketimine uygun olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anneler, bebeklerinin kendileri dışında biri tarafından beslendiğinde tepkilerinin çoğunlukla normal ve olumlu olduğunu belirtmiştir. Bu kişi çoğunlukla baba olmuştur. Aydın'ın (2021) yaptığı çalışmada babalara verilen tamamlayıcı beslenme eğitiminin ve babaların beslenme sürecine dahil edilmesinin beslenme sürecini olumlu etkilediğini belirlemişlerdir. Annelerin çoğu beslenme sırasında herhangi bir araç kullanmadığını belirtmiştir. Bu durum bebeğin dikkatini yemeğe yönlendireceği ve zamanla beslenme sistemini oturtacağı için olumlu bir durum olarak görülebilir.

Bazı anneler ise oyuncak ya da televizyon gibi araçlar kullandıklarını ifade etmiştir. Özellikle iştahsız bebekleri beslemek için annelerin oyuncak ya da teknolojik araçlardan yararlanarak bebeklerin dikkatini dağıttıkları ve bebeklerinin karnının bu şekilde doydukları düşünülebilir. Fakat yemek sırasında

teknolojik araçlar kullanarak bebeklerin dikkatini yemekten uzaklaştırmak tavsiye edilmemektedir (Temizel 2008).

Annelerin çoğu BLW yöntemini bildiklerini ve kullandıklarını belirtmiştir. Bu yöntemin popülerliği gün geçtikçe artmakta ve aileler tarafından tercih edilmektedir. Fakat bu yönteminin işlevselliğini kanıtlayan bilimsel çalışmalar ve kanıtlar henüz yeterli değildir (Akçaboy ve ark. 2017). Muslu ve Ersü (2019) tarafından yapılan bir çalışmada ise BLW modelinin bebeğin tercihleri doğrultusunda ilerlediği için besin ögesi yetersizlikleri, besin kalitesi, besin tercih, boğulma riski, açlık tokluk sistemi üzerindeki etkisi ve ailenin tutumları bebek üzerindeki etkisi gibi pek çok yönden tartışılmıştır. Ayrıca DSÖ tarafından BLW yöntemini tavsiye eden bir açıklama yapılmadığını belirtmişlerdir. Tüm bunlar düşünüldüğünde BLW yönteminin kısmen ve kontrollü kullanımının daha uygun olacağı düşünülebilir.

SONUÇ

Çalışmada annelerin tamamlayıcı beslenmeye yönelik tutumlarının çoğunlukla hem olumlu hem olumsuz olduğu görülmüştür. Ek gıda süreci hakkında eğitim almanın annelerin beslenme sırasındaki duygu durumunu olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ek besine geçişte en çok tercih edilen besinin yoğurt olduğu görüşmüştür. Ek gıdaya yöne-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

lik bilgi edinme kaynağı olarak annelerin en çok internet kaynağını tercih ederken daha sonra sağlık çalışanlarını tercih ettiği görülmüştür. Annelerin kendilerini yetersiz hissettikleri noktada, internetin daha kolay ve daha hızlı bir şekilde bilgi gereksinimlerini karşılayan bir araç olması bu durumun nedeni olarak görülebilir. Annelerin çoğu bebeklerinin beslenme sırasındaki tavrının yediği yiyeceğe göre değiştiğini ifade etmiştir. Bazı anneler bebeklerinin meyve gibi tatlı yiyecekleri yediğini, diğer yiyecekleri ise reddettiğini belirtmiştir. Bazı anneler ise oyuncak ya da televizyon gibi araçlar kullandıklarını ifade etmiştir. Özellikle iştahsız bebekleri beslemek için annelerin oyuncak ya da teknolojik araçlardan yararlanarak bebeklerin dikkatini dağıttıkları ve bebeklerinin karnının bu şekilde doyurdukları düşünülebilir. Annelerin çoğunluğunun BLW yöntemini bildikleri ve bebeklerinde beslenme durumunda kullandıkları belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

- AKÇABOY, M., OĞUZ, MM., ZORLU, P., ŞENEL, S., (2017).** Bir Olgu ile Tamamlayıcı Beslenmede Yeni Akım: Bebek Liderliğinde Beslenme, Gazi Medical Journal, 28(2): ss:146
- ARSLAN, N., AKBAŞ, A., KAMERİ, M., KORKMAZ, Ö., POLAT, B., AYDIN, A., (2007).** Sağlıklı Süt Çocuklarında Bes-

lenme Tipleri ve Annelerin Bebek Beslenmesi Uygulamaları: Anket Çalışması, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 21(1): 1-5

AYDIN, B., (2021). Erken Süt Çocukluğu Döneminde Tamamlayıcı Beslenmeye Geçişte ve Beslenme Sorunlarında Babanın Rolü, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. Ankara

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö.E., KARADENİZ, Ş., DEMİREL, F., (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (20. Baskı), Ankara: Pegem Akademi, ss:154

COMERFORD, KEVIN B., KEITH, T., AYOUB, ROBERT D., MURRAY, STEPHANIE A., ATKINSON, (2016). "The Role of Avocados in Complementary and Transitional Feeding" Nutrients 8, no. 5: 316. <https://doi.org/10.3390/nu8050316>

DEVECİOĞLU, E., GÖKÇAY G., (2012). Tamamlayıcı Beslenme, Çocuk Dergisi 12(4): 159-163

FEİN, SB., LABİNER-WOLFE, J., SCANLON, K.S., GRUMMER-STRAWN, L.M., (2008). Selected Complementary Feeding Practices and Their Association With Maternal Education. Pediatrics.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Oct;122 Suppl 2:S91-7. doi: 10.1542/peds.2008-13151. PMID: 18829837

ILGAZ, Ş., (2009). Tamamlayıcı Beslenme Sağlık Çalışanları İçin Rehber Kitap, Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Yayınları, ss:15

IMDAD, A., YAWAR YAKOUB, M., BHUTTA, Z., (2011). Impact of Maternal Education About Complementary Feeding and Provision of Complementary Foods on Child Growth in Developing Countries, BMC Public Health 11(3): ss:1

İNANÇ, B.B., (2013). 15-49 Yaş Arası Annelerin Anne Sütü ile İlgili Uygulamaları ve Etki Eden Faktörleri, Türkiye Aile Hekimliği Dergisi, 17(2): 51-55

KÖKSAL, G., GÖKMEN ÖZEL H., (2008). Bebek Beslenmesi (1. Baskı), Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Yayınları, ss:10

MEBa., (2011). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Süt, Oyun, Okul ve Ergenlik Döneminde Beslenme, Ankara: TC. Milli Eğitim Bakanlığı, ss:11. https://www.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/56/07/973760/dosyalar/2012_12/08084237_st,oyun,okulveergenlikdnemindebeslenme.pdf (E. T. 03.10.2021)

MEBb., (2011). 0-36 Aylık Çocuklarda Sağlık, Bakım ve Beslenme, Ankara: TC. Milli Eğitim Bakanlığı, ss:80. <https://>

tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/0-36ayliksaglikbakimeslenme.pdf (E. T. 03.10.2021)

MICHAELSEN, K.F, WEAVER, L., BRANCA, F., AND ROBERTSON A., (2003). Feeding and Nutrition of Infants and Young Children: Guidelines For the WHO European Region, With Emphasis on the Former Soviet Countries, WHO Regional Publications, European Series, No.87

MOTEE, A., JEEWON, R., (2014). Importance of Exclusive Breast Feeding and Complementary Feeding Among Infants, Current Research in Nutrition and Food Science, 2(2): 56-72

MUSLU, M., ÖZÇELİK ERSÜ, D., (2019). Tamamlayıcı Beslenme Uygulamalarında Bebeğin Tercihleri ve Bebek Liderliğinde Beslenme Modeli, Beslenme Diyetetik Dergisi, 47(1): 59-65

ŞAHİN, G., (2008). Emziren Annelerin Bilgi, Uygulama ve Davranışlarının Değerlendirilmesi, Sağlık Bakanlığı İstanbul Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Koordinatörlüğü. Uzmanlık Tezi, İstanbul

ŞATIR, G., ÇELİK, M., KEMHACIOĞLU, M., (2017). Emzirme Döneminde Olan Annelerin Bebek Besleme Alışkanlıkları

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ve Bunları Etkileyen Faktörler, SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi. 60-66

Araştırma,Türk Pediatri Arşivi, 43 (2): 59-64

TEMİZEL, S.İ., (2008). İştahsız Çocuk, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 51: 176-181

ÜNSAL, H., ATLIHAN, F., ÖZKAN, H., TARGAN, S., HASOY, H., (2005). Toplumda Anne Sütü Verme ve Buna Etki Eden Faktörler, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 48: 226–233

TOKATLI, A., (2003). Bebeklerde Ek Besinlere Geçiş; “Weaning” Dönemi, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 12(4): ss:134-136

YAYAN, E.H., ULUTAŞ, A., ÇALIŞKAN, Z., EMRE, O., (2016). Ek Besine Geçişte Katkılı Gıda Kullanımına İlişkin Anne Görüşlerinin Değerlendirilmesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi; 5 (2): 5-11

TUNÇEL, E., DÜNDAR, C., CANBAZ S, PEKŞEN, Y., (2006). Bir Üniversite Hastanesine Başvuran 0-24 Aylık Çocukların Anne Sütü ile Beslenme Durumlarının Saptanması, Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,10:1-6

ÜNALAN, P.C., AKGÜN, T., ÇİFTÇİLİ, S., BOLER, İ., AKMAN, M., (2008). Bebek Dostu Bir Ana Çocuk Sağlığın Hizmetinde Alan Anneler Neden Bebeklerine Erken Ek Eğitime Başlıyor? Orijinal

YAZAR NOTU: Bu çalışma ilgili yazar(lar) tarafından 8. ULUSLARARASI KADIN ÇOCUK SAĞLIĞI VE EĞİTİMİ KONGRESİ'nde bildiri olarak sunulmuştur.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Intruduction: This period, which is also important in terms of gaining nutritional habits, is the period called complementary feeding, in which other foods and beverages are given together with breast milk. The complementary food process, which starts on time and can be maintained properly, ensures the maturation when the baby is close to one year old, by taking place at the family table and consuming the nutrients. (Köksal and Gökmen Özel, 2008: 10). For babies who are preparing to take their place at the family table, it is important to prefer home-prepared foods instead of ready-made packaged foods, and at the same time, family members should pay attention to healthy nutrition(Motee and Jeewon, 2014: 56). If the baby, who will be introduced to new foods for the first time, has a problematic period, this will affect him negatively in the future. Therefore, it is necessary to act according to the baby's feelings, to try different flavors without haste, without forcing, patiently, and to gain an appropriate nutritional habit (Devecioğlu & Gökçay, 2012: 161). Starting complementary foods early or late may have negative effects on the baby. Starting early may reduce the yield of breast milk, and the baby may be more vulnerable to diseases. As head control has not yet developed, suffocation may occur, allergic reactions may occur, and some problems may be experienced in underdeveloped kidney and digestive system functions. However, starting late may also slow down growth and development, causing the increased need not to be met (Ilgaz, 2009: 15). **Aim:** In this study, mothers' attitudes towards complementary feeding process, feelings, food choices, knowledge levels, and mothers' views on infants' reactions and behaviors were examined. **Method:** In the study, the structured interview technique, one of the qualitative research techniques, was used. The study group, on the other hand, consists of 19 mothers who have babies between 6-12 months and who have been in the supplementary feeding process, determined by the criterion sampling method. **Findings and Results :** It was observed that mothers' attitudes towards complementary feeding were mostly both positive and negative. On the one hand, mothers feel that breast milk is no longer enough and therefore they have to switch to complementary foods, and on the other hand, the excitement of introducing their babies to new foods may be the reason for these feelings. In addition, working mothers' thinking that their babies' dependence on them will decrease can also be considered as another factor. Unalan et al. (2008) stated that informing mothers in the early period during the transition to supplementary food will facilitate this process. It has been seen that the most preferred food in the transition to supplementary food is yogurt. In food selection, it was determined that they mostly chose according to their nutritional

SSTB
www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021
Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:543 K:636

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
(TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

value. When the studies in the literature are examined, it is seen that the yogurt answer is widely given (Yayan et al., 2016; Şatır et al., 2017). In our study, it was seen that mothers preferred the internet source the most, followed by health workers, as a source of information on additional food. Arslan et al. (2007) stated that getting professional support on supplementary nutrition will contribute positively to the supplementary nutrition process. Most of the mothers stated that the attitude of their babies during feeding changes according to the food they eat. Some mothers stated that their babies ate sweet foods such as fruit and refused other foods. Comerford et al. (2016) stated that extremely sweet foods such as apples, pears, and bananas do not follow the general nutritional recommendations, instead, fruits containing unsaturated fats such as avocados are high in fatty acids and fiber, low in sugar, and are unique among fruits in terms of nutrition. Mothers stated that when their babies were fed by someone other than themselves, their reactions were mostly normal and positive. This person has often been the father. In the study of Aydın (2021), it was determined that the complementary nutrition education given to fathers and the inclusion of fathers in the nutrition process positively affect the nutrition process. Most of the mothers stated that they did not use any tools during feeding. This can be seen as a positive situation as it will direct the baby's attention to food and settle the feeding system over time. Some mothers have stated that they use tools such as toys or television. It can be thought that mothers distract babies by using toys or technological tools to feed babies with no appetite, and their babies are fed in this way. However, it is not recommended to distract babies from eating by using technological tools during meals (Temizel 2008). Most of the mothers stated that they knew and used the BLW method. In a study by Muslu and Ersü (2019), since the BLW model progresses in line with the baby's preferences, many aspects such as nutritional deficiencies, food quality, food preference, suffocation risk, the effect on the hunger and satiety system and the effects of the family's attitudes on the baby were discussed.

SİGARA VE ALKOL KULLANIMLARINA GÖRE KADIN FUTBOLCULARIN SALDIRGANLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ ⁽¹⁾

INVESTIGATION OF AGGRESSION LEVELS OF WOMEN FOOTBALL PLAYERS ACCORDING TO CIGARETTE AND ALCOHOL USE

Özlem EKİZOĞLU¹, Mehmet ACET²

¹Esenyurt Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul / Türkiye

²Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kütahya / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-5705-7134¹, 0000-0003-3601-1601²

Öz: Amaç: Bu araştırmanın amacı, kadın futbolcuların sigara ve alkol kullanımına göre saldırganlık düzeylerini incelemektir. Çalışmamızın örneklem grubunu 2019 yılında Tekirdağ ve Kütahya ilinde futbol kulüplerinde futbol oynayan 103 kadın futbolcu oluşturmaktadır. Ayrıca katılımcıların yaşlarına, eğitimlerine, spor yapma yıllarına, yetiştiği ve yaşadığı çevreye, kaldığı yere göre saldırganlık düzeyleri de incelenmiştir. **Yöntem:** Araştırmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde Kiper (1984) tarafından geliştirilen “Saldırganlık Ölçeği” kullanılarak, 2019 yılı içinde veriler toplanmıştır. Kiper (1984) tarafından geliştirilmiş olan bu ölçek yıkıcı saldırganlık, atılan saldırganlık ve edilgen saldırganlık olmak üzere üç alt boyutu ile 30 maddeden oluşmaktadır. Veri analizinde SPSS 21.0 programından yararlanılarak, Çoklu Frekans Analizi, Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü Varyans analizleri uygulanmıştır. **Bulgular:** Kadın futbolcuların yaşa, eğitime, spor yapma yılına, yetiştiği ve yaşadığı çevreye, kaldığı yere göre saldırganlık tutumları arasında farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Ancak sigara ve alkol kullanım değişkeni ile saldırganlık tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. **Sonuç:** Kadın futbolcuların sigara ve alkol kullanımına göre saldırganlık tutumları incelenmiştir. Araştırmaya katılan 103 kadın futbolculardan elde edilen bulgulara göre sigara ve alkol kullanmayan kadın futbolcuların, saldırganlık düzeyleri daha yüksek görülmüştür. Sigara ve alkol kullanımının saldırganlığı tetiklediği düşünülse de araştırma sonuçlarımız tam tersini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Alkol, Kadın Futbolcular, Saldırganlık, Sigara

Abstract: Aim: The aim of this study is to examine the aggression levels of female football players according to their smoking and alcohol use. The sample group of our study consists of 103 female football players playing football in football clubs in Tekirdağ and Kütahya provinces in 2019. In addition, the aggression levels of the participants were examined according to their age, education, years of doing sports, the environment where they grew up and lived, and where they lived. **Method:** Descriptive research method was used in the study. Data were collected in 2019 by using the “Aggression Scale” developed by Kiper (1984) to obtain the research data. This scale, which was developed by Kiper (1984), consists of three sub-dimensions as destructive aggression, impulsive aggression and passive aggression and 30 items. Multi-Frequency Analysis, Independent Sample T-Test, and One-Way Analysis of Variance were applied by using SPSS 21.0 program in data analysis. **Results:** There was no difference in aggression attitudes of female football players according to age, education, year of doing sports, the environment where they grew up and lived, and where they lived ($p>0.05$). However, it is seen that there is a significant difference between the smoking and alcohol use variable and aggression attitudes. **Conclusion:** Aggression attitudes of female football players were examined according to their smoking and alcohol use. According to the findings obtained from 103 female football players participating in the research, the aggression levels of female football players who do not smoke and do not use alcohol were found to be higher. Although smoking and alcohol use are thought to trigger aggression, our research results show the opposite.

Keywords: Alcohol, Female Footballers, Aggression, Smoking

Doi: 10.17363/SSTB.2021/ABCD89/41.2

(1) Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Özlem EKİZOĞLU “Dr. Öğr. Üye., Assist. Prof”, Esenyurt Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul / Türkiye, ozlemekizoglu@esenyurt.edu.tr, Geliş Tarihi / Received: 09.08.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 21.11.2021, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research-Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, None, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok / None

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Arzuyla yapılan, sistematik bir biçimde kendi kuralları olan hareketlerin tamamı sporu tanımlamaktadır. Spor varoluşundan bu yana çeşitli yönleriyle insanlara hizmet eder. Fiziksel güzellik, zihinsel gelişim ve psikolojik rahatlama sağladığı gibi bilinenlerin dışında rehabilite etme, iletişimi güçlendirme, farklı perspektiften bakış, özgür düşünce, dayanışma, yardımlaşma, kaynaşma, eğlenme, dinlenme ve kötü alışkanlıklardan uzak tutma gibi faydaları vardır (Dündar, 2020: 14-23). Fakat spor sürekli değişim içinde olan ve bu değişimle katılımcıları farklı yönde etkileyen bir alan olmaktan kurtulamamıştır. Yapılış amacı da değişen sporun, maddi gelir kaynağı ve meslek olarak görülmeye başlandığından beri yapısında bozulmalar meydana gelmektedir. Sporun dünya genelinde küresel ve ekonomik büyüklüğü seyircilerin, oyuncuların, yöneticilerin ve benzeri paydaşların genetiğini de bozmaktadır. Sporda, tüm ilgililer için en önemli şey kuşkusuz skor veya sonuçtur. Sporun bu modern gelişimiyle sporculara büyük görevler düşmektedir. Yeme, içme ve uyku düzeni, aileden olan uzaklık, antrenman sıklığı, uyum, disiplin, olan otorite, takımıyla yakınlık durumu, müsabakalar, seyirci, hakem, yöneticiler, taraftarlar, skor ve medya gibi etkenler sporcuları farklı psikolojik gerginliklere itebilir.

Sporcular, bu psikolojik gerginliklerle sıklık-

la korku, kaygı, stres, depresyon, motivasyon eksikliği veya aşırılığı, dikkat dağınıklığı, yetersizlik hissi, sakatlanma korkusu, başarısızlık hissi ve gerginlik gibi olumsuz psikolojik sıkıntılar yaşamaktadır (Erdoğan, Zekioğlu ve Dorak, 2014: 195; Zekioğlu, Görgül ve Afacan, 2012: 32-33; Engür, 2013: 122-123). Psikolojik sıkıntılar beraberinde psikolojik ve fiziksel bağıllığı doğurabilmektedir. Psikolojik bağıllık, bağlı olduğu şeye karşı aşırı güçlü bir istek ve elde etmek adına her şeyi yapabilme; fiziksel bağıllık ise istediği şeye karşı bedeninde oluşan fizyolojik değişikliklerin meydana gelme durumudur (Koca, 2011: 4). Kötü alışkanlıklar genellikle çocukluk ve ergenlik döneminde kazanıldığı bilirse de insanların alışkanlıkları ve kişilik özellikleri bebeklik döneminden başlayarak birçok faktörden etkilenecek olgunlaşmaktadır (Aksoy, 2017: 22). Doğru etkileşimler olumsuz alışkanlıklar kazandırırken, yanlış etkileşimler kalıcı zararlı alışkanlıklar kazandırabilir. Sigara, alkol ve madde bağımlılıkları da bunlardan bir kaçıdır.

Saldırganlık ve kişiler arası şiddet hem mağdurlar hem de failer için geniş kapsamlı olumsuz sonuçları olan büyük bir toplumsal yük oluşturmaktadır (Dam, vd., 2021). Saldırganlık tutumları, intihar eğilimleri yüksek, kendine ve çevresine zarar vermekten korkmayan, önüne çıkan hiçbir şeyi görmeyen, tek amacı yakıp yıkmak isteyen kişilerin davra-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

nışlarıdır (Benjamin, 1978: 1931). Saldırganlığın temelinde psikolojik, biyolojik ve genetik sebepler yatmaktadır. Kötü alışkanlıklarda saldırganlığın sebebi olarak görülmektedir. Zararlı maddelere bağlı olarak yaşanan olaylar, bugün birçok ülkede yaygın ve ciddi toplumsal sorunlar arasındadır (Andersson, 2000: 387).

Dünya Sağlık Örgütü, 2017 verilerine göre bir milyardan fazla kişinin sigara içmekte ve her yıl 7 milyon kişinin de sigaradan kaynaklı öldüğü belirlenmiştir. Dünya’da 2010 yılında ortalama kişi başına alkol tüketimi 4,7 litre saf alkol kullandığı ortaya konmuştur (Kalkınma Bakanlığı, 2018: 3-25). İç işleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2018 verilerine göre:

“Katılımcıların %47’si (20.101 kişi) hayatında en az bir kere sigara, puro, pipo, nargile vb. bir tütün ürünü kullanmıştır. Erkeklerde bu oran %61,9 iken kadınlarda %32,2’dir. Tütün ürününü ilk kez deneme yaşı ortalaması 17,85 olarak ölçülmüştür”.

Alkol, açıkça “sarhoşluk-şiddet” ilişkisini destekleyen en fazla kanıtı sahip uyuşturucu türüdür. Sigara içindeki nikotin maddesi sebebiyle varlığında rahatlama sağlarken yokluğunda yarattığı gerginlikle saldırganlığı ve şiddeti desteklediği bilinmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda %60’ın üzerinde suç

işleyenlerin alkollü olduğu tespit edilmiştir (Wells, Graham ve West, 2000: 628; Pihl ve Sutton, 2009: 1191).

Sigara ve alkol ulaşımının kolay ve ucuz olduğundan, her yaş grubunun bağımlı olabileceği bir halk sorunudur. En yaygın bağımlılık sayılan sigara ve alkol alışkanlıkları, özellikle geçlerin fiziksel ve zihinsel sağlığına zarar vererek aile, iş ve sosyal hayatın uyumunu zorlaştırmakta ve birçok şiddet olaylarına dahil etmektedir (Koca, 2011: 23).

AMAÇ ve KAPSAM

Kadın futbolcuların sigara ve alkol kullanımına göre saldırganlık düzeylerini incelemek amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Tekirdağ ve Kütahya ilindeki futbolcu kadınlar evrenimizi oluştururken, 2019 yılında Tekirdağ ve Kütahya ilinde futbol kulüplerinde oynayan 103 amatör ve profesyonel kadın futbolcu da örneklem grubumuzu oluşturmaktadır.

ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

- Kadın futbolcuların yaş, eğitim, spor yapma yılı, yetiştiği çevre, yaşadığı çevre ve kaldığı yer değişkenlerine göre saldırganlık tutumları arasında anlamlı farklılık vardır.
- Kadın futbolcuların sigara kullanımına göre saldırganlık tutumları arasında anlamlı farklılık vardır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

- Kadın futbolcuların alkol kullanımlarına göre saldırganlık tutumları arasında anlamlı farklılık vardır.
- Kadın futbolcuların sigara ve alkol kullanımları ile saldırganlık tutumları arasında yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

ARAŞTIRMA KISITLARI

- 2019 yılında Tekirdağ ve Kütahya ilindeki futbol kulüplerinde oynayan ve çalışmamıza katılan 103 kadın futbolcularla sınırlandırılmıştır.
- Çalışmada kullanılan, Kiper (1984)'in Saldırganlık Ölçeğinden elde edilen bulgularla kısıtlanmıştır.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Tekirdağ ve Kütahya ilindeki futbolcu kadınlar evrenimizi oluştururken, 2019 yılında Tekirdağ ve Kütahya ilinde futbol kulüplerinde oynayan 103 amatör ve profesyonel kadın futbolcu da örneklem grubumuzu oluşturmaktadır.

Araştırma Modeli: Bu araştırma, Tekirdağ ve Kütahya'daki futbol kulüplerinde oynayan kadın sporcuların, saldırganlık davranışlarının ele alındığı betimsel bir araştırmadır.

Araştırmanın Varsayımları: Araştırmaya katılan katılımcıların anket sorularını anlayarak, doğru ve kendi düşünceleriyle yanıtladıkları, çalışmada kullanılan yöntem ve

tekniklerin araştırmaya uygun olduğu, geçerli ve güvenilir yöntemlerle değerlendirildiği varsayılmaktadır.

Veri Toplama Araçları: Katılımcıların kişisel bilgilerinin toplanmasında katılımcılara yaşları, eğitimleri, spor yapma yılı, kaldığı yer, yetiştiği ve yaşadığı çevre, sigara ve alkol kullanımları sorulmuştur. Ayrıca Kiper (1984)'in Saldırganlık Ölçeği kullanılmıştır. Kiper (1984) tarafından geliştirilmiş olan bu ölçek yıkıcı saldırganlık, atılganlık ve edilgen saldırganlık olmak üzere üç alt boyut ve 30 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde 1-7 arasında değişen, "bana hiç uymuyor" ve "bana çok uyuyor" uçları arasında 7'li likert şeklinde değerlendirilmektedir. Yıkıcı saldırganlık güvenilirlik katsayısı .81; atılganlık güvenilirlik katsayısı .93 ve edilgen saldırganlık güvenilirlik katsayısı .88 olarak tespit edilmiştir (Kiper, 1984).

Verilerin Analizi: Veri analizine başlamadan boş bırakılan veya eksik doldurulan formlar veri setine dahil edilmemiştir. Örneklem sayısı $N > 100$ olduğu durumlarda Z puanları -4 ile +4 sınırları dışında kalanlar uç değer olarak hesaplanır ve analize dahil edilmez (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Analizi bozan uç değerler analizden çıkarılmış ve dağılım normalligi incelenmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına kodlanıp SPSS 21.0 paket programından yararlanılarak istatistiksel

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

analizler yapılmıştır. Uygulanan ölçeğin örneklem grubunda güvenilirliğini tespit etmek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısına bakıldı ve hesaplanan toplam iç tutarlılık katsayısı .95 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada verilerin homojenitesini değerlendirmek ve parametrik ya da parametrik olmayan test türünün uygulanması hususunda veri sayısı dikkate alınarak ($N>30$) normallik testlerinden Skewness- Kurtosis ve Kolmogorov-Smirnov Testi uygulanmıştır. Skewness ve Kurtosis değer aralıkları +2 ve -2 aralığında olması dağılım normalliğini göstermektedir (George ve Malley, 2019: 208). Merkezi limit teorisine göre örneklem grubunun sayısı $N>30$ olması durumunda parametrik testle-

rin uygunluğu belirtilmektedir (Field, 2009: 156). Dağılım normalliği gösterdiğinden çalışmamızda parametrik testlerden Çoklu Frekans Analizi, Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılara ait kişisel bilgilerin yüzdelerle frekanslarına, “Saldırganlık Ölçeği” inden elde ettikleri toplam puanların, yaşa, eğitim durumuna, spor yapma yılına, yetiştiği, yaşadığı ve kaldığı yere, sigara ve alkol kullanım değişkenlerine ilişkin farklılıkları gösteren analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıları Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	f	%	
Yaş	12-17 yaş	22	21,4
	18-23 yaş	51	49,5
	24-29 yaş	27	26,2
	30 ve üzeri	3	2,9
	Toplam	103	100
Eğitim	İlk ve Ortaokul	10	9,7
	Lise	33	32
	Lisans	60	58,3
	Toplam	103	100
Spor Yapma Yılı	1-3 yıl	20	19,4
	4-9 yıl	39	37,9
	10 yıl ve üzeri	44	42,7
	Toplam	103	100

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Yetiştigi Çevre	Köy/ Kasaba	3	2,9
	İl/ İlçe	58	56,3
	Büyükşehir	42	40,8
	Toplam	103	100
Yaşadığı Çevre	Köy/ Kasaba	3	2,9
	İl/ İlçe	52	50,5
	Büyükşehir	48	46,6
	Toplam	103	100
Kaldığı Yer	Aile Yanı	66	64,1
	Ev	2	1,9
	Devlet Yurdu	30	29,1
	Kulüp Misafirhanesi	5	4,9
	Toplam	103	100
Sigara Kullanımı	Evet	34	33
	Hayır	69	67
	Toplam	103	100
Alkol Kullanımı	Evet	55	53,4
	Hayır	48	46,6
	Toplam	103	100

Yapılan frekans analizi sonucunda yüksek oranda; 18-23 yaş (%49,5), lisans eğitimi olan (%58,3), 10 yıl ve üzeri spor yapan (%42,7), il-ilçede yetişen (%56,3), il-ilçede

yaşayan (%50,5), aile yanında kalan (%64,1), sigara kullanmayan (%67) ve alkol kullananlar (%53,4) katılımcılardan oluşmaktadır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 2. Katılımcıların Yaşlarına Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Farklılık

	Yaş	N	X̄	Ss	ANOVA	df	F	p
Yıkıcılık	12-17 yaş	22	4,21	1,32	Gruplar arası	3	1,12	,34
	18-23 yaş	51	3,90	1,70	Grup içi	99		
	24-29 yaş	27	3,50	1,73	Toplam	102		
	30 yaş ve üzeri	3	4,80	,78				
	Toplam		103	3,89	1,63			
Atılğanlık	12-17 yaş	22	2,71	1,04	Gruplar arası	3	,23	,87
	18-23 yaş	51	2,52	1,10	Grup içi	99		
	24-29 yaş	27	2,60	,80	Toplam	102		
	30 yaş ve üzeri	3	2,33	1,08				
	Toplam		103	2,58	1,00			
Edilgenlik	12-17 yaş	22	4,40	1,40	Gruplar arası	3	,74	,52
	18-23 yaş	51	4,26	1,82	Grup içi	99		
	24-29 yaş	27	3,76	1,78	Toplam	102		
	30 yaş ve üzeri	3	4,60	,75				
	Toplam		103	4,17	1,71			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde kadın futbolcuların, yıkıcı saldırganlık $F(3-99)=1,12$; $p=,34$ düzeyleri, atılğan saldırganlık $F(3-99)=,23$; $p=,87$ ve

edilgen saldırganlık $F(3-99)=,74$; $p=,52$ düzeylerinin, yaş değişkenine göre farklılık görülmemektedir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 3. Katılımcıların Eğitimine Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Farklılık

Eğitim		N	X	Ss	ANOVA	df	F	p
Yıkıcılık	İlk ve Ortaokul	10	3,73	1,61	Gruplar arası	2	,55	,57
	Lise	33	3,68	1,48	Grup içi	100		
	Lisans ve Lisansüstü	60	4,03	1,71	Toplam	102		
	Toplam	103	3,89	1,63				
Atılgenlik	İlk ve Ortaokul	10	2,34	,97	Gruplar arası	2	,56	,57
	Lise	33	2,50	,96	Grup içi	100		
	Lisans ve Lisansüstü	60	2,66	1,04	Toplam	102		
	Toplam	103	2,58	1,00				
Edilgenlik	İlk ve Ortaokul	10	4,04	2,02	Gruplar arası	2	,78	,45
	Lise	33	3,89	1,56	Grup içi	100		
	Lisans ve Lisansüstü	60	4,35	1,74	Toplam	102		
	Toplam	103	4,17	1,71				

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde kadın futbolcuların, yıkıcı saldırganlık $F(2-100)=,55$; $p=,57$ düzeyleri, atılgen saldırganlık $F(2-100)=,56$; $p=,57$ ve

edilgen saldırganlık $F(2-100)=,78$; $p=,45$ düzeylerinin, eğitim değişkenine göre farklılık görülmemektedir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 4. Katılımcıların Spor Yapma Yılına Göre Saldırıcılık Düzeylerindeki Farklılık

	Spor Yapma Yılı	N	X	Ss	ANOVA	df	F	p
Yıkıcılık	1-3 yıl	20	4,03	1,66	Gruplar arası	2	1,49	,22
	4-9 yıl	39	3,54	1,60	Grup içi	100		
	10 yıl ve üzeri	44	4,13	1,61	Toplam	102		
	Toplam	103	3,89	1,63				
Atılancılık	1-3 yıl	20	2,60	,86	Gruplar arası	2	,57	,56
	4-9 yıl	39	2,45	1,17	Grup içi	100		
	10 yıl ve üzeri	44	2,68	,91	Toplam	102		
	Toplam	103	2,58	1,00				
Edilgenlik	1-3 yıl	20	4,29	1,83	Gruplar arası	2	1,79	,17
	4-9 yıl	39	3,77	1,67	Grup içi	100		
	10 yıl ve üzeri	44	4,47	1,66	Toplam	102		
	Toplam	103	4,17	1,71				

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde kadın futbolcuların, yıkıcı saldırıcılık $F(2-100)=1,49$; $p=,22$ düzeyleri, atılancılık $F(2-100)=,57$; $p=,56$ ve

edilgen saldırıcılık $F(2-100)=1,79$; $p=,17$ düzeylerinin, spor yapma yılı değişkenine göre farklılık görülmemektedir.

SSTB
www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021
Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
(TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 5. Katılımcıların Yetiştığı Çevreye Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Farklılık

	Yetiştığı Çevre	N	X	Ss	ANOVA	df	F	p
Yıkıcılık	Köy/ Kasaba	3	2,43	,75	Gruplar arası	2	1,25	,29
	İl/ İlçe	58	3,95	1,62	Grup içi	100		
	Büyükşehir	42	3,91	1,66	Toplam	102		
	Toplam	103	3,89	1,63				
Atılganlık	Köy/ Kasaba	3	2,47	1,10	Gruplar arası	2	,13	,87
	İl/ İlçe	58	2,54	1,05	Grup içi	100		
	Büyükşehir	42	2,64	,95	Toplam	102		
	Toplam	103	2,58	1,00				
Edilgenlik	Köy/ Kasaba	3	2,67	1,58	Gruplar arası	2	1,22	,29
	İl/ İlçe	58	4,19	1,63	Grup içi	100		
	Büyükşehir	42	4,26	1,81	Toplam	102		
	Toplam	103	4,17	1,71				

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde kadın futbolcuların, yıkıcı saldırganlık $F(2-100)=1,25$; $p=,29$ düzeyleri, atılgan saldırganlık $F(2-100)=,13$; $p=,87$ ve edilgen saldırganlık $F(2-100)=1,22$; $p=,29$ düzeylerinin, yetiştığı çevreye göre farklılık görülmemektedir. Fakat büyükşehirde yeti-

şenlerin atılganlık ve edilgen saldırganlık puanları ile il/ ilçede yetişenlerin yıkıcı saldırganlık puanları diğerlerinden daha yüksektir. Her saldırganlık alt boyutunda en düşük puanı köy/ kasabada yetişen kadın futbolcular almıştır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 6. Katılımcıların Yaşadığı Çevreye Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Farklılık

	Bulunduğu Çevre	N	X	Ss	ANOVA	df	F	p
Yıkıcılık	Köy-Kasaba	3	2,57	,96	Gruplar arası	2	1,02	,36
	İl-İlçe	52	3,92	1,64	Grup içi	100		
	Büyükşehir	48	3,93	1,63	Toplam	102		
	Toplam	103	3,89	1,63				
Atılgenlik	Köy-Kasaba	3	2,23	,76	Gruplar arası	2	,53	,58
	İl-İlçe	52	2,67	1,07	Grup içi	100		
	Büyükşehir	48	2,50	,94	Toplam	102		
	Toplam	103	2,58	1,00				
Edilgenlik	Köy-Kasaba	3	2,50	1,31	Gruplar arası	2	1,51	,22
	İl-İlçe	52	4,19	1,66	Grup içi	100		
	Büyükşehir	48	4,26	1,75	Toplam	102		
	Toplam	103	4,17	1,71				

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde kadın futbolcuların, yıkıcı saldırganlık $F(2-100)=1,02$; $p=,36$ düzeyleri, atılgen saldırganlık $F(2-100)=,53$; $p=,58$ ve

edilgen saldırganlık $F(2-100)=1,51$; $p=,22$ düzeylerinin, yaşadığı çevreye göre farklılık görülmemektedir.

SSTB
www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021
Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
(TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 7. Katılımcıların Kaldığı Yere Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Farklılık

	Bulunduğu Çevre	N	X	Ss	ANOVA	df	F	p
Yıkıcılık	Aile Yanı	66	4,04	1,63	Gruplar arası	3	,65	,58
	Ev	2	4,15	2,47	Grup içi	99		
	Devlet Yurdu	30	3,55	1,55	Toplam	102		
	Kulüp Misafirhanesi	5	3,76	1,98				
	Toplam	103	3,89	1,63				
Atılgenlik	Aile Yanı	66	2,61	1,11	Gruplar arası	3	1,33	,26
	Ev	2	3,25	1,20	Grup içi	99		
	Devlet Yurdu	30	2,59	,78	Toplam	102		
	Kulüp Misafirhanesi	5	1,80	,20				
	Toplam	103	2,58	1,00				
Edilgenlik	Aile Yanı	66	4,28	1,76	Gruplar arası	3	,30	,82
	Ev	2	4,40	2,97	Grup içi	99		
	Devlet Yurdu	30	3,93	1,51	Toplam	102		
	Kulüp Misafirhanesi	5	4,08	2,11				
	Toplam	103	4,17	1,71				

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde kadın futbolcuların, yıkıcı saldırı F(3-99)=,65; p=,58 düzeyleri, atılgen saldırı F(3-99)=1,33; p=,26 ve

edilgen saldırı F(3-99)=,30; p=,82 düzeylerinin, bulunduğu çevreye göre farklılık görülmemektedir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 8. Katılımcıların Sigara Kullanımına Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Farklılık

	Sigara Kullanımı	N	X	Ss	t	df	p
Yıkıcılık	Evet	34	3,39	1,38	-2,40	101	,01
	Hayır	69	4,14	1,69			
Atılganlık	Evet	34	2,64	,85	,44	101	,65
	Hayır	69	2,54	1,07			
Edilgenlik	Evet	34	3,72	1,61	-1,88	101	,06
	Hayır	69	4,39	1,72			

Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda kadın futbolcuların sigara kullanım durumları ile yıkıcı saldırganlık puanları $t(101)=-2,40$; $p=,01$ arasında anlamlı farklılık vardır. Sigara kullanmayan kadın futbolcuların yıkıcı saldırganlık puanları (4,14), sigara kulla-

nanlara göre daha yüksektir. Atılğan saldırganlık puanları $t(101)=,44$; $p=,65$ ve edilgen saldırganlık puanları $t(101)=-1,88$; $p=,06$ ile sigara kullanımı arasında farklılığa rastlanılmamıştır.

Tablo 9. Katılımcıların Alkol Kullanımına Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Farklılık

	Alkol Kullanımı	N	X	Ss	t	df	p
Yıkıcılık	Evet	55	3,49	1,51	-2,78	101	,00
	Hayır	48	4,35	1,65			
Atılganlık	Evet	55	2,48	,90	-1,03	101	,30
	Hayır	48	2,69	1,11			
Edilgenlik	Evet	55	3,82	1,62	-2,29	101	,02
	Hayır	48	4,58	1,73			

Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda kadın futbolcuların alkol kullanım durumları ile yıkıcı saldırganlık puanları $t(101)=-2,78$; $p=,00$ ve edilgen saldırganlık puanları $t(101)=-2,29$; $p=,02$ arasında anlamlı farklılık vardır. Alkol kullanmayan kadın futbol-

cuların yıkıcı (4,35) ve edilgen saldırganlık puanları (4,58) alkol kullananlara göre daha yüksektir. Atılğan saldırganlık puanları ile alkol kullanımı arasında $t(101)=-2,78$; $p=,00$, farklılığa rastlanılmamıştır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 9. Katılımcıların Sigara ve Alkol Kullanımına Göre Saldırganlık Düzeylerindeki Arasındaki İlişki

		Alkol Kullanımı	Sigara kullanımı	Yıkıcılık	Atılğanlık
Sigara Kullanımı	r	,53**			
	p	,00			
	N	103			
Yıkıcılık	r	,26**	,21*		
	p	,00	,02		
	N	103	103		
Atılğanlık	r	,10	-,04	,37**	
	p	,30	,65	,00	
	N	103	103	103	
Edilgenlik	r	,22*	,18	,93**	,36**
	p	,02	,06	,00	,00
	N	103	103	103	103

**p<0,01 *p<0,05

Yapılan korelasyon analizi sonucunda sigara kullanımının, yıkıcı saldırganlıkla arasında pozitif yönde zayıf korelasyon bulunduğu tespit edilmiştir ($r=,21$). Alkol kullanımıyla da yıkıcı saldırganlık ($r=,26$) ve edilgen saldırganlık ($r=,22$) arasında zayıf yönde pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca sigara kullanımı ile alkol kullanımı arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki ($r=,53$) vardır. Yani katılımcıların alkol ve sigara kullanımı karşılıklı olarak artma ve azalmaktadır.

TARTIŞMA

Futbol oynayan kadın sporcuların sigara ve

alkol kullanımlarına göre saldırganlık düzeylerini incelemek amacıyla yapılan bulgular aşağıda yorumlanmıştır.

Kadın futbolcuların yaş, eğitim, spor yapma yılı, yetiştiği çevre, yaşadığı çevre ve kaldığı yer değişkenleri ile saldırganlık tutumları arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Yapılan literatür araştırmaları incelendiğinde, kadınların saldırganlığı erkeklere göre daha yüksek olduğu ve yaş ilerledikçe öfkeyi dışa vurmada zorluk çekildiği, kontrol mekanizmasının daha iyi çalıştığı tespit edilmiştir. Ayrıca uzun süre spor yapanların, kısa süre spor

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

yapanlardan daha yüksek saldırgan olduğunu gözlenmektedir (Bilir, 2018: 84). Spor yapanların, yapmayanlara göre daha yüksek saldırganlığa sahip olduğu (Derwent, Arslanoğlu ve Şenel, 2010: 521); 21 ve üstü yaş grubunda olanların 18-20 yaş grubundakilere göre daha yüksek saldırganlığı olduğunu ve aile yanında kalanların, yurt veya öğrenci evin de kalanlardan daha yüksek saldırganlık puanına sahip olduğunu tespit etmiştir (Özgider ve Akgün, 2021: 31). Tam tersi olarak futbolcuların yaş ve spor yapma yılının artmasıyla saldırganlığında arttığı gözlenmektedir (Afyon ve Metin, 2014: 10; Karayılmaz, 2006: 121; Bektaş, 2016: 67). Kişinin doğup büyüdüğü çevre, kaldığı yer ve aile tutumu olaylar karşısında göstereceği tepkiyi belirlemektedir (Kuru ve Var, 2009: 51). Çalışma bulgularımızın, genel olarak beklenen sonucu vermediği söylenebilir. Toplumsal, sosyal, kültürel ve demografik özelliklerin kişilerin saldırganlık tutumlarını etkilediğini düşünmekteyiz.

Bulgularımıza göre, çalışmamıza katılan kadın futbolcuların sigara kullanım durumları ile yıkıcı saldırganlık puanları arasında anlamlı farklılık vardır. Sigara kullanmayan kadın futbolcuların yıkıcı saldırganlık puanları kullananlara göre daha yüksektir. Ayrıca alkol kullanmayan kadın futbolcuların yıkıcı ve edilgen saldırganlık puanları da kullananlara göre daha yüksektir.

Kısaca söylemek gerekirse, sigara ve alkol kullanmayanların saldırganlık puanları, kullananlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonuçlarında da sigara kullanımı arttıkça yıkıcı saldırganlık da artmaktadır. Alkol kullanımı arttıkça da yıkıcı ve edilgen saldırganlık da artmaktadır. Sigara ve alkol kullanımı ile saldırganlık arasında zayıf yönde pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda katılımcıların alkol ve sigara kullanımı karşılıklı olarak artma ve azalmaktadır.

Çıkan bulgular, sigara ve alkolün saldırganlık tutumlarını etkilediğini fakat katılımcı olan 103 kadın futbolcuların saldırganlık tutumlarının alkol ve sigara kullanmayanlarda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aykın, Öztürk ve Bilir, (2018: 18) çalışmalarında alkol ve sigara kullanan bireylerin fiziksel aktivite düzeyleri ve yaşam kalitelerini yüksek bulunmuştur. Sigara ve alkol kullanan bireyler sağlığına daha iyi baktığı, kullanımlarından dolayı daha sakin olduğunu tespit ederek çalışma bulgularımızı destekler niteliktedir.

Ergenlik dönemi çok önemli bir dönemdir. Bu dönemde edinilen alışkanlıklar, ileriki yaşlarda da devam etmektedir. En fazla suç işleme, kötü alışkanlıklara başlama ve şiddet eylemlerine katılma bu dönemde yaşanmaktadır. Suç eylemleri, uyuşturucu madde kul-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

lanımıyla doğrudan ilişkili olduğu bilinmektedir. Fakat yeni araştırma bulguları gösteriyor ki sigara kullanımıyla da ilişkisini vardır (Escobado vd., 1997: 68). Tazegül, Ersoy ve Sancaklı (2005: 114) çalışmasında en fazla fiziksel zevk ve rahatlama için sigara içildiğini belirtmiştir. Sigara ve alkol kullananların, saldırganlık davranışı gösterdiğini bularak çalışmamıza ters düşen araştırmalar mevcuttur (Özgider ve Akgün, 2021: 31; Bektaş, 2016: 83; Bilir, 2018: 82; Aksoy, 2017: 25; Cihan ve Baykan, 2018: 226; Tutkun, vd., 2012: 62).

SONUÇ

Alkol ve sigara kullanımları kadın voleybolcularda saldırganlık tutumlarını etkilemektedir. Fakat sigara kullanmayan bireylerin yıkıcı saldırganlığı, kullananlara göre daha yüksek çıkmıştır. Alkol kullanım durumlarına göre incelendiğinde ise yıkıcı ve edilgen saldırganlıkta da aynı durum görülmektedir. Sonuç olarak, sigara ve alkol kullanmayan kadın futbolcuların saldırganlık puanları, kullananlara göre daha yüksektir.

ÖNERİLER

- Farklı branşlarda kadın sporcuların alkol ve sigara kullanımlarına göre saldırganlık tutumları incelenebilir.
- Kadın sporcuların saldırganlık sebepleri başka psikolojik ölçeklerle araştırılabilir.

- Kadın sporcuların futbolda yer almalarında yaşadıkları psikolojik sıkıntılar, kariyer noktaları, başarıları, karşılaştıkları problemler ve sosyal çevresi gibi etkenlerin saldırganlıkla ilişkisinin incelenmesi önerilir.

KAYNAKÇA

AFYON, Y., METİN, S., (2015). Muğla Süper Amatör Ligindeki Futbolcuların Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 6(1): 5-11

AKSOY, K., (2017). Çalışanların Fiziksel Aktivite Düzeyi ile Saldırganlık Düzeyi Arasındaki İlişki: Afyonkarahisar'da Bir Uygulama. Türkiye Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 21-30

ANDERSSON, T., (2000). Developmental Patterns and the Dynamics of Alcohol Problems in Adolescence and Young Adulthood. In Developmental Science and the Holistic Approach (pp. 387-402). Routledge

AYDIN, P., (2017). Türkiye'de Kadın Futbol Liglerinde Mücadele Eden Sporcuların Saldırganlık ve Sosyal Karşılaştırma Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

AYKIN, A.G., ÖZTÜRK, M.A., BİLİR F.P.,

(2018). Halk Eğitim Merkezi Kursiyerlerinin Sigara ve Alkol Kullanım Durumlarının Fiziksel Aktivite Düzeyleri ve Yaşam Kalitelerine Etkisinin İncelenmesi (Antalya İli Örneği). Uluslararası Herkes İçin Spor ve Wellnes Kongresi. 05-08 Nisan 2018. (Özet Kitabı). Alanya

BENJAMİN, W., (1978). The Destructive Character. Selected Writings, 2(Part 2): 1931-1934

BEŞKAT, M., (2016). Futbol Seyircilerinin Empatik Eğilimleri ile Sporda Saldırganlık ve Şiddet Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Şanlıurfa Örneği). Yüksek Lisans Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya

BİLİR, N., (2018). Bireysel ve Takım Sporcularının Çeşitli Değişkenlere Göre Öfke ve Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya

CİHAN, B.B., BAYKAN, E., (2018). Y Ve Z Nesil Taekwondocuların Sürekli Öfke Düzeylerinin Saptanması Ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi. Social Sciences, 13(26): 267-280

ÇOKLUK, Ö., ŞEKERCİOĞLU, G., BÜYÜ-

KÖZTÜRK, Ş., (2012). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları (Vol. 2). Ankara: Pegem Akademi

DAM, V.H., HJORDT, L.V., DA CUNHABANG, S., SESTOFT, D., KNUDSEN, G. M., STENBÆK, D.S., (2021). Trait Aggression is Associated With Five-Factor Personality Traits in Males. Brain and Behavior, 2021;11:e02175

DERVENT, F., ARSLANOĞLU, E., ŞENEL, Ö., (2010). Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri ve Sportif Aktivitelere Katılımla İlişkisi (İstanbul İli Örneği). Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1): 521-533

DÜNDAR, A.G., (2020). Adölesan Sporcuların Depresyon, Anksiyete ve Stres Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kıbrıs

ENGÜR, M., (2013). Başarısızlık Korkusu: Performans Başarısızlığı Değerlendirme Envanteri (Pbde)-Türkçe Versiyonunun Psikometrik Özellikleri. Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi. Cilt: 2 Sayı: 6

ERDOĞAN, N., ZEKİOĞLU, A., DORAK, F., (2014). Hentbol Antrenörlerine Göre,

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Sporcuların Performansını Psikolojik Yönden Etkileyen Faktörler Nelerdir? Nitel Çalışma. International Journal Of Sport Culture And Science, 2(Special Issue 1): 194-207

ESCOBADO, L., REDDY, M., DURANT, R., (1997). “Relationship Between Cigarette Smoking And Health Risk And Problem Behaviors Among US Adolescents”, Archives Of Pediatrics And Adolescent Medicine, 151:66-77

FIELD, A., (2009). Discovering Statistics Using SPSS. SAGE. London

GEORGE, D., MALLERY, P., (2019). IBM SPSS Statistics 26 Step by Step: A Simple Guide and Reference. Routledge

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI, EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ NARKOTİK SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKANLIĞI (2018). Türkiye’de Genel Nüfusta Tütün, Alkol ve Madde Kullanımına Yönelik Tutum ve Davranış Araştırması Raporu. Ankara

KALKINMA BAKANLIĞI, ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI (2018). Sağlıklı Yaşam ve Bağımlılıkla Mücadele Çalışma Grubu, Bağımlılıkla Mücadele Alt Çalışma Grubu Raporu (2019-2023). Ankara

KARAYILMAZ, A., (2006). Amatör Küme Futbolcularını Saldırganlığa İten Psiko-

Sosyal Nedenler (Zonguldak Süper Amatör Ligi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya

KİPER İ., (1984). Saldırganlık Türlerinin Çeşitli Ekonomik, Sosyal ve Akademik Değişkenlerle İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

KOCA, B., OĞUZÖNCÜL, A.F., (2015). İnönü Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Sigara, Alkol, Madde Kullanımı, Madde Kullanımına Etki Eden Etmenler ve Aileden Aldıkları Sosyal Desteğin Etkisi. Kocaeli Tıp Dergisi, 4(2): 4-13

KURU, E., VAR, L., (2009). Futbol Seyircilerinin Spor Alanlarındaki Saldırganlık Davranışları Hakkında Betimsel Bir Çalışma (Kırşehir İli Örneği). Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2): 141-153

ÖZGİDER, C., AKGÜN, O., (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Şiddet ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerine Bir İncelenme. Spor Eğitim Dergisi, 5(3): 24-35

PIHL, R. O., SUTTON, R., (2009). Drugs and Aggression Readily Mix; So What

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Now? Substance Use & Misuse, 44(9-10):
1188-1203

TAZEGÜL, Ü., ERSOY, A., SANÇAKLI, H.,
(2005). Futbol Seyircisinin Saldırganlık
Düzeyinin Sosyodemografik Açıdan İn-
celenmesi. Bağımlılık Dergisi, 6, (3):111-
116

TUTKUN, E., TAŞMEKTEPLİGİL, M.Y.,
CANBAZ, S., ACAR, H., ÇON, M.,
(2012). Samsunspor Taraftarlarının Sos-
yo-Ekonomik Özellikleri ve Şiddete Eği-
limleri. Selçuk Üniversitesi Beden Eğiti-
mi ve Spor Bilim Dergisi, 14(1): 56-63

ZEKİOĞLU, A., GÖRGÜL, C., AFACAN,
E., (2012). Türkiye Yüzme Federasyonu
Atlama Kış Kupasına Katılan Kule Atlayıcı-
cılarının Zihinsel Yetenekleri Üzerine Nitel
Çalışma. Uluslararası Hakemli Beşerî ve
Akademik Bilimler Dergisi. Cilt: 1 Sayı: 1

WELLS, S., GRAHAM, K., WEST, P., (2000).
Alcohol-Related Aggression in the Gene-
ral Population. Journal of Studies on Al-
cohol, 61(4): 626-632

İNTERNET KAYNAKLARI

GÖKÇE, S., (2021). [https://kronos34.news/
tr/turkiyede-kadin-futbolu-ne-zaman-
nasil-basladi-ne-durumda/](https://kronos34.news/tr/turkiyede-kadin-futbolu-ne-zaman-nasil-basladi-ne-durumda/) [17.10.2021].

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Intruduction: Sport has served people in various aspects since its existence. Apart from providing physical beauty, mental development and psychological relief, it has benefits such as rehabilitation, strengthening communication, different perspectives, free thinking, solidarity, cooperation, cohesion, entertainment, rest and keeping away from bad habits (Dündar, 2020: 14-23). There are psychological, biological and genetic causes of aggression. It is seen as the cause of aggression in bad habits (such as alcohol, cigarettes) and is supported by many research findings proving this. Alcohol is the type of drug with the most evidence to clearly support the “drunken-violence” relationship. It is known that while it provides relief in its presence due to the nicotine substance in cigarettes, aggression and violence are supported by the tension it creates in its absence. As a result of the researches, it has been determined that more than 60% of those who commit crimes are alcoholic (Wells, Graham and West, 2000: 628; Pihl and Sutton, 2009: 1191). **Aim:** The aim of this study is to examine the aggression levels of female football players according to their smoking and alcohol use. The sample group of our study consists of 103 female football players playing football in football clubs in Tekirdağ and Kü-tahya provinces in 2019. In addition, the aggression levels of the participants were examined according to their age, education, years of doing sports, the environment where they grew up and lived, and where they lived. **Method:** Descriptive research method was used in the study. Data were collected in 2019 by using the “Aggression Scale” developed by Kiper (1984) to obtain the research data. This scale, which was developed by Kiper (1984), consists of three sub-dimensions as destructive aggression, impulsive aggression and passive aggression and 30 items. Multi-Frequency Analysis, Independent Sample T-Test, and One-Way Analysis of Variance were applied by using SPSS 21.0 program in data analysis. Results: There is no difference between the aggression attitudes of female football players according to age, education, year of doing sports, the environment where they grew up and lived, and where they live ($p>0.05$). **Results:** As a result of the frequency analysis, at a high rate; Ages 18-23 (49.5%), having undergraduate education (58.3%), doing sports for 10 years or more (42.7%), growing in a province-district (56.3%), living in a province-district (50.5%, staying with a family (64.1%), non-smoker (67%) and alcohol users (53.4%). When the results of the one-way analysis of variance are examined: Age variable of female football players (destructive aggression $F(3-99)=1.12$; $p=.34$, assertive aggression $F(3-99)=.23$; $p=.87$ and passive aggression $F(3-99)=.74$; $p=.52$), according to the education variable (destructive aggression $F(2-100)=.55$; $p=.57$, impulsive

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:539 K:631

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

aggression $F(2-100)=.56$; $p=.57$ and passive aggression $F(2-100)=.78$; $p=.45$), by year of doing sports (destructive aggression $F(2-100)=1.49$; $p=.22$ levels, impulsive aggression $F(2-100)=.57$; $p=.56$ and passive aggression $F(2-100)=1.79$; $p=.17$), according to the environment in which they grew up (destructive aggression $F(2-100)=1.25$; $p=.29$ levels, assertive aggression $F(2-100)=.13$, $p=.87$ and passive aggression $F(2-100)=1.22$; $p=.29$), according to the environment (destructive aggression $F(2-100)=1.02$; $p=.36$ levels, assertive aggression $F(2-100)=.53$, $p=.58$ and passive aggression $F(2-100)=1.51$; $p=.22$) and according to the environment (destructive aggression $F(3-99)=.65$, $p=.58$, assertive aggression $F(3-99)=1.33$, $p=.26$ and passive aggression $F(3-99)=.30$; $p=.82$) aggression levels my differentiation is in effect. As a result of the independent sample t-test, smoking status and destructive aggression scores of female football players were determined as $t(101)=-2.40$; There is a significant difference between $p=.01$. The destructive aggression scores of non-smoking female football players (4,14) are higher than those of smokers. Assertive aggression scores $t(101)=.44$; $p=.65$ and passive aggression scores $t(101)=-1.88$; No difference was found between $p=.06$ and smoking. Alcohol use and destructive aggression scores $t(101)=-2.78$; $p=.00$ and passive aggression scores $t(101)=-2.29$; There is a significant difference between $p=.02$. The destructive (4.35) and passive aggression scores of female football players who do not drink alcohol (4.58) are higher than those who use alcohol. Between assertive aggression scores and alcohol use, $t(101)=-2.78$; $p=.00$, no difference was found. As a result of the correlation analysis, it was determined that there was a weak positive correlation between smoking and destructive aggression ($r=.21$). It is seen that there is a weakly positive relationship between alcohol use and destructive aggression ($r=.26$) and passive aggression ($r=.22$). In addition, there is a strong positive correlation ($r=.53$) between smoking and alcohol use. In other words, the use of alcohol and cigarettes by the participants increases and decreases reciprocally. **Conclusion:** There was no difference in aggression attitudes of female football players according to age, education, year of doing sports, the environment where they grew up and lived, and where they lived ($p>0.05$). However, it is seen that there is a significant difference between the smoking and alcohol use variable and aggression attitudes. According to the findings obtained from 103 female football players participating in the research, the aggression levels of female football players who do not smoke and do not use alcohol were found to be higher. Although smoking and alcohol use are thought to trigger aggression, our research results show the opposite.

GÜVENLİK İKLİMİ VE KÜLTÜRÜNÜN GÜVENLİK PERFORMANSINA
ETKİSİ: BİR TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ ÖRNEĞİ ⁽¹⁾THE EFFECT OF SAFETY CLIMATE AND CULTURE ON SAFETY
PERFORMANCE: AN EXAMPLE OF A MEDICAL FACULTY HOSPITALKevser TUNCER KARA¹, A. Ferdane OĞUZÖNCÜL²¹⁻²Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD, Elazığ / Türkiye

ORCID: 0000-0001-6138-5838, 0000-0002-9820-9720

Öz: Amaç: Bu çalışmada, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde güvenlik iklimi, güvenlik kültürü, güvenlik performansını etkileyen faktörler ve güvenlik iklimi ve kültürünün güvenlik performansına etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. **Yöntem:** Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan bu araştırmanın evrenini Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan doktor, ebe-hemşire ve personel (1454 kişi) oluşturmuştur. Araştırmanın minimum örneklem büyüklüğü Epi Info programında %95 güven aralığı ve %3 hata payı ile 616 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu, güvenlik iklimi, güvenlik kültürü ve güvenlik performansı ölçeklerinden oluşan anket ile gözlem altında toplanmıştır. Elde edilen veriler; Kolmogrov-Smirnov, Man-Whitney U, Kruskal Wallis, ki-kare testi, ROC, iç güvenilirlik, basit doğrusal ve çok değişkenli doğrusal regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortancası 31,0 olup, %50,6'sı kadın, %61,9'u evli ve %38,0'i yüksek lisans ve üstü mezunuydu. İş kazası ve meslek hastalıkları hakkında bilgisi olanların güvenlik iklimi, güvenlik kültürü ve güvenlik performansını algılarının anlamlı yüksek olduğu tespit edildi. Güvenlik iklimi, güvenlik kültürü ve güvenlik performansının pozitif korelasyon gösterdiği, basit doğrusal regresyonda güvenlik ikliminin %12,1, güvenlik kültürünün %17,6 güvenlik performansını açıkladığı saptandı. **Sonuç:** Eğitimler artırılmalı ve periyodik olarak tekrarlanmalı, ramak kala olay bildirimini kolaylaştırılmalı, iş sağlığı ve güvenliği konusunda birim kurularak uygulama desteği ve denetimler artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı Güvenliği, Güvenlik İklimi, Güvenlik Kültürü, Güvenlik Performansı

Abstract: Aim: The aim of this study was to investigate factors affecting safety climate, safety culture, safety performance, and the effect of safety climate and culture on safety performance in Fırat University Medical Faculty Hospital. **Method:** The population of this cross-sectional, descriptive study consisted of doctors, midwives, nurses and other medical staff (1454 people) working at Fırat University Medical Faculty Hospital. The minimum sample size of the study was calculated as 616 with a 95% confidence interval and 3% margin of error using the Epi Info program. The data were collected through a questionnaire consisting of personal information form, safety climate scale, safety culture scale and safety performance scale. The Kolmogrov-Smirnov, Man-Whitney U, Kruskal Wallis, chi-square test, ROC, internal reliability, simple linear regression and multivariate linear regression analysis were used in data analysis. **Results:** The median age of the participants was 31.0. Of the participants, 50.6% were women, 61.9% were married and 38.0% had graduate or higher levels of education. It was determined that those who had information on occupational accidents and diseases had higher perceptions of safety climate, safety culture and safety performance. Furthermore, safety climate, safety culture and safety performance were positively correlated. As a result of simple linear regression, it was determined that the security climate explained 12.1% and the security culture 17.6% of security performance. **Conclusion:** It was concluded that trainings should be increased and repeated periodically, reporting near-miss events should be facilitated. Finally, occupational health and safety unit should be established, and inspections should be increased.

Keywords: Occupational Health Safety, Safety Climate, Safety Culture, Safety Performance

Doi: 10.17363/SSTB.2021/ABCD89/41.3

(1) Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Kevser TUNCER KARA (Uzm. Dr., Specialist, MD.), Fırat Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Elazığ / Türkiye, nurkev23@hotmail.com, Geliş Tarihi / Received: 17.06.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 16.11.2021, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research - Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, None, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var / Yes “Etik Kurul Raporu Var – (Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu’ndan (14.11.2019 tarih ve 17.06 sayılı) etik onay, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nden yazılı 18.12.2019 tarih ve 366137 sayılı izin alınmıştır.)

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Güvenlik iklimi “çalışanların işyerlerindeki çalışma ortamları hakkında paylaştıkları temel algıların bir özeti” şeklinde tanımlanmaktadır (Zohar, 1980). Örgütsel ortamda algılar inançlarla bütünleşerek örgütte neyin daha öncelikli olduğunun algısı çalışanların bu konudaki inançlarını oluşturmaktadır (Clarke, 2010). Güvenlik ikliminin iki temel boyutundan biri yönetimin güvenliğe bağlılığı, diğeri ise çalışanların güvenlikle ilgili süreç ve uygulamalara katılımıdır (Dedobbeleer & Béland, 1991).

Güvenlik kültürü kavramı ilk olarak Çernobil nükleer kazası sebebiyle Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (IAEA)’nun hazırladığı raporda kullanılmış, güvenlik kültürü eksikliği kazanın sebebi olarak belirtilmiştir (Zohar, 1980). IAEA güvenlik kültürünü “kurumun sağlık ve güvenlik programlarının yeterliliğine, tarzına ve uygulamadaki ısrarına karar veren birey ve grupların değer, tutum, yetkinlik ve davranış görüntülerinin bir ürünü” olarak tanımlanmaktadır (Hofmann & Stetzer, 1996). Güvenlik kültürü başka bir tanımında iki alt başlıkta incelenmektedir. Örgütte çalışanların güvenlik ile ilişkili inanç, tutum ve ifade edilmeyen değerler, daha güvenli bir çalışma ortamı sağlayabilmek için uygulanan politikalar bu başlıkları oluşturmaktadır (Reason & Hobbs, 2003).

İş sağlığı ve güvenliğinin çıktısı iş kazası ve meslek hastalıklarının oluşmamasıdır. Bu çıktı güvenlik performansı olarak değerlendirilmektedir. Güvenlik performansı ölçümünde ilk etapta, iş kazaları ve ödenen tazminatlar gibi olumsuz sonuçlar ölçülmüştür. Bu aşamadan sonra başarısızlıkların oluşmadan önlenmesi üzerinde durulmuştur. Olumsuz sonuçların sebepleri araştırılırken güvenli davranışların ölçümü gündeme gelmiştir. Zamanla güvenlik iklimi ve güvenlik kültürünün ölçümü kullanılmıştır (Soenders-trup-Andersen, Carlsen, Kğnes, Bjoerner, & Roepstorff, 2011). Böylece iş kazalarının tespiti aşamasından, iş kazalarının önlenmesi ve güvenli çalışma ortamlarının sağlanması aşamalarına geçilmiştir (Stricoff, 2000). Böylece iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılan çalışmalarda örgüt kültürü ve örgüt iklimi ön plana çıkmıştır (Neal & Griffin, 2006).

Güvenlik performansı, görev kapsamında belirlenen kuralların gösterdiği şekilde yapılan faaliyetlerdir (Dirican & Bilgel, 1993). İş sağlığı ve güvenliğinin amaçlarına uygun davranılması olarak tanımlanmaktadır. Güvenlik performansının ölçülmesi örgütün hedeflerine ne ölçüde ulaştığını göstermek için gerekmektedir.

Yapılan çalışmalarda güvenlik iklimi ve kültürünün, güvenlik performansının en önemli belirleyicilerinden olduğu görülmüştür (Neal, Griffin, & Hart, 2000; Patankar & Sabin,

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

2010). Bu çalışmada bir tıp fakültesi hastanesinde güvenlik iklimi, güvenlik kültürü, güvenlik performansını etkileyen faktörler ve güvenlik iklimi ve kültürünün güvenlik performansına etkisini tespit etmek amaçlanmıştır.

GEREÇ YÖNTEM

Araştırmanın evrenini Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan doktor (asistan, uzman ve öğretim görevlisi), hemşire (ebe-hemşire, sağlık memuru) ve personel (kadrolu hasta bakıcı-temizlik personeli) oluşturmuştur. Evrenin 1454 kişi olan 496 (%34,1) doktor, 602 (%41,6) hemşire ve 356 (%24,4) personelden oluştuğu bilgisi 01.11.2019 tarihinde Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Personel İşleri Birimi'nden edinilmiştir. Epi Info programında, %95 güven aralığı ve %3 hata payı seçilerek minimum örneklem büyüklüğü 616 olarak tespit edilmiştir. Tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak; dahili ve cerrahi branştan eşit şekilde, doktor, hemşire ve personelin sayısı toplam sayıdaki orana göre tespit edilmiştir.

Bu çalışma kesitsel, tanımlayıcı türdedir. Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (14.11.2019 tarih ve 17.06 sayılı) etik onay, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nden yazılı (18.12.2019 tarih ve 366137 sayılı) izin alınmıştır. Ankette yer alan "Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur

Formu" nu okuyup sözlü olarak onam verenler anketi doldurarak çalışmaya katılmıştır.

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu kullanılarak, Ocak-Mart 2020 tarihlerinde toplanmıştır. Anket formu dört bölümden oluşmuştur. Anketin birinci bölümü, kişisel bilgi formudur ve sosyo-demografik özellikler sorgulanmıştır. Anketin ikinci bölümü, Güvenlik İklimi Ölçeğidir (GİÖ). GİÖ, Choudhry ve ark. tarafından geliştirilmiş ve Türen ve ark. tarafından geçerlilik-güvenlik çalışması yapılırken kısaltılarak alınmıştır (Choudhry, Fang, & Lingard, 2009; Türen, Gökmen, Tokmak, & Bekmezci, 2014). Ölçekte 5'li Likert Skalası kullanılmıştır. Ölçeğin toplam puanlaması 14-90 arasındadır. Anketin üçüncü bölümünde, Güvenlik Kültürü Ölçeği (GKÖ) olarak Salih Dursun'un derleyip geçerlilik güvenlik çalışmasını yaptığı sekiz ölçeğin altısı kullanılmıştır (Dursun, 2011). 21 soruda 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. 6 sorudan oluşan Kadercilik ve 5 sorudan oluşan Raporlama Kültürü ise 6'lı Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin toplam puanlaması 32-171 arasındadır. Anketin dördüncü bölümünde, ise Güvenlik Performansı Ölçeği (GPÖ) olarak ise Güvenli Davranış Ölçeği; güvenlik uyumu ve güvenlik katılımı olmak üzere iki alt boyuttan oluşan güvenli davranış ölçeği kullanılmıştır (Neal et al., 2000). 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin top-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

lam puanlaması 5 ile 25 arasındadır ve yüksek puanlar çalışanların daha güvenli bir davranış sergilediklerini göstermektedir. Ölçeğin geçerlilik güvenlik çalışması Dursun tarafından yapılmıştır (Dursun, 2011).

Elde edilen verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Niteliksel değişkenler n ve % olarak verilmiştir. Niceliksel verilerin normal dağılımı Kolmogrov-Smirnov (KS) testi ile değerlendirilmiştir. Normal dağılıma uymayan verilerin ortanca (min-maks) değerleri verilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare, Man-Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman Korelasyon testleri, lojistik reg-

resyon ve ROC analizi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan son halleriyle GİÖ, GKÖ ve GPÖ'nün iç güvenilirlik analizi için Cronbach α kullanılmıştır. $p < 0,05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde yapılan araştırmaya 616 çalışan dahil edilmiştir. Katılımcıların %50,6'sı (n=312) kadın olup %61,9'u (n=381) evliydi ve %38,0'i (n=234) yüksek lisans ve üstü düzeyinde eğitim almıştı. Katılımcıların bazı sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 1. Katılımcıların Bazı Sosyo-Demografik Özellikleri

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	312	50,6
Erkek	304	49,4
Medeni Durum		
Evli	381	61,9
Bekar	211	34,3
Diğer*	24	3,9
Eğitim Durumu		
Lise ve altı	122	19,8
Ön lisans	77	12,5
Lisans	183	29,7
Yüksek lisans ve üstü	234	38,0
Meslek		
Doktor	210	34,1
Ebe-Hemşire	256	41,6
Personel	150	24,4
Pozisyon		
Yönetici	33	5,4
Çalışan	583	94,6

*Boşanmış, eşi ölmüş ve ayrı yaşayanlar (Boşanmış 22 (%3,6), eşi ölmüş 1 (%0,2), ayrı yaşayan 1 (%0,2) kişi)

Katılımcıların yaş, toplam çalışma yılı (TÇY), bu iş yerinde çalışma yılı (BÇY), GİP, GKP, GPP'nin normal dağılım KS testi ile incelenmiş, verilerin normal dağılmadığı

görülmüştür. Yaş; 31,00 (19-65), GİP; 35,0 (14-70), GKP; 87,00 (32-171), GPP; 17,00 (5-25) ortanca (min-maks) değerleridir.

Çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizi yapılmış, GİÖ için Cronbach α değeri 0,943, GKÖ için 0,943 ve GPÖ için 0,894 olarak hesaplanmıştır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİP, GKP, GPP birbirleriyle pozitif, BÇY ile GİP negatif korele olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Yaş, TÇY, BÇY, GİP, GKP ve GPP'nin Korelasyon Analizi (Spearman Korelasyon Analizi)

	Yaş	TÇY	BÇY	GİP	GKP	GPP
Yaş	1	0,854** <0,001	0,678** <0,001	0,017 0,670	0,029 0,477	-0,036 0,371
TÇY	0,854** <0,001	1	0,831** <0,001	-0,037 0,356	-0,009 0,819	0,000 0,993
BÇY	0,678** <0,001	0,831** <0,001	1	-0,085* 0,035	-0,043 0,282	-0,020 0,627
GİP	0,017 0,670	-0,037 0,356	-0,085* 0,035	1	0,766** <0,001	0,330** <0,001
GKP	0,029 0,477	-0,009 0,819	-0,043 0,282	0,766** <0,001	1	0,390** <0,001
GPP	-0,036 0,371	0,000 0,993	-0,020 0,627	0,330** <0,001	0,390** <0,001	1

*p<0,05, **p<0,001

Çalışmaya katılanların GİP, GKP ve GPP verilerinin değişkenlere göre karşılaştırılması sonucu erkeklerin yaş ve GİP sıra ortalama-

sının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4).

SSTB
www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021
Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
(TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 4. GİP, GKP ve GPP Verilerinin Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

		GİP		GKP		GPP	
		p	MR	p	MR	p	MR
Cinsiyet	Erkek	<,001	336,69	,025	324,77	,001	332,06
	Kadın		281,04		292,65		285,54
Medeni Durum	Evli	,792	305,54	,884	308,77	,592	309,03
	Bekar		311,60		306,12		311,62
	Diğer*		328,23		325,08		272,67
Eğitim Durumu	Lise ve altı	<,001	429,84	<,001	329,39	,007	340,91
	Ön lisans		341,88		221,01		251,49
	Lisans		328,98		297,89		311,61
	Y.L. ve üstü		218,24		334,70		307,93
Meslek	Doktor	,003	341,55	,553	315,53	,154	312,99
	Hemşire		286,48		299,27		318,86
	Personel		299,81		314,42		284,55
Pozisyon	Yönetici	,024	376,26	<,001	418,48	,001	411,09
	Çalışan		304,66		302,27		302,69
Bölüm	Dahili	,048	322,67	,003	329,63	,117	297,28
	Cerrahi		294,33		287,37		319,72
İKHB	Evet	,001	326,71	<,001	329,60	<,001	336,26
	Hayır		279,18		274,52		263,80
İş Kazası	Evet	<,001	243,72	,001	244,90	,925	310,24
	Hayır		318,17		317,99		308,24
RKO	Evet	<,001	240,60	,008	270,46	,831	311,57
	Hayır		325,27		317,89		307,74
MHHB	Evet	,004	323,20	,036	319,09	<,001	328,02
	Hayır		278,80		287,12		269,07
Meslek Hastalığı	Evet	,005	186,03	,435	274,22	,368	269,06
	Hayır		311,77		309,41		309,55

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Yaş, TÇY, GİP, GKP ve GPP için; iş kazası geçirenleri ayırt etme başarısı (duyarlılık), iş kazası geçirmeyenleri ayırt etme başarısı (özgüllük) ve kritik skorlar (kestirim değerleri) ROC eğrisi kullanılarak araştırılmıştır. Yaş 30,50 ve altında olmasının iş kazasını belirlemedeki duyarlılığı %56,3, özgüllüğü %53,9 olarak hesaplanmıştır. GİP'nin 33,50 ve altında olmasının iş kazasını belirlemedeki duyar-

lılığı %61,3, özgüllüğü %59,3 idi. GKP'nin 85,50 ve altında olmasının iş kazasını belirlemedeki duyarlılığı %60,0, özgüllüğü %54,5 olarak bulunmuştur. Tablo 5'te değişkenlerin iş kazasını belirlemede etkili olup olmadıklarını gösteren AUC ve p değerleri, etkili olanların güven aralıkları (GA), duyarlılıkları, özgüllükleri ve kestirim değerleri verilmiştir.

Tablo 5. İş Kazasını Belirlemede Yaş, GİP, GKP ve GPP'nin ROC Analizi

	AUC	p	GA	Duyarlılık	Özgüllük	Kestirim Değeri
Yaş	0,572	0,037	0,510-0,635	%56,3	%53,9	≤30,50
GİP	0,621	<0,001	0,552-0,689	%61,3	%59,3	≤33,50
GKP	0,619	0,001	0,557-0,681	%60,0	%54,5	≤85,50
GPP	0,497	0,925				
BÇY	0,529	0,395				

Meslek hastalığını belirlemede yaşın 40,50 ve üzerinde olmasının duyarlılığı 62,50, özgüllüğü %79,8 idi. GİP'nin 29,50 ve altında olmasının meslek hastalığını belirlemedeki duyarlılığı %62,50, özgüllüğü %67,7 idi.

Tablo 6'da değişkenlerin meslek hastalığını belirlemede etkili olup olmadıklarını gösteren AUC ve p değerleri, etkili olanların GA, duyarlılıkları, özgüllükleri ve kestirim değerleri verilmiştir.

Tablo 6. Meslek Hastalığını Belirlemede Yaş, GİP, GKP ve GPP'nin ROC Analizi

	AUC	p	GA	Duyarlılık	Özgüllük	Kestirim Değeri
Yaş	0,672	0,019	0,563-0,781	%62,50	%79,8	≥40,50
GİP	0,704	0,005	0,593-0,816	%62,50	%67,7	≤29,50
GKP	0,557	0,435				
GPP	0,566	0,369				
BÇY	0,378	0,095				

SSTB
www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021
Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
(TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

Yapılan araştırmada güvenlik iklimi ve kültürünün, güvenlik performansına etkisini yordamak amacıyla; GİP ve GKP bağımsız değişken, GPP bağımlı değişken olarak kullanılmış, ayrı ayrı basit doğrusal regresyon ve çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu analiz için doğrusal ilişki, anlamlı uç değer olmaması, hataların normal dağılımı ve verilerde eş varyanslılık olmaması varsayımlarının sağlandığı tespit edilmiştir.

GİP, GPP'nin %12,1'ini açıklamıştır ($R^2=0,121$, $F(1,614)=84,760$, $p<0,001$). Formül olarak $GPP=11,669+0,134*GIP$ ($B=11,669$, $\beta=0,348$, $t=9,207$, $GA=0,106-0,163$, $p<0,001$) şeklinde yazılmıştır. Basit doğrusal regresyon yapılan GKP, GPP'nin %17,6'sını açıkladığı görülmüştür ($R^2=0,176$,

$F(1,614)=131,251$, $p<0,001$). Analiz sonucunda $GPP=9,481+0,079 *GKP$ ($B=9,481$, $\beta=0,420$, $t=11,456$, $p<0,001$, $GA=0,066-0,093$) formülü oluşturulmuştur.

İki bağımsız değişkenin aynı anda kullanıldığı çok değişkenli regresyon analizinde, GİP ve GKP'nin GPP'yi %17,5 açıkladığı görülmüştür ($R^2=0,175$, $F(2,613)=66,424$ $p<0,001$). Formül $GPP=9,403+0,070*GKP+0,027*GIP$ ($B=9,403$) şeklinde tespit edilmiştir. Çok değişkenli regresyon analizinde GKP'nin etkisi anlamlı iken ($GKP \beta=0,367$, $t=6,510$, $p<0,001$, $GA=0,049-0,090$); GİP'nin etkisinin anlamsız olduğu görülmüştür ($GİP \beta=0,069$, $t=1,222$, $p=0,222$, $GA=-0,016-0,069$) (Tablo 7).

Tablo 7. GPP'nin GİP ve GKP ile Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Değişkenler	R ²	Adj R ²	F	p	B	β	t	p
GPP								
Constant	0,178	0,175	66,424	<0,001	9,403		14,689	<0,001
GKP					0,070	0,367	6,510	<0,001
GİP					0,027	0,069	1,222	0,222

TARTIŞMA

Günümüzde iş sağlığı ve güvenliği her sektörde önemli hale gelmiştir. Sağlık sektörü de barındırdığı riskler nedeniyle iş sağlığı ve güvenliğinin elzem olduğu alanlardandır. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde güvenlik iklimi ve kültürünün, güvenlik

performansına etkisini tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmada, çalışmaya katılan sağlık çalışanlarının GİP, GKP ve GPP verilerinin cinsiyete göre karşılaştırılması sonucu erkeklerin GİP'sinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu çalışmaya benzer olarak, yapılan bir çalışmada sağlık çalışanı erkeklerin

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

güvenlik iklimi puanının daha yüksek olduğu görülmüştür (Şantaş, Şantaş, Özer, & Say Şahin, 2018). Literatürde, erkeklerin iş ortamında takım arkadaşlığı ve iş arkadaşlarının iş sağlığı ve güvenliği konusundaki eğitimleri de kadınlara göre daha olumlu değerlendirilmiştir. Wu ve ark. (Wu, Liu, & Lu, 2007), üniversite laboratuvarlarında erkeklerin kadınlara göre güvenlik iklimi algılarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Hatay'da yapılan bir çalışmada, sağlık çalışanı erkeklerin iş sağlığı ve güvenliği genel puan ortalaması, kadınların puan ortalamasından yüksek bulunmuştur (Karabiber, Sarb, & Savaş, 2018). Başka bir çalışmada ise sağlık çalışanlarının güvenlik iklimi algılarının cinsiyete göre değişmediği görülmüştür (Topçu, 2016). Tüm çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde güvenlik konusundaki algı ve davranışlarının cinsiyete göre değişiminin farklılık arz ettiği görülmüştür.

Araştırmamızda, dahili branşta çalışanların GİP ve GKP sıra ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Üniversite hastanesinde yapılan bir çalışmada, bu çalışmanın aksine, iş sağlığı ve güvenliği ölçeği genel puan ortalaması dahili bölüm çalışanlarında cerrahi bölüm çalışanlarına göre daha düşük bulunmuştur. Bu durum cerrahi bölümlerde daha iyi iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının yapıldığını, dahili bölüm çalışanlarında risk algısının zamanla azalarak daha az önemsen-

diğinin de göstergesi olarak yorumlanmıştır (Karabiber et al., 2018). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada ise dahili ve cerrahi bölüm çalışanlarının genel puan ortalamaları arasında fark saptanmamıştır (Çelikkalp, Varol Saraçoğlu, & Keloğlu, 2016). Sağlık kuruluşlarında yapılan bir çalışmada örgüt kültürünün çalışılan birime göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Yüceler, 2011).

Hastane çalışanlarının GİP, GKP ve GPP'lerinde medeni durum açısından fark olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaya benzer olarak, Bergama Devlet Hastanesi'nde yapılan bir çalışmada çalışanların güvenlik iklimi algılarının medeni duruma göre farklılık göstermediği görülmüştür (Topçu, 2016). Yine başka bir kamu hastanesinde yapılan çalışmada güvenlik iklimi algısının medeni duruma göre değişmediği tespit edilmiştir (Şantaş et al., 2018).

Mesleğe göre GİP, GKP ve GPP verilerinin karşılaştırılması sonucu doktorların GİP sıra ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada sağlık çalışanlarının güvenlik iklimi algıları meslek gruplarına göre farklılık göstermemiştir (Topçu, 2016). Sağlık sektöründe yapılan bir çalışmada örgüt kültürü mesleğe göre farklılık göstermemiştir (Yüceler, 2011). Tayvan'da sağlık sektöründe yapılan çalışmada ise doktorların hemşire ve personele göre güvenlik kültürü ve güvenlik

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

performansı algısının daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Yang, Wang, Chang, Guo, & Huang, 2009).

Değişkenler, katılımcıların eğitim durumuna göre incelendiğinde, değişkenlerin eğitim durumuna göre değiştiği görülmüştür. GİP eğitim durumu ilerledikçe düşmüştür. Yapılan bir çalışmada, bu çalışmanın aksine, lisans üstü eğitimi alanların güvenlik iklimi algıları daha yüksek bulunmuştur (Yüceler, 2011). Bergama Devlet Hastanesi'nde yapılan araştırmada çalışanların güvenlik iklimi algıları öğrenim durumuna göre farklılık göstermemiştir (Topçu, 2016). Bir devlet hastanesinde yapılan araştırmada güvenlik iklimi algısının eğitim durumuna göre değişmediği saptanmıştır (Şantaş et al., 2018).

Katılımcıların pozisyonuna göre GİP, GKP ve GPP'nin karşılaştırılması sonucu yöneticilerin tüm parametrelerde sıra ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalarda, idari ve destek birimlerde çalışanların, tıbbi birimlerde çalışanlara göre hastanelerdeki güvenlik iklimini daha yüksek algıladıkları dikkat çekmiştir (Tüzüner & Özasan, 2010). Başka bir çalışmada da yönetici ve çalışanlar arasında güvenlik kültürü algı düzeyleri açısından bir farklılık tespit edilmiştir (Dursun, 2011). Yönetici pozisyonunda çalışanların güvenlik algıları daha yüksek olması tehlikelere daha az maruz kalmaları ile ilişkilendirilmiştir.

Katılımcılardan iş kazası ve RKO yaşamayanların, GİP ve GKP sıra ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan bir çalışmada benzer olarak, iş kazasına maruz kalmayanlarda güvenlik kültürü alt puanları yüksek bulunmuştur (Dursun, 2011).

Hastane çalışanlarının meslek hastalığı durumuna göre GİP, GKP ve GPP'nin karşılaştırılması sonucu meslek hastalığı olmayanların GİP sıra ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Meslek hastalığı olmayanların güvenlik iklimi algısının yüksek olması sonuç değil sebep olarak görülmüştür. Yani güvenlik iklimi algısı yüksek olanlar daha güvenli davranmış ve sonuç olarak daha az meslek hastalığına yakalanmıştır (Ören & Er, 2016).

Tıp fakültesi hastanesi çalışanlarında, GİP, GKP, GPP birbirleriyle pozitif korele olduğu tespit edilmiştir. Yang ve ark.'nın (Yang et al., 2009) Tayvan'da bir hastanede yaptığı çalışmada, güvenlik kültürünün güvenlik performansını etkilediğini gösterilmiştir. Mobilya imalat sektöründe yapılan bir çalışmada, bu çalışmaya benzer olarak güvenlik iklimi ve güvenlik performansının pozitif yönlü korelasyonu tespit edilmiştir (Ören & Er, 2016). Başka bir çalışmada daha güvenli davranışın güvenlik kültürü alt bileşenleri ile pozitif korelasyonu bulunmuştur (Dursun, 2011).

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Çalışanlardan iş kazası ve meslek hastalığı hakkında bilgisi olanların GİP, GKP ve GPP sıra ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak başka bir çalışmada çalışanların güvenlik iklimi algıları iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almasına göre farklılık göstermediği bulunmuştur (Topçu, 2016). Almanya’da üniversite hastanesinde yapılan bir çalışmada ise, iş sağlığı hakkında bilginin iş sağlığı ve güvenliğine katılımı arttırdığı tespit edilmiştir (Wagner et al., 2018). Bilgi ve farkındalığın değiştirici gücünün her alanda etkin olduğu düşüncesiyle, iş sağlığı ve güvenliği alanında da bu olumlu gücün kullanılması gerektiği düşünülmüştür.

GİP ve GKP’nin GPP’yi yordamak için ayrı ayrı basit doğrusal regresyonunda anlamlı olup GİP, GPP’nin %12,1’ini, GKP ise %17,6’sını açıklamıştır. Yapılan başka bir çalışmada güvenlik iklimi, güvenlik performansı değişkenindeki değişimin %54’lük kısmını açıklamıştır (Ören & Er, 2016). Yapılan çalışmalarda güvenlik iklimi ve güvenlik kültürünün, güvenlik performansının en önemli belirleyicilerinden olduğu görülmüştür (Neal et al., 2000; Yang et al., 2009). Güvenlik performansının, güvenlik iklimi ve kültürünün bir çıktısı olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Sonuç olarak, iş sağlığı ve güvenliği açısından riskli sektörler arasında olan, sağlık hizmeti sunulan tüm kurumlarda iş sağlığı ve güvenliği birimi kurularak aktif hale gelmesi

desteklenmeli, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için modeller geliştirilmeli, güvenlik performansı çıktıları takip edilmeli, risk grupları eğitilmeli ve çalışmalar arttırılmalıdır.

KAYNAKÇA

CHOUDHRY, R.M., FANG, D., LINGARD, H., (2009). Measuring Safety Climate of a Construction Company. Journal of Construction Engineering and Management, 135(9): 890-899. doi:10.1061/(ASCE)CO.1943-7862.0000063

CLARKE, S., (2010). An Integrative Model of Safety Climate: Linking Psychological Climate and Work Attitudes to Individual Safety Outcomes Using Meta-Analysis. Journal of Occupational and Organizational Psychology, 83(3): 553-578. doi:10.1348/096317909X452122

ÇELIKKALP, Ü., VAROL SARAÇOĞLU, G., KELOĞLU, G., (2016). Hemşirelerin Çalışma Ortamlarında İş Güvenliği Uygulamalarının Değerlendirmesi. TAF Preventive Medicine Bulletin, 15, 1-4

DEDOBBELEER, N., BÉLAND, F., (1991). A Safety Climate Measure For Construction Sites. Journal of Safety Research, 22(2): 97-103. doi:10.1016/0022-4375(91)90017-P

DIRICAN, R., BILGEL, N., (1993). Halk Sağlığı (Toplum Hekimliği) (11.ed.).

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Bursa: Uludağ Üniversitesi Tıp Fak.
Yayını

si. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum
Dergisi, 5 48-66

DURSUN, S., (2011). Güvenlik Kültürünün
Güvenlik Performansı Üzerine Etkisine
Yönelik Bir Uygulama. (Yayınlanmamış
Doktora Tezi), Uludağ Üniversitesi, Bur-
sa

PATANKAR, M.S., SABIN, E.J., (2010).
Chapter 4 - The Safety Culture Perspec-
tive. In E. Salas & D. Maurino (Eds.),
Human Factors in Aviation (Second Edi-
tion) (pp. 95-122). San Diego: Academic
Press

HOFMANN, D.A., STETZER, A., (1996). A
cross-level investigation of factors influ-
encing unsafe behaviors and accidents.
Personnel Psychology, 49(2): 307-339.
doi:doi.org/10.1111/j.1744-6570.1996.
tb01802.x

REASON, J., HOBBS, A., (2003). Manag-
ing Maintenance Error A Practical Guide,
Ashgate Publishing Limited. (1st ed.):
CRC Press

**KARABIBER, C., SARB, G., SAVAŞ, N.,
(2018).** Bir Tıp Fakültesi Hastanesi Sağlık
Çalışanlarında İş Sağlığı-Güvenliği Du-
rumu ve Risk Faktörleri. Sağlık Bilimleri
ve Meslekleri Dergisi, 5, 367-375

**SOENDERSTRUP-ANDERSEN, H.H.,
CARLSEN, K., KÇNES, P., BJOERN-
ER, J.B., ROEPSTORFF, C., (2011).**
Exploring The Relationship Between
Leadership Style and Safety Climate In
A Large Scale Danish Cross-Sectional
Study. Safety Science Monitor, 15, 1-9

NEAL, A., GRIFFIN, M.A., (2006). A Study
of The Lagged Relationships Among
Safety Climate, Safety Motivation, Safe-
ty Behavior, and Accidents At The Indi-
vidual and Group Levels. Journal of Ap-
plied Psychology, 91, 946-953

STRICOFF, R.S., (2000). Safety Perfor-
mance Measurement: Identifying Pro-
spective Indicators With High Validity.
Professional Safety, 45, 36-39.

**NEAL, A., GRIFFIN, M.A., HART, P.M.,
(2000).** The Impact of Organizational
Climate on Safety Climate and Individ-
ual Behavior. Safety Science, 34, 99-109

**ŞANTAŞ, F., ŞANTAŞ, G., ÖZER, Ö., SAY
ŞAHİN, D., (2018).** Sağlık Çalışanlarının
Güvenlik İklimi Algılarının Belirlen-
mesine İlişkin Bir Kamu Hastanesinde
Araştırma. Pamukkale Üniversitesi So-
syal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30, 297-
307

ÖREN, K., ER, M., (2016). Güvenlik
İkliminin Güvenlik Performansına Etki-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

- TOPÇU, T., (2016).** Bergama Devlet Hastanesi Çalışanlarının İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarında, Güvenlik İklimi Algılarının Ölçülmesi. (Tezsiz Yüksek Lisans), İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İzmir
- TÜREN, U., GÖKMEN, Y., TOKMAK, İ., BEKMEZCI, M., (2014).** Güvenlik İklimi Geçerlik ve Güvenlik Çalışması Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19, 171-190
- TÜZÜNER, V., ÖZASLAN, B., (2010).** Hastanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 40, 138-154
- WAGNER, A., MICHAELIS, M., LUNTZ, E., WITTICH, A., SCHRAPPE, M., LESSING, C., RIEGER, M.A., (2018).** Assessment of Patient and Occupational Safety Culture in Hospitals: Development of a Questionnaire with Comparable Dimensions and Results of a Feasibility Study in a German University Hospital. International Journal of Environmental Research and Public Health, 15(12): 2625. doi:10.3390/ijerph15122625
- WU, T.C., LIU, C.W., LU, M.C., (2007).** Safety Climate in University and College Laboratories: Impact of Organizational and Individual Factors. Journal of Safety Research, 38, 91-102
- YANG, C.C., WANG, Y.S., CHANG, S.T., GUO, S.E., HUANG, M.F., (2009).** A study on the leadership behavior, safety culture, and safety performance of the healthcare industry. J World Academy of Science, Engineering Technology, 53(1): 1148-1155
- YÜCELER, A., (2011).** Sağlık İşletmelerinde Örgüt Kültürünün Bir Boyutu Olarak Hasta ve Çalışan Güvenliği: Kuram ve Konya İlindeki Hastanelerde Bir Uygulama, (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- ZOHAR, D., (1980).** Safety Climate in Industrial Organizations: Theoretical and Applied Implications. Journal of Applied Psychology, 65(1): 96-102. doi:doi.org/10.1037/0021-9010.65.1.96

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Definition and Importance: The safety climate refers to the basic perceptions that employees share about the working environment in the workplace. Safety culture is defined as a product of the values, attitudes, competencies and behavioral images of individuals and groups that decide the adequacy, style and persistence of the institution's health and safety programs. Safety performance is the activities performed on the basis of the rules determined within the scope of the task. Measuring safety performance is required to evaluate the extent to which the organization has achieved its objectives. Measuring safety performance with lagging outputs such as occupational accidents is an incomplete approach since leading outputs also needs to be measured. In leading performance measurement, the performance structure of the organization is evaluated before incidents or accidents occur. Measuring knowledge level on occupational health and safety is an example of leading performance measurement. Although risk factors in the working environment exist in all sectors, they play a more significant role in the health sector, especially in hospitals. Health workers are required to work for long periods of time in hospitals for various reasons, which in turn may increase the risk situation for hospital employees. Studies have shown that the safety climate and culture are among the most important determinants of safety performance. **Aim:** The aim of this study was to investigate factors affecting safety climate, safety culture, safety performance, and the effect of safety climate and culture on safety performance in Fırat University Medical Faculty Hospital. **Method:** Population of this cross-sectional, descriptive study consisted of doctors, midwives, nurses and other medical staff (1454 people) working at Fırat University Medical Faculty Hospital. The minimum sample size of the study was calculated as 616 with a 95% confidence interval and 3% margin of error using the Epi Info program. Ethical approval was obtained from Fırat University Non-Interventional Research Ethics Committee (dated 14.11.2019 and numbered 17.06), and written permission (dated 18.12.2019 and numbered 366137) was obtained from Fırat University Medical Faculty Hospital. The data were collected through a questionnaire consisting of personal information form, safety climate scale, safety culture scale and safety performance scale. The questionnaire form consisted of four parts. In the first part, the personal information and socio-demographic characteristics were questioned. The second part of the questionnaire consisted of the Safety Climate Scale. In the third part of the questionnaire, the Safety Culture Scale was used. In the fourth part of the questionnaire, Safe Behavior Scale was used as the Safety Performance Scale. It consists of two sub-scales as safety compliance and safety engagement. The Kolmogrov-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:540 K:632

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Smirnov, Man-Whitney U, Kruskal Wallis, chi-square test, ROC, internal reliability, simple linear regression and multivariate linear regression analysis were used in data analysis. $p < 0.05$ was considered significant. **Results:** The median age of the participants was 31.0. Of the participants, 50.6% were women, 61.9% were married and 38.0% had graduate or higher levels of education. The comparison of the Safety Climate Score, Safety Culture Score and Safety Performance Score of the participants showed that the mean rank of the men and doctors was higher. It was determined that employees working in the internal branch had higher scores in the Safety Climate Scale and Safety Culture Scale. The analysis of the variables in terms of the education level of the participants revealed that the variables changed with regard to the education level. Safety Climate Score decreased as education level increased. It was determined that those who had information on occupational accidents and diseases had higher perceptions of safety climate, safety culture and safety performance. It was found that those who did not have a work accident had a higher mean age, Safety Climate Score and Safety Climate Score rank. Safety Climate Score and Safety Climate Score mean rank were found to be higher in those who did not experience near miss incident. It was determined that the age and total years worked rank of those with occupational disease, and the mean rank of Safety Climate Score of those without occupational disease were higher. Furthermore, Safety Climate, Safety Culture and Safety Performance Scores were positively correlated. As a result of simple linear regression, it was determined that the security climate explained 12.1% and the security culture 17.6% of security performance. **Conclusion:** Institutions providing health services are in the risky group in terms of occupational health and safety. Occupational health and safety units should be established in all institutions where health services are provided, and their activation should be supported, models should be developed to ensure occupational health and safety, safety performance outputs should be monitored, and the number of studies should be increased.

DETERMINING THE LEVELS OF CYBERBULLYING SENSITIVITY
AND INTERNET ADDICTION IN HIGH SCHOOL STUDENTS ⁽¹⁾LİSE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE SİBER
ZORBALIĞA İLİŞKİN DUYARLILIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİSeda GÖGER¹, Ayşe ÇEVİRME²¹Sakarya University, Institute of Health Sciences, Sakarya / Turkey²Sakarya University, Faculty of Health Sciences, Sakarya / TurkeyORCID ID: 0000-0003-2066-7147¹, 0000-0001-7116-2523²

Abstract: Aim: This study aims to determine the levels of cyberbullying sensitivity and internet addiction among high school students. **Methods:** The sample of this descriptive study consists of 729 students. The study implemented data collection tools, such as "Introductory Features of Students Questionnaire Form," "Young's Internet Addiction Test," and "Cyberbullying Sensitivity Scale." The analysis of the data was completed by transferring the data to the IBM SPSS Statistics 23 program. **Results:** As a result of analysis, Young's Internet Addiction Test mean score was found to be 26.57 ± 8.85 , while the average score of Cyberbullying Sensitivity Scale was 31.00 ± 6.43 . According to some introductory features of students, a statistically significant difference was found between Young's Internet Addiction Test and Cyberbullying Sensitivity Scale ($p < 0.05$). **Conclusion:** While the internet addiction level of participants was found to be low, their sensitivity to cyberbullying was found to be high. In an effort to deal with cyberbullying, educational programs and counseling services on internet addiction and cyber sensitivity need to be organized in schools involving parents of school children.

Keywords: Adolescents, Internet Addiction, Cyber Bullying

Öz: Amaç: Bu çalışmada lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Tanımlayıcı türde olan çalışmanın örneklemini 729 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilere ilişkin tanıtıcı özellikler anket formu, Young internet bağımlılığı testi ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılık ölçeği kullanılmıştır. Veriler IBM SPSS Statistics 23 programına aktararak tamamlanmıştır. **Bulgular:** Yapılan analizler sonucunda, Young internet bağımlılığı testi puan ortalaması 26.57 ± 8.85 bulunurken siber zorbalığa ilişkin duyarlılık ölçeği puan ortalaması 31.00 ± 6.43 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin bazı tanıtıcı özelliklerine göre internet bağımlılığı testi ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılık ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0.05$). **Sonuç:** Katılımcıların internet bağımlılığı düzeyi düşük tespit edilirken siber zorbalığa ilişkin duyarlılıkları yüksek saptanmıştır. Bu bağlamda okullarda öğrencilere ebeveynleri ile birlikte internet bağımlılığı ve siber duyarlılık hakkında eğitim programları ve danışmanlık hizmetleri düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Adölesanlar, İnternet Bağımlılığı, Siber Zorbalık

Doi: 10.17363/SSTB.2021/ABCD89/41.4

(1) Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Ayşe ÇEVİRME (Prof.Dr.), Sakarya University, Institute of Health Sciences, Sakarya / Turkey, acevirme@sakarya.edu.tr, Geliş Tarihi / Received: 03.07.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 21.11.2021, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research - Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, None, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var / Yes "Etik Kurul Raporu Var – (Sakarya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Girişimsel Olmayan Etik Kurul Sayı:71522473/050.01.04/29 Tarih: 10.05.2018 bilgileri ile izinleri alınmıştır)

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

INTRODUCTION

The internet is one of the most important technologies of our age, and it has become an integral part of human life. While people use the internet for education, academic activities, research, interpersonal communication, commerce, information retrieval, entertainment, and sharing purposes, the rapid increase in its widespread use has brought in some problems (Bozkurt et al., 2016: 235-247). Some people limit their internet usage while others experience problems due to excessive use of the internet in their businesses and social lives. As a result of its advantages and its nature, the prolonged use of internet leads to internet addiction (Jaiswal et al., 2020: 3609).

Young is one of the scholars who first discovered the concept of internet addiction. Based on the criteria of gambling addiction in DSM IV, Young determined eight diagnostic criteria for internet addiction. They are (1) being overtly preoccupied with thoughts related to the internet, (2) using the internet more to regain satisfaction of internet use, (3) repeatedly unsuccessful attempts to control internet use, (4) countless unsuccessful attempts to limit internet use, (5) staying online longer than intended, (6) risking education, a career opportunity, or an important relationship due to excessive internet use, (7) lying to the therapist, family members, or anyone else to hide the duration that you are online, and (8)

use the internet to avoid negative emotions and problems. According to Young, if five of these criteria are met, internet addiction is mentionable (Young, 1998).

Using the internet, which is one of today's most advanced technologies, adversely and erroneously, has brought the concept that is one of the subtypes of cyber violence known as cyberbullying. Cyberbullying is the repetitive and deliberate occurrence of aggressive behaviors to harm someone in the digital environment by digital means. These harmful behaviors include harassment, deceit, ridicule, insult, intimidation, and even death threat (Kanbur and Kanbur, 2018: 237-240). The amount of violence increases with the transition from the physical world to the virtual world. While a victim has a chance to escape from bullying in a physical environment, there is no chance to escape in the virtual world (Uysal et al., 2014: 191-210).

As behaviors considered as cyberbullying can create a perception of threat for the exposed person, it is expected from these individuals who perceive cyberbullying as a threat to build sensitivity (Kanbul and Ozansoy, 2019: 1362). In this sense, cyberbullying sensitivity can be defined as "avoiding behaviors that may lead to bullying, being aware of the existence of such threats and taking precautions, and keeping a high level of attention to notice stimulus that may pose a threat during the use

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

of cyber tools, such as the internet and mobile phones” (Tanrikulu et al., 2013: 38-47).

Adolescent high school students are the most prone to becoming addicted to the internet. High curiosity and easy access to all kinds of information can cause adolescents to use the internet extensively (Aslan, 2019: 945-949). In addition, young individuals who have difficulties in meeting people with common interests in real-life participate in virtual chat and virtual communities and try to connect with people who share similar ideas, feelings, and thoughts. This situation increases the risk of young people being cyberbullied (Yüksel and Yılmaz, 2016: 1039). Literature reveals that cyber victimization is a serious problem among young people (Armstrong et al., 2019; Williford, 2019: 557-570; Kanbul and Ozansoy, 2019: 1361-1364). Moreover, exposure to cyberbullying behavior is a serious problem to be solved that is accompanied by internet addiction. Therefore, determining the level of sensitivity and factors affecting internet addiction and cyberbullying in adolescents, who are a group at high risk, will be effective in preventing internet addiction and cyber victimization. It is also considered that this study will act as a guide for other studies to gain more information on this subject (Lin et al., 2020). Considering all the abovementioned points, this study aims to determine

internet addiction and levels of cyberbullying sensitivity among high school students.

METHODS

Participants

This descriptive type of research considers the population of a total 909 students in the range of 14–18 years from two different schools (vocational school for girls and boys vocational school) in Turkey, Bilecik attending the fall semester of the 2018–2019 academic year. The sample group was asked to include the whole population; however, this was not possible as 78 students were absent from school, 23 students did not want to participate in the study, and 108 students filled out forms incomplete or incorrect, and thus, they have not been included in the study. As a consequence, the remaining 729 students formed the sample of the study. Thus, 80.2% of the population has been covered.

Prior to data collection, written permissions were obtained from Sakarya University Ethical Board Committee (the ethics committee date: 2018 Decision no.71522473 / 050.01.04 / 29) and from institutions in which the study will be conducted. In addition, the consent of students and their parents was obtained and necessary information was given related to the study.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Data Collection

Data was collected by using the simple random sampling method from two different schools located in the province of Bilecik in Turkey. The researcher collected the research data by visiting schools one-by-one. The purpose, importance, and expected benefits of the research were told to the participants, and the questionnaire form, test, and questions in the scale were explained.

Introductory Features of Students Questionnaire Form; The questionnaire form included a total of 9 questions that include introductory demographics of students, such as gender, level of education (in terms of grade), economic status of the family, time spent daily on the internet, tools used to access the internet, whether there are any restrictions in the family regarding the time spent on the internet, social networking sites used, and status of being exposed to cyberbullying before and means of cybers victimization.

Young's Internet Addiction Test; Developed by Young (1998) and adapted into short-form by Pawlikowski et al. (2013), Young's Internet Addiction Test short-form consists of 12 items. It is a five-point Likert (1 = Never, 5 = Always) type scale. The scale has no sub-dimensions. There are no items in the scale that need reverse scoring. The internal consistency reliability coefficient of the scale

was calculated as 0.85. The scores that can be obtained from the scale range from 12 to 60. Higher scores on the scale indicate higher levels of internet addiction.

Cyberbullying Sensitivity Scale; The scale was developed by Tanrikulu, Kınay, and Arıcak (2013) and consisted of 13 items in total. Each item had three options as an answer, in the form of "yes," "sometimes," and "no." Total scores from answers given (1 = No, 2 = Sometimes, 3 = Yes) can vary between 13 and 39. High scores represented high levels for cyberbullying sensitivity. Such result can be interpreted as students being aware of the existence of cyberbullying threats during the use of technological tools, such as the internet and mobile phones, and them being cautious and having a high concentration in noticing these threats. The total Cronbach alpha (α) value of the scale is 0.84.

Statistical Methods

The analysis of the data was completed by transferring the data to the IBM SPSS Statistics 23 program. In the process of data analysis, frequency distribution (number, percentage) was used for categorical variables and descriptive statistics (mean, standard deviation, minimum, and maximum) was used for numerical variables. Independent sample t-test was used to examine the difference between categorical variables with two groups,

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

and to determine the difference between categorical variables with more than two groups, one-way analysis of variance (ANOVA) was performed. As a result of the analysis, the Levene's test was operated first for variance homogeneity. Later, multiple comparison test (Bonferonni or Tamhane's T2) was performed to determine major differences originated from group or groups. The Bonferonni test was used to examine the difference between groups in variables that provide variance homogeneity, and for the groups that do not provide variance homogeneity, Tamhane's T2 test was used to examine the difference between groups. In addition, Cronbach's Alpha value was used for scale reliability. The Cronbach alpha reliability coefficient of the Internet Addiction Test was found to be 0.85, while the Cronbach alpha coefficient of the Cyberbullying Sensitivity Scale was found to be 0.88.

RESULTS

Findings on Introductory Features of Students

52.4% of students participating in the study are male, 33.9% are studying in the third grade of high school, and 69.5% have a mod-

erate socioeconomic status. 29.6% of participants spend more than four hours daily on the internet; 95.2% have mobile phones, 59.3% have a computer, and 18.8% have a tablet to enable their access to the internet. 57.1% of students do not have any restrictions regarding the time spent on the internet by their families.

It was observed that 83.4% of participants use the Instagram social media network, followed by YouTube (47.3%), Facebook (29.8%), and Twitter (9.9%). 65.6% of students stated that they had heard of cyberbullying before and 39.8% reported that they learned about cyberbullying through mass media. While the rate of those who have been cyberbullied before was 23.3%, 32.9% of the participants stated that they were cyberbullied through mobile phones. This was followed by Instagram (22.9%), Facebook (20.6), computer games (20.0%), other (2.9%), and Twitter (0.6%), respectively.

Descriptive Statistics on Scales

In the study, Young's Internet Addiction Test mean score was 26.57 ± 8.85 and the mean score for Cyberbullying Sensitivity Scale was calculated as 31.00 ± 6.43 (Table 1).

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Table 1. Descriptive Statistics on Scales

Scales	Number of Items	X ± SD	Min. Point	Max. Point
Young's Internet Addiction Test	12	26.57 ± 8.85	12.0	60.0
Cyberbullying Sensitivity Scale	13	31.00 ± 6.43	13.0	39.0

Comparison of Young's Internet Addiction Test Scores According to the Introductory Features of Participants

When the average scores of Young's Internet Addiction Test were compared based on the introductory characteristics of students, it was observed that there was no significant difference between the averages with regard to the level of education, socioeconomic status of the family and means used for internet access ($p > 0.05$) (Table 2).

A statistically significant difference was found among Young's Internet Addiction Test mean scores and gender, time spent on the internet in a day, type of parental control to limit

internet access, social networking sites used, and exposure to cyberbullying ($p < 0.05$). As per statistics, female students compared to male students, those who spend more than four hours on the internet compared to ones who spend less, those who do not follow the family restriction on internet use compared to ones who have no restrictions and compared to ones who follow the restrictions, those who use Instagram and other social media compared to those who do not, and those who exposed to cyberbullying compared to ones who are not cyberbullied, have a higher mean score of Young's Internet Addiction Test and the difference between the averages was statistically significant ($p < 0.05$) (Table 2).

Table 2. Comparison of Young's Internet Addiction Test Scores According to the Introductory Features of Participants

		Mean	SD	F*/t**	p	Difference
Gender	Girl	27.48	8,961	2.675 ^t	0.008	1> 2
	Male	25.73	8,680			
Grade	1 st grade	26.96	8.541	0.751 ^F	0.522	-
	2 nd grade	25.78	7.958			
	3 rd grade	26.85	9.760			
	4 th grade	26.40	8.878			

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Socioeconomic Status of the Family	Bad	30.19	11.496	2.290 ^F	0.102	-
	Middle	26.77	8.890			
	Good	25.78	8.470			
Time Spent on the Internet Daily	30 minutes–1 hour	20.77	6.140	55.928 ^F	0.000	1,2,3 <4 ^b
	1–2 hours	24.89	7.910			1 <2,3 ^b
	2–4 hours	27.01	7.476			
	More than 4 hours	31.53	9.439			
Tools Used for Internet Access						
Mobile Phones	Have	26.54	8.652	-0.231 ^t	0.819	-
	Have not	27.03	12.316			
Laptop	Have	27.38	9.578	1.652 ^t	0.099	-
	Have not	26.17	8.464			
Tablet	Have	27.78	9.609	1.787 ^t	0.074	-
	Have not	26.28	8.651			
Desktop	Have	27.27	9.575	1.305 ^t	0.192	-
	Have not	26.31	8.565			
Family Restriction on Internet Use	Have	25.33	7.683	30.542 ^F	0.000	1,2 <3 ^a
	Have not	25.56	8.713			
	Yes but I do not follow	32.20	9.097			
Social Media Sites Used						
Facebook	Yes	27.03	9.459	0.918 ^t	0.359	-
	No	26.37	8.583			
Twitter	Yes	27.97	8.946	1.414 ^t	0.158	-
	No	26.42	8.839			
Instagram	Yes	26.96	8.576	2.692 ^t	0.007	1 > 2
	No	24.60	9.929			
YouTube	Yes	27.01	8.863	1.291 ^t	0.197	-
	No	26.16	8.834			

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Other	Yes	27.97	8.808	2.741 [†]	0.006	1 > 2
	No	26.00	8.814			
Status of Being Cyberbullied	Yes	30.44	9.835	6.091 [†]	0.000	1 > 2
	No	25.39	8.183			

*F: One-way ANOVA test, **t: Independent sample *t*-test, ^a*Bonferonni test*, ^b *Tamhane's T2 test*

Comparison of the Averages of the Sensitivity Scale for Cyberbullying According to the Descriptive Characteristics of Participants

Table 3 demonstrates the comparison of mean scores of the Cyberbullying Sensitivity Scale and the mean scores of the Introductory Features of Students Questionnaire Form. Accordingly, regarding variables of the level of education grade-wise, daily time spent on the internet and status of being cyberbullied, there was no significant difference observed between these variables and cyberbullying sensitivity ($p > 0.05$) (Table 3).

A statistically significant difference was found between the mean scores of the Cyber-

bullying Sensitivity Scale related to variables, including gender, economic status of the family, tools used for internet access, restriction of internet use by the family, and social networking sites used. Based on the results of the analysis, female students compared to males, those with a poor socioeconomic status compared to the ones with moderate and good socioeconomic status, students who use mobile phones compared to students who do not, students who have restrictions on internet use by their families compared to ones who do not have any restrictions, and students who do not use Facebook, Twitter, Instagram, or YouTube compared to the ones who do, have a higher average score for Cyberbullying Sensitivity Scale and the difference between the averages was found to be statistically significant ($p < 0.05$) (Table 3).

Table 3. Comparison of the Averages of the Sensitivity Scale for Cyberbullying According to the Descriptive Characteristics of Participants

		Mean	SD	F*/t**	p	Difference
Gender	Girl	33.64	5.395	11.465 [†]	0.000	1 > 2
	Male	28.60	6.368			

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Grade	1st grade	31.37	5.828	0.923 ^F	0.429	-
	2nd grade	30.69	6.744			
	3rd grade	30.70	6.649			
	4th grade	31.83	6.712			
Socioeconomic Status of the Family	Bad	29.06	7.707	3.557 ^F	0.029	2 > 3*
	Middle	31.41	6.174			
	Good	30.15	6.866			
Time Spent on the Internet Daily	30 minutes–1 hour	30.75	7.067	0.662 ^F	0.576	-
	1–2 hours	30.92	6.686			
	2–4 hours	30.68	6.174			
	More than 4 hours	31.50	5.977			
Tools Used for Internet Access						
Mobile Phones	Have	31.12	6.383	2.187 ^t	0.029	1 > 2
	Have not	28.69	7.078			
Laptop	Have	30.62	6.419	-1.095 ^t	0.274	-
	Have not	31.18	6.440			
Tablet	Have	31.15	6.095	0.295 ^t	0.768	-
	Have not	30.97	6.515			
Desktop	Have	30.74	6.065	-0.649 ^t	0.517	-
	Have not	31.09	6.568			
Family Restriction on Internet Use	Have	32.07	6.214	5.621 ^F	0.004	1 > 2*
	Have not	30.32	6.654			
	Yes but I do not follow	31.62	5.702			
Social Sharing Sites Used						
Facebook	Yes	31.24	5.706	0.699 ^t	0.485	-
	No	30.90	6.722			
Twitter	Yes	31.81	5.596	1.120 ^t	0.263	-
	No	30.91	6.522			

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Instagram	Yes	31.03	6.211	0.232 ^t	0.817	-
	No	30.86	7.485			
YouTube	Yes	30.97	6.210	-0.127 ^t	0.899	-
	No	31.03	6.637			
Other	Yes	32.17	6.089	3.146 ^t	0.002	1> 2
	No	30.53	6.515			
Status of Being Cyberbullied	Yes	31.19	6.663	0.449 ^t	0.654	-
	No	30.94	6.368			

*F: One-way ANOVA test, ** *t*: Independent sample *t*-test, ^a*Bonferonni test*

DISCUSSION

In this study, levels of cyberbullying sensitivity and internet addiction, along with affecting factors, were examined among high school students, who are under risk in terms of internet use. The internet addiction levels of students were found to be low in the study. The result of this study provoked thoughts related to the possibility that some measures were taken by teachers and parents to prevent excessive internet use by students at school and home. Similar to the results of the research in literature, studies conducted using Young's Internet Addiction Test revealed that internet addiction levels of participants were found to be low (Khan et al., 2017: 191-194; Virk et al., 2020: 35-48; Najafi and Rayani, 2020: 196-202).

With a score of 31.00 ± 6.43 in the study, it was observed that students' sensitivity to

cyberbullying was high. According to this result, it can be stated that students have a high awareness of cybersecurity measures while utilizing technology. While Uysal et al. (2014: 191-210) study involving university students deduced that the average score of participants' Cyberbullying Sensitivity Scale was 32.37 ± 4.78 , Kozan and Özek's (2019: 107-120) study found that the score of participants' Cyberbullying Sensitivity Scale was 34.18 ± 3.94 . Aktürk (2015: 44-61), on the other hand, found a high level of cyberbullying sensitivity for high school students, with an average of 34.95 ± 3.65 for females and 31.98 ± 5.17 for males. With these results, the study findings support the literature.

In the study, no significant difference was observed in the internet addiction levels for participants based on their socioeconomic status. Following this, it can be argued that the socioeconomic status alone cannot be a determining factor on internet addiction levels. In a study conducted with high school and

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

college students, it was determined that there was no statistically significant difference between Young's Internet Addiction Test mean scores and monthly income of participants (Akboğa and Gürkan 2019: 443-465). The study conducted by Ertekin et al. (2016:72-76) deduced that the level of internet addiction was observed to be significantly higher in children of families with high-income levels than children of families with low-income levels. In another study, it was found that students with moderate socioeconomic status have higher Young's Internet Addiction Test mean scores than individuals with a better or worse income than average, and the difference between these groups was significant (Fariz and Bulut, 2019: 1977-1990). The reason for the difference between the results of these studies may lead to the conclusion that the perception of socioeconomic status or the income level may vary across participants with regard to their living conditions.

In the study, internet addiction levels of female students and those who spend more than four hours on the internet on a daily basis were found to be higher than male students and those who spend less time on the internet. In the Turkish culture, as in many cultures, boys spend more time outdoors and participate in sports activities, while girls spend most of their time at home (Zorbaz and Dost, 2014: 298-310). This situation may cause girls to

spend more time on the internet, and consequently, develop internet addiction. In a study conducted on this subject, it was found that the participants' mean score for internet addiction did not differ based on gender. In the same study, it was determined that individuals who spend more than four hours on the internet in a day have higher levels of internet addiction compared to individuals who spend less time (Yılmazsoy and Kahraman, 2017: 9-29). In another study conducted by Sevinç and Taş (2020: 527-536), male students were found to have significantly higher levels of internet addiction than female students, yet Zhao et al. (2017: 30-38) argued the opposite. It can be said that the reason for the emergence of these gender-related inconsistencies in internet addiction levels of high school students may be caused by the differences in gender roles in the societies where studies were conducted. In addition, it is thought that prolonged time spent on the internet on a daily basis poses a risk for developing internet addiction (Yüksel et al., 2020: 19-28).

In the study, no significant difference was found in cyberbullying sensitivity levels of participants for variables of grade-level education, daily time spent on the internet, and status of being cyberbullied. The results of the study conducted by Gezgin and Çuhadar (Gezgin and Çuhadar, 2012: 93-104) are similar to these results. In another study, no sig-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

nificant difference was found in cyberbullying sensitivity levels for variables of average daily internet use duration and status of being cyberbullied (Dikmen and Çağlar 2017: 261-277). Consequent of the results of this study, the reason why there is no significant difference in cyberbullying levels of students may be explained by the fact that there are similar age groups at different grade levels and students who are exposed to cyberbullying could not notice this situation.

As a result of the research, the sensitivity levels of male students regarding cyberbullying are significantly higher than female students. In general, men showing more cyberbullying behaviors (Barlett and Coyne, 2014: 474-488; Öztürk, 2019: 76-90) may have caused them to be more cautious against cyber threats in this study. In a study conducted with high school students, it was found that female students have a higher level of cyberbullying sensitivity than male students (Kılınç and Gündüz, 2017: 76-90). Similar results were obtained in other studies in the literature (Dikmen and Çağlar, 2017: 261-277; Nartgun et al., 2016: 1-8). Different findings in the literature may be due to the fact that the cyberbullying sensitivity is more about family restriction of internet use and frequently used social media sites rather than gender variable.

In the study, students who use mobile phones compared to students who do not use mobile

phones and students who have family restrictions on internet use than students without restrictions have higher and significant levels of cyberbullying sensitivity. In a study conducted by Bridge and Duman (Bridge and Duman, 2019: 158-165), students whose internet access were controlled and those who had personal mobile phones were the ones with higher cyberbullying sensitivity and the difference between the mean scores on the scale was statistically significant compared to those who did not have family restriction on internet use or owned personal mobile phones. In other studies, no significant difference was observed between participants' levels of cyberbullying sensitivity and means used to access the internet (Kozan and Özek, 2019: 107-120; Orhan et al., 2017: 27-41). One of the most important factors affecting the cyberbullying sensitivity level of an individual is the purpose of using the technology, regardless of the means used to access the internet. While cyber sensitivity is expected to be high in the use of the internet for purposes such as education and obtaining information, the sensitivity is expected to be low when the internet is used for purposes such as playing games, entertainment, and finding friends (Süslü and Oktay, 2018: 1877-1895).

CONCLUSION

The internet addiction level of participants was found to be low, while the cyberbullying

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

sensitivity level was found to be high. In addition, statistical differences were observed between the means of Young's Internet Addiction Test and Cyberbullying Sensitivity Scale regarding some introductory features of students. In this context, sensitivity for cyberbullying in adolescents who can easily adapt to new technologies can be witnessed as an important step in reducing cyberbullying and preventing possible victims who might be exposed to cyberbullying behaviors. Therefore, organizing training programs and providing consultancy services to students as well as their parents about internet addiction and cyber sensitivity at schools will increase social awareness on the subject.

The first limitation of the study is that the research is conducted in one particular region, which limits the generalization of results. The second limitation is that students may have tended to underestimate or exaggerate events that happened in the cyber environment while answering questions.

REFERENCES

AKBOĞA, Ö.F., GÜRGAN, U., (2019). The relationship between internet addiction and social anxiety disorder in young people life satisfaction and some variables in terms of examination. Eurasian Journal of Researches in Social and Economics, 6(6): 443-465

AKTÜRK, A.O., (2015). Analysis of cyberbullying sensitivity levels of high school students and their perceived social support levels. Interactive Technology and Smart Education, 12(1): 44-61

ARMSTRONG, B.S., DUBOW, F.E., DOMOFF, E.S., (2019). Adolescent coping: In-person and cyber-victimization. Journal of Psychosocial Research on Cyberspace, 13(4): <https://doi.org/10.5817/CP2019-4-2>

ASLAN, N., (2019). Internet addiction among adolescents: a study on the prevalence and the reasons of internet addiction and its results. The Journal of International Social Research, 12(65): 945-957

BARLETT, C., COYNE, M.S., (2014). A Meta-Analysis of sex differences in cyber-bullying behavior: the moderating role of age. Aggressive Behavior, 40: 474-488

BOZKURT, H., ŞAHİN, S., ZOROĞLU, S., (2016). Internet addiction: A current review. Journal Of Contemporary Medicine, 6(3): 235-247

BRIDGE, E.N., DUMAN, N., (2019). Investigating cyberbullying sensitivity among adolescents in terms of some demographic variables. Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology, 1(3): 158-165

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

- DIKMEN, M., ÇAĞLAR, A., (2017).** A study on investigation of teacher candidates computer selfefficacy relationship between the cyber bullying sensitivity. İstanbul Commerce University Journal of Social Sciences, 16(31): 261-277
- ERTEKİN, Y.H., ERTEKİN, H., ULUDAĞ, A., TEKİN, M., (2016).** Internet addiction among eighth grade students: Çanakkale sample. Türk Aile Hek Derg, 20(2): 72-76
- FARİZ, S., BULUT, S.S., (2019).** An analysis of internet addiction among high school students with respect to several variables. Kastamonu Education Journal, 27(5): 1977-1990
- GEZGİN, M.D., ÇUHADAR, C., (2012).** Investigation of the computer education and instructional technologies students' awareness to cyber-bullying. Journal of Educational Sciences Research, 2(2): 93-104
- JAISWAL, A., MANCHANDA, S., GAUTAM, V., GOEL, D.A., ANEJA, J., RAGHAV, R.P., (2020).** Burden of internet addiction, social anxiety and social phobia among University students, India. Journal of Family Medicine and Primary Care, 9(7): 3607-3612
- KANBUL, S., OZANSOY, K., (2019).** Determination of cyber bullying, cyber victimization, cyber sensitivity and virtual loneliness of students and their relationships. TEM Journal, 8(4): 1359-1365
- KANBUR, A., KANBUR E., (2018).** Turkish adaptation of the workplace cyberbullying measure: A validity and reliability testing study. Studies in Psychology, 38(2): 237-258
- KHAN, M.A., SHABBİR, F., RAJPUT, T.A., (2017).** Effect of gender and physical activity on internet addiction in medical students. Pak J Med Sci, 33(1): 191-194
- KILINÇ, İ., GÜNDÜZ, Ş., (2017).** Investigation of high school students' cyber sensitivity, internet addiction and humanistic values. Trakya Journal of Education, 7(2): 261-283
- KOZAN, M., ÖZEK, B.M., (2019).** Examination of department of CEIT teacher candidates' digital literacy levels and cyberbullying sensitivities. The Journal of International Social Sciences, 29(1): 107-120
- LİN, L., LIU, J., CAO, X., WEN, S., XU, J., XUE, Z., et, al., (2020).** Internet addiction mediates the association between cyber victimization and psychological and physical symptoms: moderation by physical exercise. BMC Psychiatry, 20: 144. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-15806/v1>
- NAJAFİ, S.F, RAYANİ, M., (2020).** Evaluation of internet addiction and mental he-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

alth status among medical sciences students in Bushehr, Southwest of Iran. Mal J Med Health Sci, 16(1): 196-202

NARTGUN, S.Ş., UYLAS, S.D., YERLİKA-YA, S., (2016). Analyzing the relationship between cyberbullying sensibility and cyber victimization levels of high school students. International Journal of Educational Research Review, 1(2): 1-8

ORHAN, S., AKARSU, E., YÜCEL, S., SAVUCU, Y., (2017). Analysis on the cyber victimization and awareness of classification basketball referees in Turkey. International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences, 24: 27-41

ÖZTÜRK, C., (2019). Investigation of cyber bullying tendencies of 8th grade students in terms of various variables: The case of Adapazarı district of Sakarya province. Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice, 1(1): 76-90

PAWLİKOWSKI, M., ALTSTÖTTER-GLEİCH, C., BRAND, M., (2013). Validation and psychometric properties of a short version of Young's Internet Addiction Test. Comput Human Behav, 29(3): 1212-1223

SEVİNÇ, H., TAŞ, İ., (2020). The Relationship between internet addiction, need

for cognition and expressing emotions of university students. Journal of Education for Life, 34(2): 523-541

SÜSLÜ, P.D., OKTAY, A., (2018). Investigating some variables related to cyberbullying and cyber victimization in high school students. Elementary Education Online, 17(4): 1877-1895

TANRIKULU, T., KINAY, H., ARICAK, O.T., (2013). Cyberbullying sensibility scale: Validity and reliability study. Trakya University Journal of Education, 3(1): 38-47

UYYSAL, İ., DUMAN, G., YAZICI, E., ŞAHİN, M., (2014). Pre-service teachers' sensibility in cyberbullying and certain psychometric properties of cyberbullying sensibility scale. Ege Journal of Education, 15(1): 191-210

VİRK, A., SAMDARSHI, N., SAINI, P., (2020). Internet addiction and associated health risks among medical undergraduates in North India. J. Indian Assoc. Child Adolesc. Ment. Health, 17(2): 35-48

WILLIFORD, A., DEPAOLIS, J.K., (2019). Validation of a cyber bullying and victimization measure among elementary school-aged children. Child and Adolescent Social Work Journal, 36: 557-570

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:536 K:626

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

YILMAZSOY, B., KAHRAMAN, M., (2017).

Examination the internet addiction levels of distance education students. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3(4): 9-29

YOUNG, K.S., (1998). Caught in the net:

How to recognize the signs of internet addiction and a winning strategy for recovery. New York: John Wiley

YÜKSEL, M., YILMAZ, E., (2016). The in-

vestigation of the relationship between internet addiction and problem solving skills of high school students in terms of several variables. Elementary Education Online, 15(3): 1031-1042

YÜKSEL, R., KOCAİRİ, C., ARSLANTAŞ,

H., SÖYLEMEZ, B., (2020). The factors of affecting internet addiction in adolescents. BAUN Health Sci J, 10(1): 19-28

ZHAO, F., ZHANG, Z.H., Bİ, L., WU, X.S.,

WANG, W.J., Lİ, Y.F, et al., (2017). The association between life events and internet addiction among Chinese vocational school students: The mediating role of depression. Comput Human Behav, 70: 30-38

ZORBAZ, O., DOST, T.M., (2014). Exami-

nation of problematic internet use of high school student in terms of gender, social anxiety and peer relations. Hacettepe University Journal of Education, 29(1): 298-310

AUTHOR NOTE: This study was presented as an oral statement (summary) at the International Mardin Artuklu Multidisciplinary Studies Congress held between 19-21 April 2019

TÜRKİYE'DE YEME BOZUKLUKLARI İLE İLGİLİ YAPILAN
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ ⁽¹⁾GRADUATE THESIS REVIEW DONE RELATED TO EATING
DISORDERS IN TURKEY

Kübranın VARLIKLIÖZ¹, Oğuz EMRE², Ayşegül (Ulutaş) KESKİNKILIÇ³,
Zekeriya ARSLAN⁴, Nurcan ALAGÖZ⁵, Semra AKTO⁶

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Vezirköprü Meslek Yüksekokulu, Samsun / Türkiye

²⁻³İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Malatya / Türkiye

⁴Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Gökşun Meslek Yüksekokulu, Kahramanmaraş / Türkiye

⁵Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Bingöl / Türkiye

⁶Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Mardin / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-1811-4220¹, 0000-0001-6810-3151², 0000-0002-6497-6534³,
0000-0001-8861-0310⁴, 0000-0002-1344-6760⁵, 0000-0002-0185-1339⁶

Öz: Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de yeme bozuklukları alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesidir. **Yöntem:** Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2015-2020 yılları arasında yapılmış 79 yüksek lisans, 5 doktora ve 27 tıpta uzmanlık tezleri olmak üzere toplam 111 tez oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen veri toplama formu ile tezler incelenmiştir. Veriler, yüzde ve frekansa dayalı olarak yorumlanmıştır. **Bulgular:** Araştırmanın bulgularına göre yeme bozuklukları ile ilgili en fazla çalışmanın yüksek lisans tezlerinde olduğu (%71,14) ve en fazla çalışmanın 2019 yılında (%38,73) yapıldığı görülmüştür. Tezlerin çoğunluğuna (%90,1) tam metin olarak erişim sağlanmıştır. Çalışmalar en fazla Sağlık Bilimleri Enstitüsünde (%45,95) yürütülmüştür. Çalışmaların yayımlandığı anabilim dallarına bakıldığında en fazla çalışmanın (%28,9) Beslenme ve Diyetetik ABD'da yürütüldüğü görülmüştür. Çalışma grubu açısından bakıldığında en fazla seçilen örneklem grubunun farklı yaş grubundaki bireyler (%25,22) olduğu tespit edilmiştir. Yeme bozukluğunun ilişkilendirildiği konuların dağılımı ele alındığında ise en fazla psikolojik faktörler (%25,22) ile birlikte ele alındığı görülmüştür. **Sonuç:** Araştırma sonucunda en fazla çalışmanın 2019 yılında, yüksek lisans tezlerinde, Sağlık Bilimleri Enstitüsünde ve Beslenme ve Diyetetik ABD'da yürütüldüğü, örneklem grubunun en çok farklı yaş grubundaki bireylerden seçildiği ve çalışmalarda en çok yeme bozukluğu ile psikolojik faktörlerin ilişkilendirildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yeme Bozukluğu, Lisansüstü Tezler, Tez İnceleme

Abstract: The aim of this study was to review graduate study done on eating disorders in Turkey. Descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was used in this study. The sample of the study consists of a total of 111 theses, 79 master's theses, 5 doctoral theses and 27 specialty theses in medicine between 2015-2020. These were analyzed with the data collection form developed by the researcher as the data collection tool in accordance with the purpose of the research. The data obtained were interpreted based on percentage and frequency. According to the findings of the study, it was observed that the most studies on eating disorders were in master's theses (71.14%) and the most studies were performed in 2019 (38.73%). Most of the theses (90.1%) were accessed in full text. Studies were mostly conducted in the Institute of Health Sciences (45.95%). Considering the departments where the studies were published, it was observed that the most studies (28.9%) were conducted in the ABD on Nutrition and Dietetics. In terms of the study group, it was determined that the most chosen sample group was individuals (25.22%) in different age groups. Considering the distribution of the issues associated with eating disorders, it was observed that it was mostly dealt with psychological factors (25.22%). As a result of the research, it was seen that the most studies were carried out in master's theses, Health Sciences Institute and Nutrition and Dietetics ABD in 2019, the sample group was mostly selected from individuals from different age groups, and the studies were mostly associated with psychological factors.

Keywords: Eating Disorders, Postgraduate Thesis, Thesis Review

Doi: 10.17363/SSTB.2021/ABCD89/41.5

(1) Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Nurcan ALAGÖZ (Öğr. Gör. Lecturer), Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Bingöl / Türkiye, nalagoz@bingol.edu.tr, Geliş Tarihi / Received: 09.08.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 06.12.2021, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research - Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, None, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var / Yes “Etik Kurul Raporu Yok – None

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Kültürel faktörlerin, alışkanlıkların, günlük yaşantı biçimlerinin hızla değiştiği günümüz dünyasında yeme alışkanlıkları da hızla farklılaşmaktadır. Bu değişimle birlikte, şimdiki kadar dikkate alınmamış veya önemsenmemiş bazı yeme davranışlarının patolojik olup olmadığı ile ilgili bir dizi araştırmaya gerek duyulmaktadır. Aslında yeme bozukluklarının çok eskiden beri var olduğu fakat farkına varılmadığı da günümüzde anlaşılmaktadır (Ünsal vd., 2010: 100). Yaygın inanışın aksine yeme bozukluklarının nedeni genç kadınların erkeklere çekici gözükme istemeleri gibi basit bir sonuca bağlanmamalıdır. Yapılan araştırmalar bireyin yaşamını daha kesin olarak kontrol edebildiği tek alanın yiyecek tüketimi konusu olduğu için kişinin kontrolü bu noktada ele almaya çalıştığını göstermiştir. Geçtiğimiz 30 yıl içerisinde ise yeme bozuklukları özellikle ergenlik dönemindeki çocukların karşılaştığı duygusal ve psikolojik sorunlar olarak ön plana çıkmaktadır (Sahranç, 2019: 128).

Yeme bozuklukları yemeklerle değil duygularla ilişkili problemlerdir. Yeme davranışları ruh halinden etkilenerek çok fazla veya çok az yemek yeme davranışı inkâr veya bağımlılıklarla ilişkili olabilmektedir. Bu durum ise yeme problemi olarak değerlendirilir (Ünsan, 2001: 1). Beden üzerinde mücadelenin en net gözlenebildiği ruhsal bir hastalıktır.

Yeme davranışının bozulmasıyla birlikte kiloyu kontrol etmeye yönelik ısrarlı bir davranış söz konusudur (Yücel, 2009: 39). Son zamanlarda yapılan araştırmalar göstermiştir ki yeme bozukluklarının gelişiminde doğum öncesi, sırası ve erken çocukluk dönemindeki bazı komplikasyonlar olası bir etkiye sahip olabilir. Doğum öncesi etkenlerden çocuklukta geçirilen enfeksiyonlar, prematüre doğum, doğum ağırlığının düşük olması ve doğum travmaları da yeme bozukluğunun gelişiminde etkilidir (Sokol, 2000: 133-45).

Yeme bozuklukları çok ciddi tıbbi sonuçlara yol açan ve erken tanı ve tedavinin önemli ve gerekli olduğu yeme davranışlarında meydana gelen psikiyatrik bir hastalıktır. Yeme bozuklukları yeterli ve dengeli beslenmenin bozulması sonucu ortaya çıkar. Yeme bozuklukları büyüme ve gelişmeyi olumsuz etkilemektedir (Öğütü, 2020: 131). Çocukluk dönemindeki yeme bozuklukları, pika sendromu, ruminasyon bozukluğu, kasıtlı/kaçıngan yiyecek alımı bozukluğudur (Öğütü, 2020: 131). Daha sık rastlanılan pika sendromu çocukların zehirli madde içeren yiyecekleri aşırı tüketmesine yol açar. Çinko, demir, kurşun gibi metaller çok az miktarda mideye indiriliyorsa zararı kısmen olacaktır. Küçük çocuklarda görülebilen oyun hamuru, toprak, macun vb. maddeleri tüketmeleri sonucu ve doğrudan yeme bozukluğu olarak değerlendirilmemesi gereken karın ağrısı gibi bazı problemlere yol

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

açan durumlar olabilir. Fakat çocuk bu davranışını sergilemeye devam ediyorsa, yememesi gereken maddeleri (tebeşir, toprak, kağıt, boya vb.) yeme eğilimi gösteriyorsa doğru bir yönlendirme yapılarak çocuğun bu yeme bozukluğunun biyolojik bir ihtiyaçtan mı yoksa psikolojik süreçlerden mi kaynaklandığı belirlenmelidir (Aksoy, 2018). Yeme bozuklukları daha çok ergenlerde görülmekte olup daha ciddi sonuçlara yol açabilmektedir. Yeme bozukluğuna sahip kişiler ağırlığını zihinsel olarak daha fazla algılamaktadır (Öğütü, 2020: 132). Ergenlik dönemindeki kız ergenler bedenlerinde oluşan fiziksel değişiklikleri daha olumsuz algılamakta erkek ergenler daha olumlu algılamaktadır. Kız ergenler vücutlarının yağlanması, adet görme gibi değişikliklerden daha rahatsız olurken erkek ergenler boylarının uzamasından, kas kütlelerinin artmasından vb. dolayı daha olumlu beden yaralarına sahip olabilmektedir. Özellikle zayıf olma yönündeki genel sosyal baskı, şişman etiketi ve damgalaması gibi çevresel faktörler de ergenlik döneminde vücut algısının bozulması veya sağlıklı yeme davranışlarına yol açabilmektedir (Akalın, 2019: 192). Ergenlik döneminde en sık görülen yeme bozuklukları anoreksiya nervroza, bulimia nervroza ve tıknırcasına yeme bozukluğudur. Ortoreksiya nervroza ile obezite de ergenlik döneminde sık görülen yeme bozukluklarındandır (Öğütü, 2020: 131). Bazı kaynaklarda obezite yeme bozuklukları arasında yer alsa da bazı kay-

naklara göre tıbbi bir bozukluk olup psikiyatrik sınıflamalarda yeme bozukluğu olarak ele alınmamaktadır. Fakat ruhsal faktörlerle yakın ilişkisi ve psikolojik sonuçları da dikkate alınca obezite psikiyatrik değerlendirmeyi de hak etmektedir denilebilir. Özellikle tıknırcasına yeme bozukluğu obezitenin bir alt grubu olarak ele alınmalıdır (Yücel, 2009: 39).

Anoreksiya nervroza 1873'te William W. Gull tarafından 'sinirsel iştahsızlık' olarak tanımlanmış ve uzun yıllar bu anlamını koruyarak da tıp literatüründe anlamını koruyarak kullanılmıştır. Ancak günümüzde yapılan araştırmalar neticesinde hastaların gerçek bir iştahsızlıklarının olmadığı söylenebilmektedir (Yücel, 2009: 39). Hastalar kilo almaktan aşırı korkarlar ve kilo verdikçe de obezite olma korkusu şiddetlenir. Kişide beden imajında bozulmalarla birlikte kadınlarda menstruasyonun kesilir. Kısa sürede çok hızlı kilo kaybı ile normal olan vücut ağırlığını kabul etmeye karşı şiddetli direnç gösterilir (Erdem, 2013: 52). Bulimia nervroza tekrarlayan şekilde aşırı yemek yeme ve ardından da bu durumu kompanse edici davranışlar sergileme şeklinde tanımlanır. Hasta aşırı yemek yedikten sonra kendini kusturma, idrar sökücü veya ishal yapıcı ilaç kullanma ile yediği besinleri vücudundan atmaya çalışır (Erdem, 2013: 52). Anoreksiya ile bulimia nervroza 10-19 yaş kızlarda daha fazla olup %2-4 oranında

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

görülebilirken erkeklerde daha az rastlanılıp bu oran %0.2'ye düşmektedir (Erdem, 2013: 52). Yapılan bir çalışmada ergenlerde yeme bozukluğu yaygınlığı %2,33 iken, kızlarda bu oran %4,03 olup en fazla anoreksiyanın görüldüğü, erkeklerde ise tıknırcasına yeme bozukluğunun en sık görülen yeme bozukluğu olduğu saptanmıştır. Ayrıca eş tanı olarak majör depresyon ve genelleşmiş anksiyete bozukluğunun da sık görüldüğü belirlenmiştir (Vardar ve Erzengin, 2011: 1).

Yeme bozukluğunun erken tanı ve tedavi edilmesi hastalığın daha hızlı düzeltilmesi ve sonradan tekrarlamasına engel olur. Daha kötü ve önlenemeyecek sorunların doğmasını engeller. Özellikle rutin taramalar yapılarak bu taramalarda çocuk ve ergenlere yeme tutumları ve beden algılarına yönelik sorular sorulmalıdır (Öğütü, 2020: 131). Yeme bozukluklarıyla ilgili yurt dışında bir takım önleyici çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan biri okullarda öğrenciler için verilen sağlığa yönelik bilgilendirici eğitimleridir. Türkiye'de ise yeme bozuklukları ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle ülkemizde önleyici çalışmalara yönelik birtakım çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Bektaş, 2000: 67).

AMAÇ

Çocuklarda görülen duygusal ve davranışsal bozuklardan yeme bozukluklarıyla ilgili ya-

pılmış çalışmaların incelenmesi, bu alandaki gelişmeleri ortaya koyması açısından önemli olup, yeme bozukluklarının birey üzerindeki etkileri dikkate alınarak bu çalışmada da Türkiye'de yapılmış olan yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık tezleri 'yeme bozukluğu' anahtar kelimesi aracılığıyla incelenmiştir. Çalışmada yeme bozuklukları alanında yapılmış lisansüstü tezlerin tematik dağılımları incelenmesi amaçlanarak, bu doğrultuda incelenen lisansüstü tezlerin yıllarına, seçilen örneklem grubuna, tam metin veya özet metin olarak erişilme durumuna, yayımlandığı anabilim dalları ile enstitülerine ve ilişkilendirildikleri konulara göre nasıl bir dağılım gösterdikleri araştırılmıştır.

KAPSAM

Araştırmanın kapsamını Türkiye'de 2015-2020 yılları arasında yapılmış YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında 'yeme bozukluğu' anahtar kelimesiyle taratılan 79 yüksek lisans, 5 doktora ve 27 tıpta uzmanlık tezleri olmak üzere toplam 111 tez oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel perspektif benimsenerek, Türkiye'de 2015-2020 yılları arasında yeme bozuklukları ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin tematik dağılımları incelenmiş olduğundan bu çalışma betimsel araştırmaların

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

tarama modeli tipindedir. Betimsel araştırmalarda çalışmalar daha dikkatli bir şekilde incelenir ve betimsel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan yöntem de tarama modelidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008: 112)

Evren ve Örneklem

Çalışmaya 2015-2020 yılları arası Türkiye’de yapılmış ve Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi internet sitesi üzerinden ulaşılan tezler dâhil edilmiştir. Ulaşılan tezlerin araştırmaya dâhil edilebilmesi için ölçüt olarak 2015-2020 yılları arasında ‘yeme bozukluğu’ anahtar kelimesi kullanılması belirlenmiştir. Bu kapsamda Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Psikoloji Anabilim Dalı, Psikiyatri Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Toplum Beslenmesi Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çocuk Sağlığı Hastalıkları Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Hemşirelik Anabilim Dalı, Bağımlılık Danışmanlığı ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Uygulamalı Psikoloji Anabilim Dalı, Spor Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı, Spor Bilimleri Ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyoloji Anabilim Dalı, Besin Hijyeni Ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Ebelik Anabilim Dalı, Eğitim

Bilimleri Anabilim Dalı, İç Hastalıklar Anabilim Dalı, Beyin Ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı, Kadın Hastalıkları Ve Doğum Anabilim Dalı ile Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Anabilim Dallarında 2015-2020 yılları arasında Türkiye’de yapılmış özet ve tam metin olarak ulaşılan tüm lisansüstü tezler kodlanarak bilgisayar ortamında aktarılıp incelenmiştir.

Araştırma evreni, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenen, ‘yeme bozukluğu’ anahtar kelimesi araştırılarak bulunan 163 lisansüstü tezdendir.

Araştırmanın örneklemini ise 2015-2020 yılları arasında yapılmış 79 yüksek lisans, 5 doktora ve 27 tıpta uzmanlık tezleri olmak üzere toplam 111 tez oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni dikkate alındığında 2015-2020 yılları arasında yeme bozukluğu ile ilgili yapılan tezlerin %68 olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen veri toplama formu ile tezler incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında 2015-2020 yılları arasındaki ‘yeme bozukluğu’ konulu tezler taranmıştır. Araştırma için veri toplama aracı olarak veri toplama formu kul-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

lanılmıştır. Bu formda örneklem olarak ele alınan lisansüstü tezlerin 79 tanesinin yüksek lisans tezi, 5 tanesinin doktora tezi ve 27 tanesinin de Tıpta uzmanlık tezi olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen verilerin analizi (tezlerin yıllara ve türlerine göre dağılımı, tam metin ya da özet olarak ulaşımla dağılımı, tezlerin yapıldığı enstitülerin dağılımı, yapıldığı anabilim dallarının dağılımı, çalışma gruplarının dağılımı, tezlerin ilişkilendirildiği alanların/konuların dağılımı vb.) frekans dağılımı ve yüzdelere ile özetlenerek yorumlanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında 2015-2020 yılları arasında ‘yeme

bozukluğu’ konusunda yapılmış; 79 yüksek lisans, 5 doktora ve 27 tıpta uzmanlık tezleri olmak üzere toplam 111 teze sınırlıdır.

Araştırmanın Etik İzni

Bu araştırmanın etik kurul raporu bulunmamaktadır. YÖK ulusal tez merkezi sayfasından erişim izni olan 111 tez çalışmaya alınmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezlerin ‘yeme bozukluğu’ anahtar kelimesi aracılığıyla incelenmesi amaçlanmıştır. Örneklemeye dâhil edilen 111 tane lisansüstü çalışmaya ait veriler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemeye Dâhil Edilen Lisansüstü Tezlerin Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
2015	3	2,70	-	-	3	2,70	6	5,40
2016	10	9	-	-	5	4,50	15	13,51
2017	10	9	2	1,80	7	6,30	19	17,11
2018	18	16,21	1	0,90	8	7,20	27	24,32
2019	37	33,33	2	1,80	4	3,60	43	38,73
2020	1	0,90	-	-	-	-	1	0,90
Toplam	79	71,14	5	4,50	27	24,3	111	100

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 1 incelendiğinde, yeme bozukluğu anahtar kelimesi ile aratılarak bulunan lisansüstü tezlerin %71,14'nün yüksek lisans, %4,50'sinin doktora, %24,3'ünün tıpta uzmanlık tezi olduğu görülmüştür. Yüksek lisans tezlerinin %2,70'inin (3 çalışma) 2015 yılında, %9'unun (10 çalışma) hem 2016 hem 2017 yıllarında, %16,21'inin (18 çalışma) 2018 yılında, %33,33'ünün (37 çalışma) 2019 yılında ve %0,90'ının (1 çalışma) 2020 yılında yapıldığı görülmüştür. Doktora tezlerinde 2015, 2016 ve 2020 yıllarında hiç çalışma yapılmadığı, %1,80'inin (2 çalışma) hem 2017 hem 2019 yıllarında ve %0,90'ının (1 çalışma) 2018 yılında yapıldığı görülmüştür. Tıpta uzmanlık tezlerinin ise %2,70'inin (3 çalışma) 2015 yılında, %4,50'unun (10 çalışma) 2016 yılında, %6,30'unun (7 çalışma) 2017 yılında, %7,20'sinin (8 çalışma) 2018 yılında, %3,60'ının (4 çalışma) 2019 yılında yapıldığı ve 2020 yılında hiç çalışma yapılmadığı görülmüştür. Toplamda ise lisansüstü çalışmaların %5,40'ının 2015 yılında (6 çalışma), %13,51'inin 2016 yılında (15 çalışma), %17,11'inin 2017 yılında (19 çalış-

ma), %24,32'sinin 2018 yılında (27 çalışma), %38,73'ünün 2019 yılında (43 çalışma) ve %0,90'ının 2020 yılında (1 çalışma) yapıldığı görülmüştür.

Yeme bozukluklarıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerden yüksek lisans tezlerinde 2016 yılında bir artış olduğu ve diğer yıllarda da bu artışın devam ettiği, en fazla 2018 yılında bu konuda yüksek lisans tezi olduğu ve 37 çalışmanın yapıldığı, toplamda ise 79 çalışma olduğu görülmektedir. Doktora tezleri incelendiğinde 2015, 2016 ve 2020 yıllarında hiç çalışma yapılmadığı, toplamda ise 5 çalışma yapılarak, yılda 2 çalışmayla en fazla çalışmaların 2017 ve 2019 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Tıpta uzmanlık tezleri incelendiğinde 2015 yılından 2018 yılına kadar çalışmaların arttığı fakat 2019 yılından sonra çalışmaların azaldığı, 2020 yılında ise hiç çalışma olmadığı toplamda ise 27 çalışma yapıldığı görülmektedir. Toplamda ise en fazla çalışmanın 2019 yılında olduğu ve 43 çalışma yapıldığı, en az çalışmanın ise 2020 yılında olup sadece 1 çalışma yapıldığı görülmektedir.

Tablo 2. Örneklemeye Dâhil Edilen Lisansüstü Tezlere Tam Metin ya da Özet Olarak Ulaşılma Dağılımı

Değişken	f	%
Tam metin	100	90,1
Özeti	11	9,9
TOPLAM	111	100

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 2 incelendiğinde yeme bozuklukları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin %90,1'ine (100 çalışma) tam metin olarak, %9,9'una

(11 çalışma) özet olarak ulaşılabildiği görülmektedir.

Tablo 3. Örneklemeye Dâhil Edilen Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Enstitülerin Dağılımı

Değişken	f	%
Sosyal Bilimler Enstitüsü	31	27,93
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	51	45,95
Tıp Fakültesi	21	18,92
Eğitim Araştırma Hastanesi	8	7,3
TOPLAM	111	100

Tablo 3 incelendiğinde yeme bozuklukları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin %27,93'ünün (31 çalışma) Sosyal Bilimler Enstitüsünde, %45,95'inin (51 çalışma) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %18,92'sinin (21 çalışma) Tıp Fakültesinde, %7,3'ünün (8 çalışma) Eğitim

Araştırma Hastanelerinde yapıldığı görülmektedir. Yeme bozukluğu ile ilgili lisansüstü çalışmaların en çok Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, en az ise Eğitim Araştırma Hastanelerinde yapılmış olduğu görülmüştür.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 4. Örneklemeye Dâhil Edilen Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Anabilim Dallarının Dağılımı

Değişken	f	%
Beslenme ve Diyetetik ABD	32	28,9
Psikoloji ABD	17	15,4
Psikiyatri ABD	5	4,50
Klinik Psikoloji ABD	10	9,00
Toplum Beslenmesi ABD	2	1,80
Halk Sağlığı ABD	4	3,60
Çocuk Sağlığı Hastalıkları ABD	4	3,60
Beden Eğitimi ve Spor ABD	2	1,80
Hemşirelik ABD	3	2,70
Bağımlılık Danışmanlığı ve Rehabilitasyon ABD	2	1,80
Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD	6	5,40
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD	6	5,40
Aile Hekimliği	4	3,60
Diğer	12	10,81
TOPLAM	111	100

Tablo 4 incelendiğinde yeme bozuklukları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin %28,9'unun (32 çalışma) Beslenme ve Diyetetik, %15,4'ünün (17 çalışma) Psikoloji, %4,50'sinin (5 çalışma) Psikiyatri, %9'unun (10 çalışma) Klinik Psikoloji, %1,80'inin (2 çalışma) Toplum Beslenmesi, %3,60'ının (4 çalışma) Halk sağlığı, %3,60'ının (4 çalışma) Çocuk Sağlığı Hastalıkları, %1,80'nin (2 çalışma) Beden Eğitimi ve Spor, %2,70'inin (3 çalışma) Hemşirelik, %1,80'inin (2 çalışma) Bağımlılık Danışmanlığı ve Rehabilitasyon,

%5,40'ının (6 çalışma) Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, %5,40'ının (6 çalışma) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, %3,60'ının (4 çalışma) Aile Hekimliği Anabilim Dalında yapıldıkları görülmektedir.

Diğer olarak belirtilen anabilim dalları ise Uygulamalı Psikoloji, Spor Sağlık Bilimleri, Spor Bilimleri Ve Teknolojisi, Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi, Sosyoloji, Besin Hijyeni Ve Teknolojisi, Ebelik, Eğitim Bilimleri, İç Hastalıklar, Beyin Ve Sinir Cerrahisi, Kadın Hastalıkları Ve Doğum İle Fizyoterapi

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

pi Ve Rehabilitasyon Anabilim Dalları olup, her bir anabilim dalında sadece 1 çalışma (%0,90) yapılmıştır. Toplamda lisansüstü tez-

lerin %10,81'inin (12 çalışma) bu anabilim dallarında yapıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Örneklemeye Dâhil Edilen Lisansüstü Tezlerin Çalışma Gruplarının Dağılımı

Değişken	f	%
Okul öncesi dönem çocukları	1	0,90
Ortaokul öğrencileri	1	0,90
Lise öğrencileri	8	7,20
Üniversite öğrencileri	22	19,81
Ergen kız çocukları	6	5,40
Kadın üniversite öğrencileri	3	2,70
Yetişkin kadın	15	13,51
Yetişkinler	27	24,32
Farklı yaş gruplarından bireyler	28	25,22
TOPLAM	111	100

Tablo 5 incelendiğinde yeme bozuklukları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin çalışma gruplarının %0,90'ının (1 çalışma) okul öncesi dönem çocukları, %0,90'ının (1 çalışma) ortaokul öğrencileri, %7,20'sinin (8 çalışma) lise öğrencileri, %19,81'inin (22 çalışma) üniversite öğrencileri, %5,40'ının (6 çalışma) ergenlik dönemindeki kız çocukları, %2,70'ünün (3 çalışma) kadın üniversite öğrencileri, %13,51'inin (15 çalışma) yetişkin

kadın, %24,32'sinin (27 çalışma) yetişkinler, %25,22'sinin (28 çalışma) farklı yaş gruplarından bireyler olduğu görülmektedir. Yeme bozukluğu ile ilgili lisansüstü çalışmaların çalışma gruplarına bakıldığında en çok farklı yaş grubundaki bireylerin, en az ise okul öncesi dönem çocukları ile ortaokul öğrencilerinin araştırmaların örneklemine oluşturduğu görülmüştür.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 6. Örneklemeye Dâhil Edilen Lisansüstü Tezlerin İlişkilendirildiği Alanların/Konuların Dağılımı

Değişken	f	%
Yeme tutumları	14	12,61
Psikolojik faktörler	28	25,22
Tıbbi faktörler	19	17,11
Beden Eğitimi ve Spor	3	2,70
Duygusal faktörler	3	2,70
Yeme farkındalığı	2	1,90
Beslenme bilgisi	2	1,90
Ölçek çalışmaları	5	4,50
Beden algısı	8	7,20
Sosyal medya	4	3,60
Aile tutum ve ilişkileri	3	2,70
Çevresel faktörler	4	3,60
Alt tipler	16	14,41
TOPLAM	111	100

Tablo 6 incelendiğinde yeme bozuklukları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin %12,61'inin (14 çalışma) yeme tutumları, %25,22'sinin (28 çalışma) psikolojik faktörler, %17,11'inin (19 çalışma) tıbbi faktörler, %2,70'inin (3 çalışma) Beden Eğitim ve Spor, %2,70'inin (3 çalışma) duygusal faktörler, %1,90'ının (2 çalışma) yeme farkındalığı, %1,90'ının (2 çalışma) beslenme bilgisi, %4,50'sinin (5 çalışma) ölçek çalışmaları, %7,20'sinin (8 çalışma) beden algısı, %3,60'ının (4 çalışma) sosyal medya, %2,70'inin (3 çalışma) aile tutum ve ilişkileri, %3,60'ının (4 çalışma) çevresel faktörler, %14,41'inin (16 çalışma) yeme

bozukluğunun alt tipleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında en çok yeme bozuklukları ile psikolojik faktörler arasındaki ilişkinin incelendiği, en az ise yeme bozuklukları ve yeme farkındalığı ile beslenme bilgisi arasındaki ilişkilerin incelendiği görülmektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada 2015-2020 yılları arasında Türkiye'de yapılmış olan yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık tezleri 'yeme bozukluğu' anahtar kelimesi aracılığıyla incelenmiştir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Araştırma kapsamında inceleme yapılan 111 lisansüstü çalışmadan elde edilen veriler sonucunda çalışma türlerine göre dağılımlarına bakıldığında 2015-2020 yılları arasında %71,14 oran ile en fazla yüksek lisans tezinin yazıldığı görülmektedir. Ardından ise ikinci sırada %24,3 oran ile tıpta uzmanlık tezi, %4,50 oran ile de en az doktora tezi yazılmıştır. Çocukluk dönemindeki duygusal ve davranışsal sorunlarla ilgili Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezlerin incelendiği bir çalışmada da, %13,10 oran ile en az doktora tezinin, %44,88 oran ile en fazla tıpta uzmanlık tezinin olduğu görülmüştür (Ayanoğlu vd., 2019: 196). Türkiye’de 1986-2013 yılları arasında okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği bir başka çalışmada sadece 6 tane doktora tezinin olduğu, bu alanda yüksek lisans ve özellikle de doktora tezlerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir (Kaytez ve Durualp, 2014: 110). Bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında da en az doktora tezi çalışılmış olması bir eksiklik olarak düşünülebilir. Okul öncesi eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelendiği benzer araştırmalara bakıldığında da yüksek lisans tezlerinin doktora tez çalışmalarına oranla daha fazla olduğu belirlenmiştir (Can Yaşar ve Aral, 2011: 70; Ahi ve Kıldan, 2013: 23). Bu durum lisansüstü eğitimlerde yüksek lisans eğitimi alındıktan sonra doktora eğitime devam etme oranının daha düşük olması ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca doktora eğitimi-

nin yüksek lisans eğitimine göre daha zahmet isteyen, daha uzun bir eğitim döneminin olması ve yüksek lisansa göre giriş koşullarının da zor olması doktora alanında yapılan çalışmaların daha az olmasıyla da ilgili olabilir (Coşkun vd., 2014: 375; Aslışen ve Yıldırım Hacıbrahimoğlu, 2020: 284). Nitekim çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi alanlarındaki doktora programlarının da artırılması doktora tez çalışmalarının artışında etkili olacaktır.

Araştırmada incelenen yeme bozukluklarıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımlarına bakıldığında en fazla çalışma 2019 yılında olup ve 43 lisansüstü çalışma yapılmıştır. Genel olarak ise 2016 ile 2019 yılları arasında çalışmaların daha fazla olduğu görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinde 2016 yılında bir artış olduğu ve sonraki yıllarda bu artış devam ederken 2020 yılında sadece 1 çalışmanın yapıldığı, en fazla 2018 yılında bu konuda yüksek lisans tezi olduğu ve 37 çalışmanın yapıldığı, toplamda ise 79 çalışma olduğu görülmektedir. Doktora tezleri incelendiğinde 2015, 2016 ve 2020 yıllarında hiç çalışma yapılmadığı, toplamda ise 5 çalışma yapılarak, yılda 2 çalışmayla en fazla çalışmaların 2017 ve 2019 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Tıpta uzmanlık tezleri incelendiğinde 2015 yılından 2018 yılına kadar çalışmaların arttığı fakat 2019 yılından sonra çalışmaların azaldığı, 2020 yılında ise hiç çalışma olmadığı toplamda ise 27 çalışma

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

yapıldığı görülmektedir. İncelenen lisansüstü çalışmalara bakıldığında yıllar geçtikçe araştırmalarda artış olması yeme bozuklukları konusunun günümüze yaklaştıkça daha çok önem kazanmasıyla ilişkilendirilebilir, fakat özellikle 2016 yılıyla birlikte bir ivme olduğu görülse de artış düzenli olmayıp düzensiz bir dağılım olduğu da görülmektedir. Özellikle 2020 yılında sadece 1 çalışma yapılmıştır fakat çalışmaların çok az olması çalışmaların henüz yayınlanmamış olmasıyla ilgili olabilir. Aynı zamanda Aslışen ve Yıldırım Hacıibrahimoğlu'nun (2020: 284) lisansüstü araştırmaları inceledikleri çalışmalarında da benzer bir sonuç görülmüş 2005 yılında bir artış olduğu belirlense de sonraki yıllarda düzensiz bir dağılım olduğu görülmüştür. Durukan, Atalay ve Şen'in (2015) okul öncesi alanda yapılan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmada da 2005-2008 yılları arasında çalışmalarda bir artış olsa da artış aynı hızda devam etmeyip sonraki yıllarda azalmalar veya artışlarla birlikte dalgalanmalar göstererek düzensiz bir süreç izlemiştir (Aslışen ve Yıldırım Hacıibrahimoğlu, 2020: 284).

Araştırmada incelenen yeme bozukluklarıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin özet ya da tam metin olarak ulaşılma dağılımlarına bakıldığında lisansüstü tezlerin %90,1'ine tam metin olarak, %9,9'una özet olarak ulaşılabildiği görülmektedir. Tezlerin daha çok kişiye ulaşmasının sağlanmasında tezin tam metin

olarak erişime açılması etkilidir denilebilir ve bu durum araştırmada tam metin olarak ulaşılan tezlerin oranının daha yüksek olmasını açıklamaktadır. İnternet ve bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeyle birlikte bilgiye ulaşmada en önemli sayılan kaynaklardan tezler de yeni bir boyut kazanarak artık elektronik ortamlarda erişime açılıp daha etkin kullanılmaya başlanmıştır. Tam metin olarak tezlerin erişime açılması öğrencilere, kütüphanelere hizmete sunulması önemli avantajları beraberinde getirmiştir (Boz, 2001: 153).

Araştırmada incelenen yeme bozukluklarıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin yapıldıkları enstitülere göre dağılımlarına bakıldığında lisansüstü tezlerin %27,93'ünün Sosyal Bilimler Enstitüsünde, %45,95'inin Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %18,92'sinin Tıp Fakültesinde, %7,3'ünün Eğitim Araştırma Hastanelerinde yapıldığı görülmektedir. Yeme bozukluğu ile ilgili lisansüstü çalışmaların en çok Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, en az ise Eğitim Araştırma Hastanelerinde yapılmış olduğu görülmüştür. Bu durum yeme bozukluklarının sağlık alanında yaşanan bir davranışsal bozukluk olmasıyla ilişkilendirilebilir. Eğitim araştırma hastanelerinde daha az çalışma olması ise yeme bozukluğu olan bireylerin hastalığın tedavisiyle ilgili hastanelere daha az başvurmuş olabileceği ile ilişkili olabilir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Araştırmada incelenen yeme bozukluklarıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin yapıldıkları anabilim dallarına göre dağılımlarına bakıldığında en fazla çalışmanın %28,9 oranıyla Beslenme ve Diyetetik Anabilim dalında, en az çalışmanın ise %0,90 oranla Uygulamalı Psikoloji, Spor Sağlık Bilimleri, Spor Bilimleri Ve Teknolojisi, Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi, Sosyoloji, Besin Hijyeni Ve Teknolojisi, Ebelik, Eğitim Bilimleri, İç Hastalıklar, Beyin Ve Sinir Cerrahisi, Kadın Hastalıkları Ve Doğum İle Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Anabilim Dallarında olup, her bir anabilim dalında sadece 1 çalışma yapılmıştır. Bu sonuçlara bakıldığında birden çok anabilim dalında çalışma yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların bu kadar farklı ve çok anabilim dallarında yapılmış olması duygusal ve davranışsal bozuklukların geniş bir yelpazede ele alınmasıyla ilişkilendirilebilir (Ayanoğlu vd., 2019: 196).

Araştırmada incelenen yeme bozukluklarıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımlarına bakıldığında %0,90'ının okul öncesi dönem çocukları ile ortaokul öğrencileri, %2,70'inin kadın üniversite öğrencileri, %5,40'ının ergenlik dönemindeki kız çocukları, %7,20'sinin lise öğrencileri, %13,51'inin yetişkin kadın, %19,81'inin üniversite öğrencileri, %24,32'sinin yetişkinler, %25,22'sinin farklı yaş gruplarından bireyler olduğu görülmektedir. Farklı yaş grup-

ları olarak nitelendirilen kategoride belli bir dönemsel ayırım gözetilmeden birden fazla yaş grubunu kapsayan, ergenliğin ilk yıllarından yetişkinlik yıllarını bir arada örneklem grubu olarak alan çalışmalar olduğu için bu kategori ile belirtilmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında en çok farklı yaş grubundaki bireylerin, en az ise okul öncesi dönem çocukları ile ortaokul öğrencilerinin araştırmaların örneklemine oluşturduğu görülmüştür. Yeme bozuklukları kadınlarda erkeklere oranla daha fazla görülmekle birlikte, kadınlarda da erkeklerde de ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde klinik olarak tanımlanmış vakalar daha fazladır (Hoek ve Van Hoeken, 2003: 383). Dolayısıyla araştırmalarda örneklem grubu olarak ergenlik ve yetişkinlik dönemini içeren yaş aralığının seçilmesinin sebebi, yeme bozukluklarının ergenlik yıllarında başlayıp yetişkinlikte de devam edebilmesi olabilir. Kilo alımı ile sonuçlanan erenlik yıllarıyla birlikte ergenlik dönemi, fiziksel görüntüsüyle ilgili ergenin büyük bir özgüvensizlik yaşadığı dönemdir. Fiziksel görünüşe abartılı odaklanma ve ince olma arzusu sonucu anormal ve sıra dışı kilo kaybetme yollarına ergenlik döneminde başvurma oranları yüksektir (Lock ve Le Grande, 2006: 253). Çalışmalara bakıldığında ergenlerin %45'i daha ince olmak isterken %37'si kilo kaybetme yöntemlerine başvurduğunu belirtir ve ortaokul ve lise yıllarındaki bireylerde bu oranlar çok daha fazla artış göstermektedir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Araştırmada incelenen yeme bozukluklarıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin ilişkilendirildiği alanlara/konulara göre dağılımlarına bakıldığında %25,22 oranı ile en fazla psikolojik faktörlerle ilişkilendirildiği, %1,90 oranı ile de ez az yeme farkındalığı ve beslenme bilgisi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında yeme bozukluğunun sebepleri ile ilgili psikolojik faktörlerin daha ilişkili olabileceği düşünülerek aralarındaki ilişki incelenmek istenmiş olabilir. Nitekim yapılan çalışmalara bakıldığında yeme bozukluklarının gelişimiyle ilgili travma sonrası stres bozukluğu, çocukluk çağı cinsel taciz ve istismar da sık olarak görülen durumlardır (Brewerton, 2007: 561). Ayrıca ailedeki anlaşmazlıklar, anne-baba ölümü, olumsuz anne baba tutumları, ailevi güçlükler, cinsel istismarlar vb. travmatik yaşantıların etkili olduğu görülmektedir. Özellikle yeme bozukluğu olan ergenler yetişkinlik dönemlerinde anksiyete bozuklukları, depresif bozukluklar, uykusuzluk, intihar girişimleri için önemli risk altındadırlar. 2002 yılında yapılmış bir çalışmaya göre çalışmada yer alan yeme bozukluğu olan ergenlerin yalnızca %22'sinin geçtiğimiz yıllarda psikiyatrik tedavi aldıkları görülmüştür (Johnson et al., 2002: 545). Yapılan bir diğer çalışmada da yeme bozukluğu olan hastaların yarısından daha fazlasında en az bir tane anksiyete bozukluğu tanısının olduğu ve bu bozuklukların en çok obsesif kompulsif

bozukluk ardından da sosyal fobi olduğu belirtilmiştir (Kaye, et al., 2004: 2215).

SONUÇ

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre yeme bozuklukları ile ilgili en fazla çalışmanın 2019 yılında ve yüksek lisans tezlerinde olduğu görülmüştür. Tezlerin çoğunluğuna tam metin olarak erişim sağlanmıştır. Çalışmaların yayınlandığı enstitü ve anabilim dallarına bakıldığında en fazla araştırmanın Sağlık Bilimleri Enstitüsünde ve Beslenme ve Diyetetik Anabilim dalında yürütüldüğü görülmüştür. En fazla seçilen örneklem grubunun farklı yaş grubundaki bireyler olduğu tespit edilmiştir. Yeme bozukluğunun ilişkilendirildiği alanlara bakıldığında en fazla psikolojik faktörler ile birlikte ele alındığı görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü çalışmalara bakıldığında Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi alanında yalnızca bir çalışma olduğu görülmektedir. Yeme bozukluklarının ergenlik yıllarında daha fazla olduğu düşünülürse bu çalışmaların Çocuk Gelişimi alanında da artırılmasıyla konuya gereken önemin verilmesinde etkili olacağı ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yeme bozukluğu ile ilgili çok kültürlü ortamlar ele alınarak farklı örneklem grupları ile çalışmaların yapılması, geçerliliği daha yük-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

sek sonuçların ortaya çıkmasına imkân sağlayacaktır.

Yeme bozukluğu eğilimi olan çocuklardaki psikolojik faktörler düşünülerek özellikle aile yapısı, bulunduğu aile ortamı veya diğer çevresel faktörler ele alınarak araştırmalar yapılması önemlidir.

KAYNAKÇA

AHİ, B., KILDAN, A.O., (2013). Türkiye’de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13:23-46

AKALIN, H., (2019). Adölesan (ergenlik) döneminde beslenme çocuk beslenmesi. İçinde: H Özlü (Ed.), Çocuk Beslenmesi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, ss:192-200. (ISBN: 978-605-2278-90-1)

AKSOY, P., (2018). Duygusal ve davranışsal bozukluğu olan çocuklar ve eğitimleri. İçinde: Z Seçer (Ed.), Risk Altındaki Çocuklar ve Eğitimleri. Ankara: Eğiten Kitap, ss:279-310

ASLIŞEN, E.H.T., HACİBRAHİMOĞLU, B.Y., (2020). Türkiye’de erken çocukluk eğitiminde oyuncak alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi. Başkent University Journal Of Education, 7(2):284-299

AYANOĞLU, M., BOĞA, E., KAY, M.A., İNCİ, R., TARKOÇİN, S., KAÇMAZ, C., vd., (2019). Çocukluk döneminde görülen duygusal ve davranışsal sorunlarla ilgili Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 7(2):196-200

BEKTAŞ, D.Y., (2000). Ergenlerde beden imgesi üzerine bir çalışma. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 3(22):67-75

BOZ, M., (2001). İnternet Üzerinden Tezlere Tam Metin Erişim: Türk Üniversiteleri İçin Kavramsal Bir Model [Uzmanlık Tezi]. Ankara, Türkiye: Hacettepe Üniversitesi, ss: 153-172

BREWERTON, T.D., (1995). Toward a unified theory of serotonin dysregulation in eating and related disorders. Psychoneuroendocrinology, 20(6):561-590

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E.K., AKGÜN, Ö.E., KARADENİZ, Ş., DEMİREL, F., (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi

CAN, YAŞAR, M., ARAL, N., (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin ince-

SSTB
www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021
Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
(TRADEMARK)
(2015/04315- 2015-GE-18972)

- lenmesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22,70-90
- COŞKUN, İ., DÜNDAR, Ş., PARLAK, Ş., (2014).** Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Ege Eğitim Dergisi, 2(15):375-396
- ERDEM, Y., (2013).** Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Çocuk Hastalıkları. 2. Baskı. Ankara: Vize
- HOEK, H.W., VAN, HOEKEN, D., (2003).** Review of the prevalence and incidence of eating disorders. International Journal of Eating Disorders, 34(4):383-396
- JOHNSON, J.G., COHEN, P., KASEN, S., BROOK, J.S., (2002).** Eating disorders during adolescence and the risk for physical and mental disorders during early adulthood. Archive of General Psychiatry, 59(6):545-52
- KAYE, W.H., BULIK, C.M., THORNTON, L., BARBARICH, N., MASTERS, K., (2004).** Comorbidity of anxiety disorders with anorexia and bulimia nervosa. Am J Psychiatry, 161:2215- 2221
- KAYTEZ, N., DURUALP, E., (2014).** Türkiye’de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2):110-122
- LOCK, J., LE, GRANDE, D., (2001).** Can family based treatment of anorexia nervosa be manualized? Journal of Psychotherapy Practice Research, 10(4):253-261
- ÖĞÜTLÜ, H., (2020).** Yeme gelişimi ve bozuklukları. İçinde: OB Dursun, (Ed.), Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, ss:131-157. (ISBN: 978-605-2278-92-5)
- SAHRANÇ, Ü., (2019).** Yeme Bozuklukları. İçinde: Çocuk ve Ergenlerde Duygusal ve Davranışsal Bozukluklar, M Özkes (Çev. Ed.). Children and Adolescents with Emotional and Behavioral Disorders, Austin VL, Sciarra DT. 1. Baskı, Ankara: Nobel Kitabevi, ss: 128-228
- SCHUR, E., SANDERS, M., STEINER, H., (1999).** Body dissatisfaction and eating attitudes in young children. International Journal Of Eating Disorders, 27:74-82
- SOKOL, M.S., (2000).** Infection-triggered anorexia nervosa in children: clinical description of four cases. Child Adolesc Psychopharmacol, 10(2):133-45
- ÜNSAL, A., TOZUN, M., AYRANCI, Ü., ARSLANTAŞ, D., (2010).** Türkiye’nin batısındaki bir ilçede lise öğrencilerinde olası yeme bozukluğu görülme sıklığı

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

---

ve ilişkili faktörler. Dirim Tıp Gazetesi,
85(3):100-112

ÜNÜSAN, N., (2001). Okulöncesi çocukların yeme problemlerinin incelenmesi. Çocuk Forumu Dergisi. 4:1

VARDAR, E., ERZENGİN, M., (2011). Ergenlerde yeme bozukluklarının yaygınlığı ve psikiyatrik eş tanıları iki aşamalı toplum merkezli bir çalışma. Türk Psikiyatri Dergisi. 22:1-8

YAŞAR, C.M., ARAL, N., (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22:70-90

YÜCEL, B., (2009). Estetik bir kaygıdan hastalığa uzanan yol: yeme bozuklukları. İçinde: Z Solakoğlu, S Özyalçın, Ö Kasapçopur (Ed.), Klinik Gelişim. İstanbul: İstanbul Tabip Odası Türk Tabipleri Birliği, ss: 39-44

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Intruduction: In today's world where cultural factors, habits and daily life styles are changing rapidly, eating habits are also rapidly changing. With this change, there is a need for a series of studies on whether some eating behaviors that have not been taken into account or taken into account until now are pathological. In fact, it is understood today that eating disorders have existed for a long time but were not noticed (Ünsal, Tozun, Ayrancı, & Arslantaş. 2010). Eating disorders are problems associated with emotions, not food. Eating behaviors influenced by mood, and eating too much or too little can be associated with denial or addictions. This situation is considered as an eating problem (Ünüsan, 2001). It is a mental illness in which the struggle on the body can be observed most clearly. With the deterioration of eating behavior, there is an insistent behavior to control weight (Yücel, 2009). Eating disorders are a psychiatric disease that causes very serious medical consequences and occurs in eating behaviors where early diagnosis and treatment are important and necessary. Eating disorders occur as a result of the deterioration of adequate and balanced nutrition. Eating disorders negatively affect growth and development (Öğütlü, 2020). Eating disorders are more common in adolescents and can lead to more serious consequences. People with eating disorders perceive their weight more mentally (Öğütlü, 2020). The most common eating disorders in adolescence are anorexia nervosa, bulimia nervosa, and binge eating disorder. Orthorexia nervosa and obesity are also common eating disorders in adolescence (Öğütlü, 2020). Early diagnosis and treatment of an eating disorder prevents the disease from being corrected more quickly and from recurring later. It prevents the emergence of worse and unavoidable problems. In particular, routine screenings should be conducted and children and adolescents should be asked questions about their eating attitudes and body perceptions (Öğütlü, 2020). **Aim:** Examining the studies on eating disorders, one of the emotional and behavioral disorders seen in children, is important in terms of revealing the developments in this field, and considering the effects of eating disorders on the individual. this study also included postgraduate, doctoral and medical studies conducted in Turkey between 2015-2020. Specialization theses were examined using the keyword 'eating disorder'. In this study, it is aimed to examine the thematic distribution of postgraduate theses in the field of eating disorders. **Method:** By adopting a quantitative perspective in the research, the thematic distribution of postgraduate theses on eating disorders in Turkey between the years 2015-2020 was examined, so this study is in the type of screening model of descriptive research. Theses that were made in Turkey between the years of 2015-2020 and

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

accessed through the website of the National Thesis Center of the Higher Education Institution were included in the study. In order to include the theses in the research, the use of the keyword “eating disorder” was determined as a criterion between 2015 and 2020. In this context, Nutrition and Dietetics Department, Psychology Department, Psychiatry Department, Clinical Psychology Department, Community Nutrition Department, Public Health Department, Department of Child Health Diseases, Department of Physical Education and Sports, Department of Nursing, Department of Addiction Counseling and Rehabilitation, Department of Child Adolescent Psychiatry and Diseases, Department of Psychiatry, Department of Family Medicine, Applied Psychology Department, Department of Sports Health Sciences, Department of Sports Sciences and Technology, Department of Child Development and Home Management Education, Department of Sociology, Department of Food Hygiene and Technology, Department of Midwifery, Department of Educational Sciences, Department of Internal Medicine, Department of Neurosurgery and Neurosurgery. All the postgraduate theses made in Turkey between 2015-2020 in the Department of Obstetrics and Gynecology and the Departments of Physiotherapy and Rehabilitation, which were accessed as abstract and full text, were coded, transferred and analyzed in the computer environment. The research universe consists of 163 postgraduate theses archived in the National Thesis Center Database of the Council of Higher Education and found by searching for the keyword “eating disorder”. The sample of the research is 111 theses, 79 master’s, 5 doctorate and 27 specialization in medicine, made between 2015-2020. Considering the universe of the research, it was determined that 68% of the theses related to eating disorders were made between 2015 and 2020. Analysis of the data obtained (dissertations according to years and types, distribution of access in full text or summary, distribution of institutes where theses were made, department in which they were made) branches, distribution of study groups, distribution of areas/topics associated with theses, etc.) are interpreted by summarizing with frequency distribution and percentages. **Findings and Results:** As a result of the data obtained from 111 graduate studies examined within the scope of the research, when the distribution according to the study types is examined, it is seen that the most master’s theses were written with a rate of 71.14% between the years 2015-2020. Then, in the second place, the thesis of specialization in medicine was written with 24.3%, and at least the doctoral thesis was written with a rate of 4.50%. Considering the distribution of postgraduate theses on eating disorders examined in the study by years. The highest number of studies was in 2019 and 43 postgraduate studies were conducted. In general, it is seen that there are more studies between 2016 and 2019. When the distribution of the postgraduate theses on eating disorders examined,

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Number: 41 Autumn Winter Term Year: 2021

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 41 Sonbahar Kış Dönemi Year: 2021

ID:544 K:637

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

---

the research is examined as summary or full text, it is seen that 90.1% of the postgraduate theses can be accessed as full text and 9.9% as abstracts. It has been observed that postgraduate studies on eating disorders were mostly conducted in the Institute of Health Sciences with a rate of 45.95%, and at least in Education and Research Hospitals with a rate of 7.3%. When the distribution of the postgraduate theses on eating disorders examined in the study according to the departments they are made, the most studies are in the Department of Nutrition and Dietetics with 28.9%, the least with 0.90% of the studies in Applied Psychology, Sports Health Sciences, Sports Sciences and Technology, Childhood. Development and Home Management Education, Sociology, Food Hygiene and Technology, Midwifery, Educational Sciences, Internal Diseases, Neurosurgery, Gynecology and Obstetrics, Physiotherapy and Rehabilitation Departments, and only one study was conducted in each department. When the distribution of the postgraduate theses on eating disorders examined in the study according to the study groups is examined, it is seen that individuals from different age groups are selected as the sample group with a maximum rate of 25.22%. When the distribution of the postgraduate theses on eating disorders examined in the study according to the related fields/subjects is examined, it is seen that they are mostly associated with psychological factors with a rate of 25.22%, and at least with a rate of 1.90% with eating awareness and nutritional knowledge.

DERGİ HAKKINDA

Dergimiz 2011 yılında yayın hayatına başlamıştır. Başta spor bilimleri olmak koşulu ile sağlık bilimleri ve spor bilimlerinin ortak kabul ettiği alandan yayınlar kabul edilmektedir. Günümüz koşullarında teknolojinin getirdiği kolaylık ve bilimsel çalışmalara duyulan ihtiyaç nedeni ile dergimiz bu anlamda duyulan eksikliği bir nebze olmak koşulu ile gidermeye çalışmak amacıyla yayın hayatına girmiştir. Dergimiz başta spor bilimleri, spor eğitimi, sporcu sağlığı, sağlık yönetimi, spor hekimliği, tıp tarihi ve etik, sporcu beslenmesi, spor psikolojisi, spora yönelik tıbbi ve biyolojik bilimler “doping” gibi bilim dallarından yayın kabul etmektedir. Ayrıca bu ana bilim anabilim dallarının alt bilim dallarında yapılan çalışmaları kendi alanında uzman hakemlerin değerlendirmesi ve olumlu sonuç alan çalışmaların yayını kabul etmektedir. Farmakoloji bilimi içerisinde yer alan fakat sporcu ve sporcu sağlığına yönelik çalışmalar da yine dergimizde kabul edilip değerlendirmeye alınmaktadır. Spor ve sporculara yönelik adli bilimler alanında yapılan çalışmalar da yine dergimiz bünyesinde kabul edilerek değerlendirmeye alınmaktadır. Gerçek anlamda bilimsel nitelik taşıyan, bilim dünyasına bilimsel anlamda hizmet edecek ve katkı sağlayacak çalışmalar ve bu çalışmalara ilişkin araştırma, derleme ve çeviri içerikli yayınları dergimiz kabul etmekte olup bünyesinde yayınlamaktadır.

Dergimiz yılda dört sayı çıkarmakta olup her bir sayı yılın üç ayında bir basılı olarak yayınlanmaktadır. Dergimiz çalışma prensibi doğrultusunda her alana ait çalışmaya eşit ve adil şekilde yer vermektedir. Dergimize gelen çalışmalar iki ayrı alan uzmanı hakem tarafından değerlendirilmekte olup bu değerlendirme süresi hakemlerin iş yoğunluğu kapsamında iki aylık süreci kapsamaktadır. İki ayrı hakemden onay alan çalışmalar dergimizin yayın kurulu onayı ile sıraya alınarak basılı şekilde yayınlanmaktadır. Dergimizde yazım kuralları apa sistemine göre düzenlenmekte olup, örnek bir makale formatı sistemden indirilmek koşulu ile yazarlar tarafından kullanılabilir. Editör makamı derginin her türlü sisteminden sorumlu olup, hiçbir hakem ve yazar yükümlülüğünü taşımamaktadır. Yazarlar kendi hür irade ve bilgileri doğrultusunda yayın yapma hakkına sahip olup yayına kabul edilip yayınlanan çalışmalar konusunda bütün yükümlülüğü kabul etmiş bulunmaktadır. Dergimiz yayıncı ve okuyucu arasında bir köprü vazifesi yüklenmiştir. Dergimiz ve yayınlar hakkında değerlendirme yapan hakemler yayınlanan yayın hakkında hukuki bir yükümlülüğe sahip değildir. Her türlü yükümlülük yazarlara aittir. Dergimiz hiçbir yayın hakkında hakemler üzerinde etki ve zorlayıcı bir yaptırıma sahip değildir. Hiçbir çalışma bir başka çalışmaya karşı öncelik hakkına sahip değildir. Her bir çalışma kendi açısından aynı koşul ve şartlara tabidir. Bir öncelik ve ayrıcalığı bulunmamaktadır. Hiçbir yazar değerlendirme yapan hakem hakkında bilgi sahibi olamaz ve hakemler üzerinde yüküm-

lülük oluşturamaz. Dergi yönetimi ve editör hiçbir çalışmanın öncelikli olduğunu belirleyemez ve hiçbir yazara öncelik veremez. Sistem her çalışma ve her yazar için aynı koşul ve şartlarda işletilir. Dergimizin yazım dili İngilizce'dir.

Dergimiz uluslararası nitelikte olup bu niteliklere sahip çalışmaları kabul eder. Bir başka dergiye herhangi bir nedenle gönderilmiş çalışmalar dergimizde yayınlanmak amacıyla kabul edilse bile tekzip yayınlanmak koşulu ile red edilir. Dergimize gönderilen her bir çalışmanın hakkı yazar tarafından dergimize verilmiştir. Yazar bunu peşinen kabul etmiştir. Bu durum ve koşullar; yayın dergimizin sistemine yüklendiğinde işletilmeye başlanır. Bunun için yazarlardan özel bir beyan ve imza alınmaz. Oluşan veya oluşabilecek hukuki sorunlarda dergimizin hukuk danışmanları dergimiz ve dergimiz hakemlerini korumak adına her türlü işlemi tek taraflı olarak yapma hakkına sahiptir.

T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, Sağlık Bilimleri Temel Alanı Doçentlik Sınavı Başvuru koşulu olarak 101 nolu madde getirilmiştir. Bu maddenin, 1-Uluslararası makale bölümünün (b) şıkkında "Uluslararası alan indeksleri tarafından taranan (1a da belirtilen indeksler dışındaki indekslerde yer alan) dergilerde yayımlanmış özgün araştırma makalesi (10 puan) istenmektedir. Uluslararası Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi (SSTB) alan endeksli dergi kriterlerinde yer almakta ve değerlendirilmektedir.

ABOUT

Our Journal introduced its publishing activities in 2011. Publications are accepted from the fields accepted jointly by health sciences and sports sciences, especially including sports sciences. With the facilities brought by technology in today's conditions, our Journal entered into publication arena to meet the need for scientific studies, at least to some extent. It mainly accepts publications from such fields as sports sciences, sports education, sports medicine, history of medicine and ethics, nutrition for the athlete, athlete psychology, medical and biological sciences for sports, and "doping". Moreover, it accepts studies from the sub-branches of these scientific fields which are evaluated and assessed positively by referees expert in their fields. Studies which are included in the pharmacology, but are on athletes and athlete health are also accepted and evaluated in our Journal. Moreover, studies which are conducted in the field of forensic sciences for sports and athletes are accepted and evaluated in our Journal. Our Journal accepts and publishes studies which are originally scientific and will serve and contribute to the science world as well as research, collection and translation for these studies.

Our Journal publishes four issues every year, each of which is published as printed in the first quarter of the year. In line with the working principle, our Journal includes studies from all fields equally and fairly. Studies which come to our Journal are reviewed by two different field expert referees, and the time period of reviewing is two months within the scope of the workload of the referees. Studies approved by two referees are queued to be published as printed following the approval of the council of publication. Our magazine article writing rules should be prepared according to the examples in the journal website. Editorial office is responsible for all kinds of system of the Journal, no referee or author hold the responsibility of it. Authors have the right to publish in line with their independent will and knowledge, and they are regarded as accepted all the responsibility of studies which are accepted for publication and published. Our Journal serves as a bridge between publishers and readers. Our Journal and referees who review publications do not have any legal obligation for the published study. All kinds of obligations belong to authors. Our Journal does not have any impact and forcing sanction on referees in terms of publications. No study has any priority against another. Each study is subject to the same conditions and requirements. It does not have a priority or privilege. No author can have information about the referee who review and create an obligation on referees. Journal management and editor cannot decide that a study or author is priority. The system is operated with the same conditions and requirements for each study and author. Our journal writing language is English.

Our Journal is international and accepts studies with such qualities. Studies which have been sent to another journal for any reason are rejected even if they have been accepted to be published in our Journal, provided that a refutation is issued. Rights of a study which has been sent to our Journal have been given by the author to the Journal. It is regarded that the author has accepted it in advance. Such conditions and requirements begin to be operated once the publication is uploaded on our Journal's system. No special declaration or signature is requested from authors in this regard. In cases of legal problems occurring or likely to occur, legal advisors of our Journal reserve unilaterally the right to take all actions to protect our Journal and its referees.

The Article No. 101 has been brought as the condition to Apply for the Exam of Associate Professorship in the Main Area of Health Sciences by T.R. Head of Interuniversity Council. In this article, 1- (b) section of the international article part states that Original research articles (10 points) published in the journals indexed by international field indices (the journals in the indices apart from those specified in 1a) are required. International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences (SSTB) is included in the criteria for the journals indexed in its field and evaluated accordingly.

GÜVEN PLUS GRUP A.Ş.

**Kayaşehir Mah. Başakşehir Emlak Konutları, Evliya Çelebi Cad. 1/A D Blok Kat 4 Daire
29 Başakşehir İSTANBUL & TÜRKİYE**

V.D: İkitelli V.N: 4510317918 Mersis No: 0451031971800010

Tel: +90 (212) 801 40 61- +90 (533) 144 78 61 Fax: +90 (212) 801 40 62

E-mail: info@guvenplus.com.tr